

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
ІНІ економіки та бізнес-освіти
Кафедра фінансів, обліку та економічної безпеки

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

Збірник наукових праць

Випуск 10

Умань, 2016

ББК 65 (4УКР)
УДК 33 (477)
Е 45

**Рекомендовано до друку вченою радою ННІ економіки та бізнес-освіти УДПУ
імені Павла Тичини (протокол № 7 від 31 березня 2016 року)**

Редакційна колегія:

Гришова І. Ю. – д. е. н., професор кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки УДПУ імені Павла Тичини.

Чвортко Л. А. – к. е. н., доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки УДПУ імені Павла Тичини.

Рецензенти:

Курмаєв П. Ю. – д. е. н., професор кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки УДПУ імені Павла Тичини;

Чирва О. Г. – д. е. н., професор кафедри маркетингу та управління бізнесом УДПУ імені Павла Тичини

Науковий редактор – **М.А. Слатвінський**, к.е.н., професор кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки УДПУ імені Павла Тичини

Економічний вісник: збірник наукових праць. Вип. 10. – Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. – 153 с.

В економічному віснику представлені матеріали доповідей учасників III Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених та студентів «Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки» (м. Умань, УДПУ імені Павла Тичини, 24 березня 2016 р.), що відображають наукові, методичні та прикладні результати досліджень.

ББК 65 (4УКР)
УДК 33 (477)

ISBN 978 – 617 – 525 – 135 – 5

Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ЗМІСТ

Андрійчук С.В. Ринок цінних паперів як складова фінансового ринку	7
Бабій Т. П., Драчук В.С. Злочинність у сфері страхування	9
Бержанір І.А. Напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві	11
Білоус А. О. Сучасні інформаційні системи управління, їх впровадження та використання на українських підприємствах	13
Блищик М.С. Сучасні аспекти страхування аграрного сектору економіки	15
Бойко Є.О., Гаврильчак О.В. Інноваційно-інвестиційний розвиток підприємств морегосподарського комплексу, як шлях до його конкурентоспроможності	17
Булгару О. Д., Митяй О.В. Особливості валютного регулювання в Україні	19
Вигівська Ю.Ю. Реалізація грошово-кредитної політики України в контексті валютної і банківської кризи	21
Войтенко Т.І. Проблеми та перспективи розвитку вітчизняної системи медичного страхування в Україні	23
Гордєєв М. В. Видатки місцевих бюджетів	25
Гринда О. С. Новації в оподаткуванні акцизним податком	27
Грбарський А.В., Олійніченко Є.О. Договір міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності «Зелена картка» як умова при виїзді за кордон	29
Думанський А.С. Ефективність застосування інформаційних систем і технологій в управлінській діяльності	32
Дяченко А.Г. Технології управління персоналом на підприємстві	34
Еней Я.І. Імпортозаміщення як перспективний напрям розвитку промислових підприємств	36
Жамгіров К. Диверсифікація економіки Туркменистана: законодавство и практика	38
Загорулько Т.О. Розвиток страхового ринку в Україні	40

Зоиров Ж.	
Нефтегазовый комплекс – ключевой фактор развития экономики Туркменистана	42
Кістол А.А.	
Рейдерство – основна загроза діяльності банку	45
Кістол А.А., Яцула Я.С.	
Управління персоналом як невід’ємна складова функціонування підприємства	48
Коваленко Н.В.	
Особливості фінансової оцінки кредитоспроможності підприємства-позичальника в комерційному банку	51
Козак Ю.В.	
Інформаційні підходи до управління персоналом організації	52
Корнієнко Т.О.	
Управління фінансово-економічною безпекою підприємства	54
Котюжинський А.В., Бечко В.П.	
Управління кредитним портфелем банківських установ	56
Кравченко Р.О.	
Зовнішньоекономічна діяльність України як вагома складова економічного розвитку	58
Кравченко Ю.М.	
Сучасні проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні	60
Кривенко І.О.	
Прибуток як основне джерело фінансування діяльності туристичного підприємства	62
Криволап М.В.	
Діяльність лізингових компаній на фінансовому ринку України	64
Литвин О.В.	
Суспільні умови перетворення ресурсів і активів на інтелектуальний капітал	66
Мальованець Я.О., Митяй О.В.	
Особливості економічної кризи в Україні	69
Мальованець Я.О., Петькова Н. І.	
Ринок праці в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку	71
Мартинов Є.Ю.	
Сучасний стан розвитку інформаційних систем	73
Махмадияров Б.	
Развитие человеческого капитала в экономике Туркменистана	74
Махматкулов Б.	
Энергетическое сотрудничество Туркменистана и Китайской Народной Республики	77
Мельничук Я. В.	
Аудит фінансової звітності підприємств	79

Мельничук Я.В., Митяй О.В.	
Вплив інформаційних технологій на розвиток економіки	81
Місюна Л.Л.	
Актуальні проблеми податкової системи України	83
Непочатенко О.А., Бабчук В.Ю.	
Підвищення ефективності вітчизняної дорожньої галузі	85
Омельчук В.С.	
Медичне страхування та проблеми його розвитку в Україні	87
Охріменко Н.В.	
Порівняння вітчизняних і закордонних методів фінансового аналізу	89
Підпригора С.М., Боровик П.М.	
Фінансове забезпечення культурно-освітніх закладів базового рівня	91
Погуляйко А. С.	
Страхування відповідальності власників закладів готельно-ресторанної сфери	93
Поліщук О. А.	
Особливості обліку фінансових інвестицій	95
Поліщук О.А., Кістол А.А.	
Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави	98
Потужня Л.П.	
Удосконалення організації системи розвитку персоналу	100
Прокопчук О. Т.	
Стан та проблеми українського ринку аграрного страхування	102
Рибчак А. Л.	
Банківський нагляд у системі банківського управління	105
Савченко В.А.	
Фінансові відносини суб'єктів господарювання та організація їх фінансової діяльності	107
Саєнко Т.В., Митяй О.В.	
Соціальна політика корпорації та її ефективність	109
Саєнко Т.В., Бержанір І.А.	
Проблеми розвитку аудиту в Україні	111
Саранюк В.В.	
Стан і напрями модернізації соціального страхування	113
Семченко А.А.	
Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	115
Слатвінський М. А.	
Модель багаторівневого захисту як основа ефективного ризик-менеджменту фінансових установ	118
Степанова Н. М.	
Формування доходів місцевих бюджетів	120
Сторожук С. С., Назаренко І. В.	
Фінансова стратегія підприємства: теоретичні аспекти	122

Телічко Н.А., Колотуха С.М.	
Перспективи розвитку банківської системи в Україні	124
Федоришин М.М.	
Управління дебіторською заборгованістю підприємства	127
Флора А.В.	
Напрями інноваційного розвитку закладів готельно-ресторанного бізнесу	129
Хрипта В.С.	
Сучасні інформаційні технології у готельно-ресторанному бізнесі	130
Цвігун М.В.	
Особливості страхування в туризмі	132
Циганков В.В.	
Особливості випуску облігацій місцевих позик України	136
Чава В.О.	
Особливості здійснення аудиту зовнішньоекономічної діяльності	138
Чава В.О., Митяй О. В.	
Вплив бюджетного дефіциту на розвиток економіки	140
Чвертко Л. А., Яцула Я.С.	
Проблеми інвестування коштів страхових резервів страховиками в Україні	143
Шведе Я.Б.	
Недержавні пенсійні фонди та їх роль у недержавному пенсійному забезпеченні в Україні	145
Юрченко О.С.	
Впровадження інноваційних технологій у туристичну галузь	147
Яковлева В. Ю.	
Проблеми та перспективи розвитку соціального страхування в Україні	149

РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Ринок цінних паперів є невід'ємним та важливим сегментом фінансової системи ринкової економіки України. Ринок цінних паперів – це частина фінансового ринку, в якому одні учасники ринку пропонують товар, а інші учасники ринку купують цей товар. З одного – боку це емітенти цінних паперів, а з іншого – інвестори.

Фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносини між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів.

Ринок цінних паперів (РЦП) характеризується випуском та впровадженням в обіг цінних паперів між його учасниками. Метою функціонування РЦП є залучення інвестицій завдяки емісії забезпечення цінних паперів, таких як акції, векселі, облігації може бути засобом стабілізації валютного курсу, можливістю одержання доходів, поліпшення матеріального становища населення. Головною метою РЦП має стати створення цілісного, ефективного та високоліквідного ринку, який встановлюється державою та інтегрований у світові фондові ринки.

Фондовий ринок є абстрактним поняттям, що служить для позначення сукупності дій і механізмів, що роблять можливими торгівлю цінними паперами. Його не слід плутати з поняттям «фондова біржа» – організацією, яка надає можливість для здійснення торгових операцій і зведення разом покупців і продавців цінних паперів. Ринок цінних паперів в Україні розпочав своє становлення у 1991 році з прийняттям Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» (актуалізовано Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок») [3].

Процес реформування власності супроводжується створенням фондового ринку як складової частини ринкових відносин, що забезпечує вільний обіг коштів у формі цінних паперів.

Незважаючи на свій розвиток, фондовий ринок продовжує залишатися непривабливим для інвесторів, він не виконує головної своєї функції, яка полягає у забезпеченні підприємств та національної економіки необхідними інвестиційними ресурсами.

Також причиною повільного розвитку фондового ринку України є його слабка внутрішня підтримка та низька ліквідність. Тобто у разі настання кризи на фондовому ринку і бажання інвесторів продати цінні папери, ринок не здатний вбирати обсяг, який продається, і через це продавець мусить значно знижувати ціну в результаті чого ринок провалюється [2, с. 99].

Для покращення діяльності фондового ринку потрібно підвищити конкурентоспроможність вітчизняного ринку цінних паперів та його

професійних учасників, удосконалити нормативно-правову базу функціонування ринку, посилити захист прав інвесторів та інших власників цінних паперів, активізувати залучення на ринок цінних паперів резидентів.

Щоб фондовий ринок України став ефективним механізмом обігу цінних паперів, сприяв економічному розвитку і забезпечував сприятливі умови для інвестицій, його створення та подальше функціонування потрібно будувати на таких основних принципах: урегульованість, прозорість, контрольованість, надійність захисту інвесторів, соціальна справедливість, конкурентність.

Для розвитку фондового ринку та підтримання його фінансової безпеки необхідно підвищити роль держави на цьому ринку. Основним елементом державного встановлення РЦП є контроль за діяльністю професійних учасників ринку, емітентів та фондових бірж, які спрямовані на виявлення та запобігання порушення законодавства на ринку цінних паперів.

Основні напрямки розвитку фондового ринку:

1. встановлення захисту прав інвесторів;
2. порушення прав інвесторів;
3. мала кількість кваліфікованих працівників;
4. удосконалення системи відкриття інформації на ринку цінних паперів;
5. удосконалення законодавства про цінні папери [1, с. 84].

Отже, для поліпшення ситуації на фондовому ринку України потрібні координовані дії Верховної Ради України, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. Потрібно активно розвивати накопичувальну пенсійну систему проводити приватизацію підприємств через фондову біржу.

Для ефективного розвитку РЦП необхідно здійснювати такі заходи:

- забезпечити торгівлю цінними паперами на біржовому та позабіржовому ринках;
- покращити механізм залучення коштів суб'єктів господарювання;
- встановити умови для обороту цінних паперів іноземним емітентам та умови обігу цінних паперів резидентам;
- удосконалити нормативну та законодавчу базу оподаткування.

Держава мусить створити тривалу побудову щодо розвитку ринку цінних паперів, зобов'язана знайти напрямки об'єднання ресурсів держави та приватного сектору.

Потрібно визначити нову концепцію розвитку ринку цінних паперів, яка визначає наступне: активну політику держави, яка спрямована на розвиток цінних паперів, залучення інвесторів.

Україна повинна розвивати ринок цінних паперів згідно до правил які прийняті у всьому світі, враховуючи негативний та користуючись успішним світовим досвідом.

Для усунення існуючих недоліків на РЦП необхідно починати з реформування законодавчої та нормативної бази, яка регулює діяльність фондового ринку усунення негативних явищ у процесі його діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ватаманюк З. Г. Перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні / З. Г. Ватаманюк, О. В. Баула // Фінанси України. – 2007. – № 5 – С. 75-85.
2. Джусов О. А. Фондовий ринок України: сучасний стан, проблеми розвитку та перспективи / О. А. Джусов, А. С. Коротун // Економічний простір : збірник наукових праць. – 2009. – № 32. – с. 99-109.
3. Відомості про фондовий ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/info>

Бабій Т. П., студентка

Драчук В.С., студент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЗЛОЧИННІСТЬ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ

Організована злочинність стала одним із вкрай негативних дестабілізуючих факторів громадського життя, вона протистоїть конституційному і суспільному ладу та несе реальну загрозу національній безпеці України. На сьогодні організована злочинність активізувалася у багатьох сферах, серед яких необхідно виділити шахрайство з фінансовими ресурсами, «відмивання» (легалізацію) доходів, отриманих злочинним шляхом, шахрайство у сфері страхування тощо. Ці правопорушення мають високий ступінь суспільної небезпеки, а їх вчинення викликає резонанс у суспільстві та напруженість у міжнародних відносинах.

Закон України «Про страхування» визначає страхування як «вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати громадянами та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів» [2].

Незважаючи на те, що зачатки зародження страхових відносин проявилися ще в часи вавилонського царя Хаммурапі (Вавилон, 1792–1750 р.р. до н.е.), і в наші дні залишилося багато невирішених питань у цій сфері. Так, наприклад, на сьогоднішній день у сфері страхування, як і в багатьох інших, вчиняється величезна кількість правопорушень. Виявлені випадки таких правопорушень доводять, що вони здійснюються як із боку страхових компаній, так і здебільшого, з боку клієнтів цих компаній. Надзвичайно прикорм є те, що на сьогодні правопорушники діють не лише поодиночки, а створюють організовані групи і злочинні організації для задоволення власних інтересів та потреб.

У своїй діяльності більшість страхових компаній безпосередньо мають справу з таким кримінальним явищем, як шахрайство. Згідно з ч. 1 ст. 190

Кримінального кодексу України шахрайство – це «заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману або зловживання довірою» [1].

Питання про злочинність у сфері страхування є досить актуальним. Будучи затребуваним суспільством як основний важіль допомоги при настанні несприятливих подій, що підривають економіку країн, підприємницьких структур і родин, страхування саме спрямованістю своєї діяльності дає можливість застосовувати проти нього різні форми правопорушень – від простого обману до витончених комбінацій.

Досить часто шахрайство виявляється при страхуванні вантажів. Зловмисники страхують «неіснуючі» вантажі, заявляють до виплати вчасно доставлені замовнику товари, що перевозились, використовують фіктивні накладні та інші документи.

Одним з видом страхових правопорушень, які вчинюються організованими групами і злочинними організаціями є хабарництво та відмивання «брудних» коштів, що отримані шляхом незаконного переказу безготівкових коштів у готівку. Таке правопорушення вчинюється злочинною групою, до складу якої входять посадові особи страхової компанії і комерційних структур –страхувальників.

Механізм вчинення злочину наступний:

- укладається фіктивний договір пільгового колективного страхування життя;
- переводяться на розрахунковий рахунок страхової компанії за безготівковим рахунком страхової компанії грошові кошти;
- розривається за ініціативою страхувальника договір страхування, в результаті чого страхувальнику в касі страхової компанії видається готівка [3].

Ще одним розповсюдженим правопорушенням цієї сфери є легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом. Досить поширеним способом легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, є укладення фіктивної угоди страхування з використанням страхової компанії. Фізична особа купує поліс, наприклад, по страхуванню здоров'я на досить значну суму «брудних» коштів і, отримавши (лише на папері) незначну побутову травму, шахрай може отримати цілком легальний дохід. Проте, у цьому випадку не обійтись без зговору зі страховиком.

Іноді «брудні» кошти, що внесені як плата за страховий поліс, повертаються за вимогою клієнта достроково. За дострокове розірвання договору із страховою компанією особа сплачує незначний штраф або неустойку, проте отримані назад кошти можна буде використати для введення в офіційну фінансову систему.

Криміналізація сфери страхування є значною суспільною небезпекою, оскільки ускладнює або блокує виконання його основних завдань, пов'язаних з формуванням страхових фондів, підвищенням економічної стабільності, обмеженням економічних ризиків, стимулюванням підприємницької ініціативи, збільшенням кредитоспроможності тощо.

Страховим компаніям, на превеликий жаль, не досягти належних успіхів у боротьбі зі страховими правопорушеннями, які здійснюються організованими групами і злочинними організаціями, якщо діяти самостійно. Хоча роль відповідних служб, підрозділів та співробітників страхових організацій є надзвичайно значущою, так як саме вони першими стикаються з правопорушниками і різними кримінальними схемами їх діяльності, проте їм не обійтися без співпраці з правоохоронними органами.

Боротьба з організованими групами і злочинними організаціями як взагалі, так і безпосередньо у сфері страхування, вимагає насамперед не лише чіткого знання норм чинного законодавства, а й неухильного його дотримання. Важлива роль у цьому процесі відводиться державі, адже страхування – це одна з провідних галузей фінансової системи країни.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. –2001. –№ 25–26.
2. Страхування для туристичних підприємств: Навч. посібник/Машина Н.І. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. –368с.
3. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. –1996. –№ 18.

Бержанір І.А., к.е.н., старший викладач
Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Важливим фактором розвитку виробництва є стабільна забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами та їх ефективне використання. Розвиток ринкових відносин, впровадження різноманітних форм власності, реформування економічних відносин в Україні висувають нові вимоги до бухгалтерського обліку як до способу контролю за веденням господарської діяльності підприємств.

Відповідно до П(С)БО 9 „Запаси” запаси визначено як активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва, а також утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, управління підприємством [1].

Важливим аспектом щодо організації обліку виробничих запасів на підприємствах України є стан організації аналітичного і синтетичного обліку. Згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку для обліку виробничих запасів використовують рахунок 20 „Виробничі запаси”. Для одержання деталізованої

інформації, необхідної для управління запасами за їх окремими видами і процесами, організовується аналітичний облік. З цією метою до окремих рахунків синтетичного обліку та субрахунків відкриваються рахунки аналітичного обліку. Аналітичний облік запасів дозволяє отримати інформацію про їх обсяг в цілому і за кожним видом окремо.

Для правильної організації обліку запасів на підприємстві, перш за все, необхідно виділити основні завдання обліку виробничих запасів:

- контроль за виконанням плану матеріально-технічного забезпечення;
- відображення витрат на закупівлю й транспортування запасів (матеріалів), результатів постачання;
- спостереження за станом складських запасів, за відповідністю їх нормативам, контроль за їх зберіганням;
- контроль за лімітом відпуску матеріалів на виробничі потреби, витрати і списуванням їх вартості у витрати виробництва;
- контроль за дотриманням норм;
- правильний розподіл матеріалів за об'єктами калькуляцій [2].

Практика показує, що процес обліку використання виробничих запасів все ж таки є трудомісткою ділянкою. Аналізуючи в цілому діяльність деяких підприємств з обліку виробничих запасів, можна виділити такі негативні аспекти:

- складність визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами бартерного обміну, більше того, обміну на неподібні активи;
- низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;
- невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів;
- обмеженість контролю використання виробничих запасів тощо[3].

Однак завдання полягає у визначенні керівництвом підприємства ефективного методу оцінки запасів в конкретній ситуації. В Україні, як і в більшості інших країн світу, виробничі запаси оцінюють за фактичними витратами на їх придбання на момент отримання або використання їх під час виробництва.

Методика оцінки запасів є важливим інструментом організації ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства і викликає значний практичний інтерес у зв'язку з потребою визначення реальної вартості запасів. Тому вибір методу оцінки запасів варто робити залежно від вимог користувачів бухгалтерської інформації.

Виділяють такі напрями вдосконалення управління виробничими запасами на підприємствах:

- підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;

– удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів;

– узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;

– обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;

– чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств (застосування прийомів обліку за центрами відповідальності, заходів контролю та оперативного регулювання процесів утворення запасів).

Таким чином, реалізація зазначених напрямів удосконалення обліку запасів підприємством призведе до значного підвищення результативності його фінансово-економічної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси” [Текст]: [затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

2. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами / М.Ф. Огійчук. – Х.: Вид-во Алерта, 2011. –1044 с.

3. Князюк І. Актуальні проблеми обліку виробничих запасів на підприємствах України / І. Князюк // Удосконалення обліку й аналізу в системі управління підприємства. – 2015. – С. 63-65.

Білоус А. О., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ, ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сьогодні основним фактором створення тривалої конкурентної переваги і зростання інвестиційної привабливості компанії стають оптимальні стратегії управління бізнесом. Ефективне управління - це ресурс, який допомагає динамічно реагувати на постійно мінливу ринкову ситуацію, контролювати всі аспекти діяльності підприємства, оперативно виявляти "вузькі місця" і концентрувати зусилля саме там, де вони найбільш необхідні в даний момент.

Ефективне управління являє собою цінний ресурс організації, поряд із фінансовими, матеріальними, людськими та іншими ресурсами. Отже, підвищення ефективності управлінської діяльності стає одним із напрямів удосконалення роботи українського підприємства в цілому. Найбільш очевидним способом підвищення ефективності протікання трудового процесу є його автоматизація.

Традиційний підхід до автоматизації управління на підприємстві ґрунтується на придбанні потужних інтегрованих систем управління і поступовому їх модульному провадженні, але набагато простіше використовувати функціональність ERP та CRP системи [2]. Сьогодні широкого розповсюдження набувають корпоративні інформаційні системи. Корпоративна інформаційна система управління на підприємстві - це єдина система управління, яка відповідає запитам співробітників усіх підрозділів. Кожен з підрозділів може мати власне програмне забезпечення, оптимізоване під свої особливості роботи [3, с.216].

Найбільш популярним на даний момент новим видом інформаційних систем управління є системи стандарту ERP – Enterprise Resource Planning.

ERP–системи у своїй функціональності охоплюють не тільки складський облік і управління матеріалами, що в повному обсязі надають вищеописані системи, а й додають до цього всі інші ресурси підприємства, перш за все грошові.

Сучасна інформаційна система управління для українських підприємств має поєднувати в собі максимально можливий комплекс функцій для керування всіма бізнес–процесами підприємства. Таку функціональність включають в себе системи ERP–класу [2].

Нині для будь якого українського підприємства дуже важливий управлінський контроль, а також прозора картина бізнесу, адже в умовах сучасного ринкового середовища можна спостерігати велику кількість стохастичної інформації, яка, за відсутності її групування, здатна демонетизувувати та викривляти існуючі бізнес-процеси. Необхідно створити єдиний інформаційний простір і забезпечити ефективне управління бізнес-процесами, крім того необхідно надавати співробітникам компанії актуальну та імовірну інформацію про виробничі процеси [1, с.340].

Ринок ERP– системи надзвичайно конкурентний на світовому рівні, але варто зауважити, що українські провайдери ERP системи відстають від світових за рівнем розвитку своїх технологій на багато років, тому доцільно зосередити увагу саме на світових лідерах. За останнє десятиліття внаслідок постійних процесів злиття та поглинання сформувався певний дебют лідерів програмного забезпечення, до якого належать такі компанії як Oracle Corporation та SAP, що є основним конкурентними гравцями у цій галузі [2].

Отже, процес запровадження інформаційних систем управління на українських підприємствах є складним та тривалим. Така складна схема запровадження нового програмного продукту виправдана, адже некоректна робота програмного забезпечення може призвести до втрати даних, що є небажаним для будь-якого українського підприємства. Відновлення втраченої інформації може тривати досить довго, а іноді повернути цілісність страчених даних просто неможливо. Крім цього, різка зміна принципів роботи – це стрес для всього підприємства, тому процес запровадження не можна прискорювати штучно. Персонал підприємства має поступово звикнути до змін, які вносить запровадження ERP-системи. Необхідним є визначення етапів та методів

поступового запровадження нової інформаційної системи управління на підприємстві та адаптації працівників до неї.

Список використаних джерел:

1. Бідюк П.І. Проектування комп'ютерних інформаційних систем підтримки прийняття рішень: Навчальний посібник. / П.І. Бідюк, Л.О. Коршевніюк. – Київ: ННК «ІПСА» НТУУ. «КПІ», 2012. – 340с.
2. Вовк І.О. Проблеми автоматизації управління ресурсами підприємства завдяки використанню ERP-системи: [Електронний ресурс]./ І.О. Вовк – Режим доступу: http://www.nbuiv.gov.ua/ejournals/Se-pid/2011_2/11vipres.pgф
3. Прийняття управлінських рішень : Навч. пос. [За ред. Ю.Є. Петруні] – 2-ге видання. / Ю.Є. Петруня, В.Б. Говоруха, Б.В. Літовченко. – К. Центр учбової літератури. 2011. – 216с.

Блищик М.С., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Аграрний сектор України, базовою складовою якого є сільське господарство, формує продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та створює соціально-економічні умови сільського розвитку.

Сільське господарство безпосередньо залежність від погодно-кліматичних умов і природних катаклізмів, в результаті яких підприємства АПК постійно функціонують в режимі ризикованості та невизначеності, тому найбільш ефективним механізмом часткового нівелювання несприятливих наслідків є використання механізму аграрного страхування.

Сучасна система страхування аграрних ризиків в Україні була впроваджена шляхом прийняття Декрету Кабінету Міністрів України «Про страхування», який надалі був замінений базовим Законом України «Про страхування». Цей Закон визначив основу систему правового регулювання страхової діяльності, визначив принципи державної демонополізації та державного нагляду за страховою діяльністю [1].

У 2001 р. в українському законодавстві з'явилася норма про часткову компенсацію сільгоспвиробникам вартості страхових премій, а наступного року було запроваджено умови державної програми страхування від багатьох ризиків. З 2005-го по 2008 р. з бюджету виділялися кошти на субсидування страхових премій. Однак через недосконалу схему субсидування та відсутність стандартних страхових продуктів ця програма не була успішною, і з 2009-го субсидування страхових премій для аграріїв зупинилось. Але робота над

виробленням концепції системи аграрного страхування не припинялася. У 2012-му було ухвалено спеціальний Закон України "Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою" та створено Аграрний страховий пул — єдине об'єднання страховиків, участь у якому є умовою для здійснення страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Був прогрес і у розвитку технічних аспектів агрострахування — на основі міжнародних стандартів були розроблені численні страхові продукти. Проте цілісної системи аграрного страхування так і не було створено, а її наявні елементи не пов'язані один з одним [4].

У 2012 році при створенні страхової системи були проігноровані пропозиції професійних аграрних страховиків, які зрештою так не стали учасниками нової системи. Закон, який в підсумку був прийнятий Верховною Радою, хоч і формально передбачав основні компоненти сучасної системи агрострахування з державною підтримкою, був декларативним не почав працювати на повну силу. Вимоги до страховиків щодо участі в пулі теж були чисто формальними і жодним чином не могли вплинути на якісний склад. Відсутність державної підтримки сільськогосподарського страхування йде в розріз заявам Мінагрополітики про пріоритетність підтримки малих та середніх господарств [2].

На сьогоднішній день готуються поправки до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою». Буде створений новий якісний документ, який має задовольнити інтереси всіх учасників ринку: банківські установи і страховиків, аграрний бізнес та фермерів. Пріоритетом для Міністерства аграрної політики та продовольства України, під час перезапуску системи убезпечення ризиків для аграріїв, є три головні напрямки: зміни до законодавчої бази, оновлення аграрного пулу та співпраця з професійними страховими компаніями. Міністерство аграрної політики та продовольства України подало на експертний аналіз проекти наказів із страхування ризиків на весь період майбутнього врожаю сої, кукурудзи, ярих зернових й інших культур. Держава має на меті виробити прозорі, передбачувані, правила гри для всіх учасників та забезпечити справедливий розподіл ризиків між учасниками, дотримуючись балансу інтересів усіх сторін [3].

З урахуванням наведеного, можна зробити висновок про те, що одним із елементів гарантування стабілізації фінансового стану аграрних підприємств у ринкових умовах є страхування, що забезпечує безперервність розвитку сільськогосподарського виробництва, функціонування аграрного ринку й може слугувати джерелом інвестицій у сільське господарство.

Передусім залучення державних коштів дасть змогу приватним страховим компаніям взяти активну участь у розвитку системи аграрного страхування та стати рівноправним партнером органів державної влади, що забезпечить стабільність розвитку сільського господарства через механізми відшкодування можливих завданих збитків.

Список використаних джерел:

1. Аграрне страхування: комплексний інструмент управління ризиками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/zemelne-agrarne-pravo/agrarne-strahuvannya-kompleksniy-instrument-upravlinnya-rizikami.html>
2. Агрострахування по-українськи: чи запропонують аграріям гідний механізм страхування ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/agrostrahuvanna-po-ukrainski-ci-zaproponuut-agrariam-gidnij-mehanizm-strahuvanna-rizikiv>
3. Міністерство аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/17625>
4. Чи потрібна система агрострахування Україні — час визначатися [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/ariculture/chi-potribna-sistema-agrostrahuvannya-ukrayini-chas-viznachatisya-.html>

Бойко Є.О., к.е.н., доцент
Гаврильчак О.В., студентка

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МОРЕГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ, ЯК ШЛЯХ ДО ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

В умовах глобалізації та жорсткої конкурентної боротьби підприємства морегосподарського комплексу повинні приділяти особливу увагу інноваційно-інвестиційному розвитку, адже він дозволяє досягти довгострокових конкурентних переваг, підвищити науково-технічний рівень виробництва та ефективність використання ресурсів підприємства.

Недосконалість ринку та законодавчої бази свідчать про наявність значних проблем управління, що виступають головними факторами гальмування інвестиційно-інноваційного розвитку вітчизняних підприємств морегосподарського комплексу [5].

Інвестиційні та інноваційні процеси слід розглядати не окремо, а в комплексі [4], що призводить до необхідності побудови інноваційно-інвестиційної моделі, яка поєднує інвестиційні та інноваційні принципи, методи та механізми реалізації, критерії прийняття інноваційно-інвестиційних рішень [1].

Найважливішою в останні роки є саме інвестиційна діяльність. Досвід інших країн доводить, що подолання економічної кризи й формування об'єктивних передумов стійкого розвитку морегосподарського комплексу неможливе без реального інвестування. Саме сприятливий інвестиційний клімат та впровадження інноваційних технологій можуть вивести морське господарство країни на новий рівень.

Запровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, підприємств морегосподарського комплексу, надасть можливість системно вирішувати проблеми, що виникають при зміні методів і підходів до інвестиційного забезпечення інноваційних процесів, раціоналізації механізмів управління залучення інвестицій тощо.

Лише активізація процесу інвестування в інноваційний розвиток може викликати якісні зрушення в техніці і технології виробничої бази підприємств морегосподарського комплексу, та покращити кінцеві економічні результати їх діяльності на основі підвищення якості управління інвестиційного попиту і інвестиційної пропозиції на ринку інвестиційних товарів.

На державному рівні повинні максимально повно використовуватися всі важелі та стимули активізації інноваційно-інвестиційного процесу, створюватися сприятливі умови для сталого розвитку національних підприємств та збільшення частки їх власних накопичень, провадитися заходи з підвищення зацікавленості підприємств та організацій активізації інноваційно-інвестиційних процесів та створюватися можливості їх фінансового забезпечення [3].

Інвестиційно-інноваційний розвиток підприємств морегосподарського комплексу України повинен базуватися на:

- активній участі держави задля підтримки сталості інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств;
- обранні ефективної довготривалої стратегії економічного зростання підприємств;
- ефективному моніторингу ринку, вивченню конкурентного середовища;
- ресурсозабезпеченості підприємств.

Успішне функціонування підприємств і досягнення стратегічних переваг в умовах конкуренції значною мірою залежать від результативності їхньої інноваційної діяльності. У свою чергу, результативність інноваційної діяльності підприємств визначається, насамперед, наявністю необхідних внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій, можливістю їхньої швидкої мобілізації, зацікавленістю інвестора в підтримці інноваційного розвитку [2].

Стратегічними напрямками вдосконалення управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств морегосподарського комплексу на державному рівні, повинна бути: активізація використання державних замовлень; розробка заходів із стимулювання випуску наукоємної продукції, конкурентоспроможної на світовому ринку, що збільшило б обсяги експорту; стимулювання імпорту нових перспективних патентів, ліцензій, видів обладнання; проведення урядом тарифної політики щодо обмеження імпорту певних видів товарів з метою захисту національних товаровиробників.

Список використаних джерел:

1. Аналітична записка // Щодо стратегічних пріоритетів реалізації потенціалу України як морської держави. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.niss.gov.ua/articles/490/>

2. Голубенко А. А. Инвестиционная деятельность в сфере инноваций / А. А. Голубенко // Зб. наук.праць Східноукраїнського державного університету „Економіка. Менеджмент. Підприємництво”. – Луганськ: СУДУ. – 2000. — №1 (1). – С. 77-80.

3. Іртищева І.О. Галузеві аспекти управління інвестиційними процесами в контексті національної антикризової політики / І.О. Іртищева, О.Є. Гросицька, Т.В. Смелянець // Бізнес-навігатор. – 2013. – № 3 (32). – С. 125–131.

4. Іртищева І.О. Стратегічні орієнтири розвитку логістичної інфраструктури в морегосподарському комплексі України / І.О. Іртищева, Т.В. Стройко // Збірник наукових праць НУК. – Миколаїв : НУК, 2014. – № 1 (451). – С. 12-16.

5. Овчаренко Т. С. Проблеми інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств / Т. С. Овчаренко // Вісник Київського національного університету. Сер. „Економіка”. – 2002. – Вип.58. – С. 63-69.

Булгару О. Д., студентка
Митяй О.В., к.е.н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ВАЛЮТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

В Україні механізм валютного регулювання, хоча й зазнав істотних реформаційних змін, втім і сьогодні недостатньо сприяє вирішенню зазначених проблем. Внаслідок цього в Україні погіршується ситуація на валютному ринку, зростає його тіньовий сегмент, катастрофічно зменшуються обсяги валютних резервів НБУ [3].

За допомогою валютного регулювання забезпечується необхідна взаємодія монетарних і фінансових процесів пов'язаних з міжнародними валютними й фондовими ринками. Специфікою валютного регулювання є також те, що за його допомогою внутрішня економіка знаходиться під впливом глобальної економіки, а національне виробництво орієнтуються на світові ціни, стандарти. Тому, регулювання валютних операцій повинне сприяти вирішенню проблем в середині країни, забезпечити конкурентоспроможність країни, а також забезпечити її економічну і фінансову безпеку [2].

Україна за допомогою валютного регулювання визначає порядок організації валютних відносин і контролює здійснення валютних операцій, надання іноземним юридичним і фізичним особам кредитів та позик, встановлює порядок ввезення, вивозу та переказу валюти за кордон і тим самим підтримує рівновагу платіжного балансу та стабільність національної валюти [5].

Початок 2014 року позначився посиленням негативних тенденцій на валютному ринку України. Значне перевищення попиту на іноземну валюту над її пропозицією спричинило тиск на курс національної грошової одиниці.

Як наслідок – НБУ перейшов до впровадження жорстких заходів адміністративного впливу на валютних ринок.

Зниження курсу іноземних валют могли викликати лише транші МВФ, на що і розраховували валютні спекулянти, які відіграють значну роль у розхитуванні курсу валют. Недовіра до національної валюти призвела до переводу збережень та депозитів населення у гривні в іноземну валюту, що призвело до необґрунтованих доходів спекулянтів та ще більшого знецінення гривні.

З початку 2015 року динаміка показників міжбанківського валютного ринку України формувалася під впливом негативних ринкових очікувань. Крім того спостерігалось зменшення надходжень іноземної валюти в країну внаслідок скорочення експортної виручки, кредитів та інвестицій. За цих умов тривало помірне знецінення як офіційного, так і ринкового курсу гривні відносно долара США. Офіційний курс гривні відносно євро протягом місяця дещо зріс.

У третьому кварталі 2015 року ситуація на валютному ринку України була досить спокійною, хоча і простежується тенденція до знецінення. То на кінець 2015 року і початку 2016, разом з загостренням ситуації на сході країни, політичною нестабільністю у світі та приближенням строків розрахунків по зовнішнім боргам, можна чітко побачити знецінення національної валюти відносно основних іноземних [1].

Вітчизняна державна валютна політика характеризується висхідним трендом зовнішніх запозичень, зниженням обсягу золотовалютних резервів, підвищенням ролі адміністративних інструментів, наданням переваги методам стримування попиту перед нарощенням пропозиції іноземної валюти. Відтак реалізація НБУ державного регулювання валютного ринку України має полягати у зниженні ролі іноземних валют (долара США) у відповідності до їхнього статусу валюти іноземної держави. Це дозволить зменшити дестабілізаційний вплив валютного ринку на національну економіку [4].

Державна валютна політика є складовою державної економічної політики в цілому, а відтак, будь-які, навіть найправильніші заходи не матимуть належного ефекту без системної, взаємопов'язаної та скоординованої діяльності всіх гілок державної влади. Такі заходи мають проводитися з огляду не на політичну, а на економічну доцільність.

Список використаних джерел:

1. Сайт Національного банку України [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>

2. Ванзьяк І. Правове регулювання валютних операцій в Україні: проблеми та шляхи вдосконалення. Інститут КНТЕУ, м. Чернівці.– 2011 р.

3. Поважний О.С. Механізм валютного регулювання зовнішньоекономічної діяльності резидентів України / О.С. Поважний, Г.В. Веріга // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 7. – С. 172–179.

4. Аналіз сучасних підходів до визначення економічної сутності валютного регулювання. - [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2015_3_19

5. Національна валютна система України. - [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/28877/>

Вигівська Ю.Ю., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

РЕАЛІЗАЦІЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВАЛЮТНОЇ І БАНКІВСЬКОЇ КРИЗ

Провідне місце в якісному перетворенні української економіки займає використання грошово-кредитних засобів, які повинні бути спрямовані на підвищення ефективності реалізації загальнодержавної економічної політики.

Вибір конкретних важелів грошово-кредитного регулювання, а також напрямів і способів їх використання обумовлений завданнями стимулювання національного ринку в бажаному напрямку. Особливо актуальним це питання є для України, так як від впливу конкретних важелів грошово-кредитної політики буде залежати успіх даної політики в цілому. Метою дослідження є розгляд впливу грошово-кредитної політики України в контексті валютної і банківської криз.

Грошово-кредитна політика є одними з основних інструментів економічної політики держави. Сутність державного регулювання економіки за допомогою грошово-кредитної політики полягає у впливі на грошову пропозицію та ціну кредиту. Важіль грошово-кредитного регулювання - це складова частина інструменту грошово-кредитної політики, що приводить його в дію [1].

У 2014 році ключовим чинником формування кон'юнктури грошового ринку стала девальвація гривні. Відмова від практики утримання валютного курсу у фіксованих межах, які були якорем стабільності цін і передбачали домінуючу роль валютного каналу емісії, не була доповнена системними діями Національного банку щодо переходу до іншого якоря стабільності за рахунок оптимізації використання інших каналів та інструментів регулювання ліквідності, а також виваженими заходами валютної політики. Це порушило монетарне підґрунтя для забезпечення стійкої динаміки валютного курсу і безпечних темпів інфляції. Відсутність зрозумілих, прозорих та системних дій в сфері валютної політики підірвали довіру до Національного банку. Його дії в частині адміністративних заходів і валютних інтервенцій виявилися непослідовними і мало результативними. Минулого року обмінний курс гривні до долара США на міжбанківському ринку знизився на 93,5% – до 15,77 грн./дол. США [2].

Обсяг міжнародних резервів скоротився з 20,4 до 7,5 млрд. дол. або на 63,1%. Рівень споживчої інфляції склав 24,9%, суттєво перевищивши орієнтир,

передбачений основними засадами грошово-кредитної політики (19%). Темпи базової інфляції протягом року прискорились з 0,1% до 22,8%, ціни виробників зросли на 31,8%, що у сукупності відображує вплив девальвації національної валюти.

Різне знецінення гривні на тлі макроекономічної дестабілізації, а також неефективне здійснення монетарної і комунікаційної політики, відсутність системних заходів Національного банку України із забезпечення фінансової стабільності сформували зростаючі девальваційні очікування і спровокували зниження довіри до банківської системи, що призвело до значного скорочення обсягу депозитів.

Вклади у національній валюті скоротились на 56,5 млрд. грн. (на 13,4%), в іноземній – на 11,4 млрд. дол. США (на 36,9%). Протягом року 33 банки було визнано неплатоспроможними, стосовно багатьох з них прийнято рішення про ліквідацію. Значне збільшення відрахувань до резервів за активними операціями, спричинене девальвацією гривні, призвело до рекордних збитків банківського сектору (53 млрд. грн.). Залишки за кредитами у національній валюті протягом року скоротилися на 53,8 млрд. грн. (на 9,0%), в іноземній – на 8,6 млрд. дол. (на 22,2%) [3].

На початку 2015 року дія більшості кризових тенденцій продовжилась. Триває скорочення виробництва, зокрема, у січні-березні індекс виробництва промислової продукції порівняно з відповідним періодом минулого року зменшився на 21,4%. Внаслідок великих обсягів рефінансування за від'ємними реальними процентними ставками (обороті за січень-березень склали 57,5 млрд. грн., в т.ч. овернайт – 37,9 млрд. грн.) і незначної пропозиції валюти на офіційному валютному ринку обмінний курс гривні наприкінці лютого сягнув рівня 30,01 грн./дол. США. Після припинення практики проведення щоденних валютних аукціонів та відмови від використання індикативного курсу офіційний обмінний курс наблизився до курсу тіншового ринку. Під впливом девальвації річні темпи інфляції у березні прискорились до 45,8%, базова інфляція – до 44,6%. Депозити у національній валюті за січень-березень скоротились на 20,7 млрд. грн. (на 5,7%), в іноземній – на 2,8 млрд. дол. (на 14,4%) [3, с.19].

Таким чином, зазначене свідчить, що поряд з несприятливими макроекономічними факторами мають місце суттєві недоліки грошово-кредитної політики, які перешкоджають відновленню цінової стабільності і потребують якнайшвидшого подолання.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про національний банк України», із змінами, внесеними згідно із Законами, від 20.05.1999 г., № 679-XIV станом на 15.02.2011 г. № 3024 – VI. –[Режим доступу]- : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Корнеєв В. Монетарний інструментарій посткризового відновлення: нові стимули центробанків / В. Корнеєв // Вісник НБУ. – 2014. – № 9. – С. 18 – 25.

3. Сомик А. Особливості дії трансмісійного механізму грошово-кредитної політики в період кризи: кредитний та процентний канали / А. Сомик // Вісник НБУ. – 2014. – № 18. – С. 19–29.

Войтенко Т.І., студентка,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Рівень соціально-економічного становища держави визначається не лише обсягами валового внутрішнього продукту чи інвестиціями в економіку, а й часткою відрахувань у медичну сферу. Адже здоров'я громадян є найвищою суспільною та індивідуальною цінністю, а відтак – основним капіталом країни.

Сучасний стан системи медичного забезпечення в Україні є доволі складним як у фінансовому, так і в організаційно-структурному аспекті. Він характеризується незначним обсягом видатків на охорону здоров'я, нерівномірним і нераціональним розподілом ресурсів у системі, високою частотою звернень громадян за медичними послугами, відсутністю належного медичного обслуговування на первинному рівні й відповідної інфраструктури.

Медико-демографічна ситуація в Україні є вкрай невтішною. За останні роки в Україні істотно зріс показник смертності населення і скоротилася очікувана тривалість життя. Так, у країнах ЄС показник смертності становить 6,7 на 1 тис. населення, а тривалість життя – 74 роки, у той час, як у нашій країні аналогічні показники становлять відповідно 14,5 на 1 тис. населення й 69 років [1].

Щороку чисельність населення України зменшується, стан здоров'я осіб працездатного віку погіршується й кількість економічно активного населення скорочується. Така тенденція може призвести до значного фіскального тиску на вітчизняну систему охорони здоров'я у майбутньому.

Досвід багатьох розвинених країн свідчить про успішне реформування медичної сфери за допомогою впровадження медичного страхування і закріплення його як фундаменту фінансування сфери охорони здоров'я.

Медичне страхування є важливою складовою соціальної інфраструктури кожної розвиненої країни і розглядається як альтернативна модель організації охорони здоров'я. Воно дає змогу раціональніше використовувати кошти, призначені для забезпечення охорони здоров'я, і в той самий час підвищувати якість цих послуг і рівень забезпеченості ними населення. В умовах збільшення відсотка захворюваності населення України й зниження середньої тривалості життя громадян невідкладно постає питання про захист здоров'я кожного і пошук альтернативних джерел фінансування медичної галузі, що і зумовлює актуальність та необхідність дослідження цієї проблематики.

Сучасний стан охорони здоров'я України є вкрай незадовільний. Його фінансування потребує значного поліпшення, оскільки здійснюється, як правило, за залишковим методом, що не створює передумов для здійснення якісної медичної допомоги у необхідних обсягах, особливо, для соціально незахищених верст населення.

Частка фінансового забезпечення медичної галузі становить 3 % ВВП. У той час відомо, що за показника, меншого як 5 % ВВП, медична галузь фактично недієздатна. Невелика частина витрат на охорону здоров'я покривається через добровільне медичне страхування (ДМС), а інша – за рахунок неофіційних платежів населення [2].

Незважаючи на позитивні тенденції у розвитку ДМС на теренах вітчизняного страхового ринку, медичне страхування досі не стало затребуваною послугою. Надзвичайно низьким є попит на поліси ДМС серед споживачів – фізичних осіб. Це пов'язано не тільки з проблемою низького рівня заробітної плати вітчизняних громадян на такі послуги, а й з відсутністю у більшості клінік сучасного обладнання для діагностики та лікування, складним медикаментозним забезпеченням, а також низькою страховою культурою зазначеного сегменту потенційних споживачів. Вартість послуг приватних лікарень, які забезпечені сучасною технічною і матеріальною базою, є занадто високою, що обмежує доступ до них середньостатистичних громадян.

До проблем, що стримують розвиток медичного страхування в Україні відносять:

- неналежну підготовку спеціалістів у цій сфері;
- відсутність адекватної винагороди праці лікарів у формі зарплат і премій;
- уникнення страховиками зобов'язань щодо оплати лікування страхувальника, ґрунтуючись на різних підставах;
- відсутність законодавства, яке б регулювало медичне страхування;
- різне бачення чиновниками, страховиками та медиками моделі, на основі якої має діяти медичне страхування, зокрема, його обов'язкова форма;
- недостатня поінформованість громадян щодо можливостей страхової медицини.

Світова практика підтверджує, що основою страхової медицини є саме обов'язкове медичне страхування (ОМС). Його мета – гарантія отримання медичної допомоги за рахунок накопичених коштів під час виникнення страхового випадку.

Україна стоїть на порозі впровадження загальнообов'язкового державного медичного страхування. Протягом останніх років було підготовлено значну кількість радикально протилежних законопроектів про запровадження ОМС. Цими законопроектами визначалися правові засади здійснення обов'язкового медичного страхування, проте, на жаль, питання й досі залишається відкритим.

Процес впровадження ОМС в Україні є доволі проблематичним, насамперед з погляду фінансування:

– порядок сплати страхових внесків на соціальне медичне страхування за осіб, яких вони обслуговують, порушує норми Конституції України щодо безкоштовності медичної допомоги;

– збільшення нарахувань на фонд оплати праці для роботодавців може призвести до поширення використання ними тіньових схем виплати заробітної плати та гальмування її зростання[3].

Отже, перспективи розвитку системи медичного страхування в Україні великі, оскільки потенційних споживачів страхових послуг багато (близько 95 % вітчизняних громадян не мають договорів медичного страхування).

Реформування системи медичного обслуговування в Україні з подальшим переходом до обов'язкового страхування громадян – шлях, який зможе вирішити більшість проблем медичної галузі держави.

Першим кроком у цьому напрямку має бути створення і прийняття законодавчої бази, яка б затвердила обов'язкове медичне страхування. Для того, щоб система ОМС розпочала роботу ефективно, необхідно скористатися наявним у країні адміністративним і матеріально-технічним ресурсом. Без розвиненої інфраструктури здійснення ОМС є неможливим, для цього необхідними є оптимальні та раціональні рішення уряду.

На ринку добровільного медичного страхування необхідно розвивати конкуренцію серед страховиків, які спеціалізуються на цьому виді страхування. Це у перспективі створить умови для зниження ціни страхового полісу з ДМС, а також підвищення рівня якості медичних послуг, які пропонуватимуться страховиками страхувальникам.

Список використаних джерел:

1. Демографічна криза в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mif-ua.com/archive/issue-2827/article-2857/>

2. Коваль О. А. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] / О. А. Коваль, О. І. Ночвай // Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2905>

3. Астахова І. Е. Перспективи загальнообов'язкового медичного страхування в Україні [Електронний ресурс] / І. Е. Астахова // Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/fkd/2009_1/R2/3.pdf.

Гордєєв М. В., студент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВИДАТКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Місцевий бюджет – це бюджет адміністративно-територіальної одиниці – області, району, міста, селища, села, затверджений відповідною радою.

У Бюджетному кодексі зазначено, що видатки бюджету – це кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним

бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум [1].

Видатки місцевих бюджетів – це економічні відносини, які виникають у зв'язку з фінансуванням власних і делегованих повноважень місцевих органів влади.

Видатки місцевих бюджетів відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку держави. Місцеві органи самоврядування покликані вирішувати проблеми, що пов'язані з виконанням суспільних функцій у формі надання соціальних послуг та сприяння покращення життєвого рівня населення, склад і структура видатків місцевих бюджетів відображають соціальну спрямованість.

Видатки міського бюджету мають певні особливості:

1. Видатки, що здійснюються з міського бюджету, поділяються на дві групи:

– видатки за рахунок доходів першого кошика, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів;

– видатки за рахунок власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

2. До видатків, що здійснюються з міського бюджету та враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, належать видатки на утримання органів міського самоврядування, освіти, охорону здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення.

3. До видатків, що здійснюються з міського бюджету та не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, належать видатки на місцеву пожежну охорону, соціальний захист та соціальне забезпечення, міські програми з розвитку фізичної культури і спорту, транспорт, дорожнє господарство, управління комунальним майном, регулювання земельних відносин.

Міська рада може передавати видатки на виконання всіх або частини власних повноважень обласній раді з передачею коштів до обласного бюджету у вигляді міжбюджетного трансферту.

Видатки місцевих бюджетів включають бюджетні призначення, встановлені рішенням про місцевий бюджет, на конкретні цілі, пов'язані з реалізацією програм за переліком, визначеним Бюджетним кодексом.

Бюджетним кодексом України передбачено критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами, що здійснюється на основі принципу субсидіарності з урахуванням критеріїв повноти надання послуги та наближення її до безпосереднього споживача [3].

Аналіз виконання міського бюджету міста Умань за 2014 рік можна відзначити, що діяльність міської влади була спрямована на підвищення добробуту мешканців міста, на вирішення питань в економіці та бюджеті. Так, видаткова частина міського бюджету міста Умань виконана в сумі 372 881, 3 тис. грн., в тому числі видатки загального фонду – 302 118,7 тис. грн., спеціального – 70 762,6 тис. грн.[4]

Із загального місцевого бюджету міста Умань в 2014 році було виділено кошти:

- на об'єкти галузі охорони здоров'я – 29 % (3 млн. 330 тис. 417 грн.);
- на об'єкти галузі культури – 1 % (150 тис. 385 грн.);
- на об'єкти галузі освіти – 8 % (961 тис. 316 грн.);
- на об'єкти комунального господарства – 42 % (4 млн. 825 тис. 673 грн.);
- на об'єкти соціального захисту – 16 % (1 млн. 821 тис. 877 грн.);
- на об'єкти інших галузей – 4 % (441 тис. 700 грн.)[5].

На теперішній час видатки місцевих бюджетів безпосередньо пов'язані з інтересами громадян і суттєво впливають на соціальний, культурний та економічний розвиток регіонів держави. Так, існує потреба покращення видаткової частини місцевих бюджетів, для того щоб забезпечити високий рівень життя кожного громадянина.

Список використаних джерел:

1. Видатки місцевих бюджетів – Бюджетна система України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.info-library.com.ua/>
2. Бюджетний кодекс України. Затверджено 8 липня 2010 року № 2456-VI – Відомості Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Виконання міського бюджету міста Умань [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://vk.uman-rada.gov.ua/index.php/proekty-rishen-vykonavchoho-komitetu/2755-2014>
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://04744.info/novyny-umani-ta-rehionu/item/14500-byudzhet-umani>

Гринда О. С., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

НОВАЦІЇ В ОПОДАТКУВАННІ АКЦИЗНИМ ПОДАТКОМ

Одним із джерел надходжень до державного бюджету України з непрямого оподаткування є акцизний збір. Акцизний податок – непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених Податковим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції). Метою акцизного податку є збільшення доходу бюджетів за рахунок оподаткування високорентабельних товарів не першої необхідності, які споживаються здебільшого населенням з рівнем доходів вище середнього.

Головними відмінностями акцизного збору та ПДВ є: на відміну від ПДВ акцизним податком оподатковуються тільки товари, і не оподатковуються роботи і послуги; об'єктом оподаткування є повна вартість товарів; кожна

група підакцизних товарів має визначену ставку; акцизний податок сплачується лише один раз, а ПДВ на всіх етапах руху товарів.

Так як українське законодавство є не досить стабільним, то уряд у постійних пошуках ефективних змін, вносить часті поправки до Податкового кодексу. Тому акцизне оподаткування також зазнало змін.

Нові введення до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» призвели до суттєвих змін для платників податку за алкогольні напої та тютюнові вироби.

Платниками акцизного податку є фізичні та юридичні особи, резиденти та нерезиденти, які займаються підприємницькою діяльністю з виготовлення, а також оптовою та роздрібною торгівлею алкогольних напоїв та тютюнових виробів на митній території України та поза її межами.

На сьогоднішній день виробництво алкогольних напоїв та тютюнових виробів здійснюється суб'єктами господарювання незалежно від форм власності за умови одержання ліцензії. Ліцензію можуть отримати лише ті суб'єкти, які внесені до Єдиного реєстру, що є обов'язковим та зазначено в законодавстві.

З січня 2016 року суттєво підвищуються ставки акцизного податку, а саме:

- на спирт – в 1,5 рази - та складе 105,80 грн. за 1 літр;
- на пиво – в 2 рази – 2,48 грн. за 1 літр;
- на слабоалкогольні напої міцністю до 8,5 відсотки – в 3 рази – 211,59 грн. в розрахунку за 1 літр 100-відсоткового спирту;
- на кріплені вина та вермути – в 2 рази – 7,16 грн. за 1 літр напою;
- на вина ігристі, вина газовані, шампанське – в 2 рази - 10,40 грн. за 1 літр напою [1].

Незмінною ставка акцизного податку залишилась тільки на виноградні натуральні вина. Зміни в податковому законодавстві торкнулись також тютюнових виробів, специфічна ставка на які зросла на 40 %. Нововведенням є те, що Кабінет Міністрів України зобов'язаний встановити мінімальні оптово-відпускні та роздрібні ціни також на тютюнові вироби (раніше мінімальні ціни діяли лише на алкогольні напої).

Таке підвищення вартості на алкогольні та тютюнові товари може призвести до зменшення попиту цієї продукції на ринку, у зв'язку з низьким рівнем доходів населення, а також підвищення цін призведе до істотного зростання рівня тіньової економіки в алкогольній та тютюновій галузях. Проте в іншому випадку, ці зміни можна вважати, як непоганий спосіб збільшити рівень надходжень до державного бюджету.

З метою боротьби з незаконним виробництвом, оптової та роздрібної торгівлі алкогольних напоїв, а також тютюнових виробів, окрім збільшення податкової ставки на ці товари, значно збільшились штрафні суми. Так, в десять раз виросла сума мінімального покарання у разі виробництва спирту етилового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів (було 8 500 грн. – стало 85000 грн.), оптової (включаючи імпорт та експорт), роздрібної торгівлі без

ліцензії (було 1700 грн. – стало 17000 грн.), зберігання спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів не внесених до Єдиного реєстру (було 1700 грн. – стало 17000 грн.). За продаж тютюнових виробів за цінами, вищими від максимальних роздрібних цін сума штрафу складає 10000 грн. [2].

Загалом такі зміни повинні сприяти поповненню державного бюджету. За прогнозами у 2016 очікується додаткових 18,1 млрд грн надходжень до бюджету, що матиме позитивний характер [3]. Але це можливе лише в тому випадку, якщо нововведені акцизні податки будуть сумлінно сплачуватись їхніми платниками. Тому, необхідно здійснювати жорсткий нагляд та контроль за процедурою оподаткування, щоб вона була більш коректною та ефективною.

Список використаних джерел:

1. Корнійчук Р. Акциз на алкоголь зріс з 1 січня, ціни на міцні напої переглянуть протягом двох місяців [Електронний ресурс] / Р. Корнійчук // Сектор комунікацій ГУ ДФС у Житомирській області. – Режим доступу: <http://zt.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/231640.html>

2. Вітик О. Основні зміни щодо оподаткування підакцизних товарів роз'яснила «гаряча лінія» [Електронний ресурс] / О. Вітик. – Режим доступу: <http://lv.sfs.gov.ua/zahodi-dlya-platnikiv/164376.html>

3. Бюджет-2016: підвищення акцизів на сигарети і алкоголь принесе 18 млрд грн / [Електронний ресурс] / Режим доступу. – <http://ukr.segodnya.ua/economics/business/byudzhet-2016-povyshenie-akcizov-na-sigarety-i-alkogol-dobavit-18-mlrd-v-byudzhet-675368.html>

Грабарський А.В., студент
Олійніченко Є.О., студент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДОГОВІР МІЖНАРОДНОГО ОBOB'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ «ЗЕЛЕНА КАРТКА» ЯК УМОВА ПРИ ВИЇЗДІ ЗА КОРДОН

Експлуатація транспортних засобів є джерелом підвищеної небезпеки, що дедалі частіше призводить до виникнення аварій, катастроф, різного роду інцидентів та пригод, через які гинуть та зазнають травм велика кількість людей, завдаються значні економічні збитки. Висока потенційна небезпека транспорту як галузі господарства спонукає до пошуку дієвих методів мінімізації негативних наслідків реалізації транспортних ризиків. До таких методів у першу чергу належить страхування.

Потреба суспільства у своєчасному та повному відшкодуванні збитків потерпілим у дорожньо-транспортних пригодах у розвинених країнах світу вже майже століття задовольняється за допомогою страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Страховання цивільно-правової відповідальності автовласників визначають як вид страхування, спрямований на захист майнових інтересів фізичних і юридичних осіб-власників автотранспортних засобів, у зв'язку з відшкодуванням шкоди, заподіяної життю, здоров'ю, майну потерпілих внаслідок дорожньо-транспортних пригод [1, с. 9].

В останні роки все частіше власники транспортних засобів укладають договори міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності «Зелена картка», що застосовуються в країнах-членах міжнародної системи автомобільного страхування «Зелена картка».

Міжнародна система автомобільного страхування «Зелена картка» заснована у травні 1949 р. відповідно до положень Женевської рекомендації №35, прийнятої Підкомітетом по дорожньому транспорту Економічної комісії Організації Об'єднаних Націй для Європи. Основними завданнями системи було створення механізму захисту інтересів власників транзитних автомобілів та потерпілих від цих автомобілів у країні відвідування. У такий спосіб було знайдено ефективне вирішення проблеми гарантій відшкодування шкоди, спричиненої транспортними засобами, зареєстрованими за кордоном. Система репрезентує собою партнерство національних ринків автострахування та урядів відповідних країн. Фактичними суб'єктами Системи виступають Бюро країн та страхові компанії – їх члени, уповноважені здійснювати обов'язкове страхування цивільної відповідальності. Органом, що представляє Україну в системі «Зелена картка» є Моторно Транспортне Страхове Бюро України (МТСБУ) [2].

У разі виїзду транспортного засобу, зареєстрованого в Україні, до країн – членів міжнародної системи автомобільного страхування «Зелена картка», власник такого транспортного засобу зобов'язаний мати чинний договір міжнародного страхування. Якщо водій, який має поліс «Зелена картка», став винуватцем дорожньо-транспортної пригоди (ДТП) на території країн-членів міжнародної системи «Зелена картка», та його транспортний засіб став причиною пошкодження або знищення майна, нанесення шкоди життю та здоров'ю третіх осіб, то всі збитки відшкодує страхова компанія. Отже, наявність такого полісу позбавляє його власника від сплати відшкодування потерпілим особам. При цьому ліміт відповідальності страховика (страхова сума) встановлюється відповідно до чинного законодавства країни відвідування [2].

Для укладання договору міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності необхідно звернутися до страховика, що має право на здійснення цього виду страхування або до офіційного представника такого страховика. Надавати послуги з міжнародного обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності мають право страхові компанії, які мають статус повного члена Моторного (транспортного) страхового бюро України.

Згідно з чинним законодавством, Міжнародний договір «Зелена картка» може укладатися на строк на строк 15 днів, 1 місяць, 2 місяці, 3 місяці, 4 місяці,

5 місяців, 6 місяців, 7 місяців, 8 місяців, 9 місяців, 10 місяців, 11 місяців або один рік [3].

Починаючи з березня 2014 року розпочато укладання договорів міжнародного страхування «Зелена картка» із одночасним внесенням інформації про укладений договір страхування в єдину централізовану базу даних (ЦБД) МТСБУ за допомогою підсистеми «Green Cardonline». Ознакою укладення договору через підсистему «Green Cardonline» є контрольний код, згенерований ЦБД МТСБУ та нанесений у нижньому правому куті бланку сертифіката «Зелена картка».

Оформлення договорів міжнародного страхування із застосуванням підсистеми «Green Cardonline» здійснюється в офісах страхових компаній та страховими агентами, що мають доступ до Інтернету. Страхові агенти мають також можливість оформити договір страхування та отримати контрольний код за допомогою інструменту SMS запитів до ЦБД. Така технологія унеможливорює виготовлення фальшивого страхового документа, дозволяє забезпечити перевірку дійсності договору при перетині кордону та дозволяє страхувальнику, одразу після оформлення договору страхування, перевірити його статус, звернувшись до ЦБД МТСБУ.

Як показують дослідження, сучасний стан ринку страхування цивільно-правової відповідальності автовласників України характеризується позитивними тенденціями розвитку цієї галузі страхування і зміцнення її ролі у соціальному захисті суспільства.

Водночас на сьогодні в Україні у сфері страхування відповідальності автовласників існує безліч невирішених проблем, які спричиняють численні нарікання споживачів страхових послуг, що підриває підвалини соціальної спрямованості цього виду страхування й довіру до інституту страхування загалом.

Отже, «Зелена карта» є страхуванням власних зобов'язань, які можуть виникнути в разі ДТП за кордоном, та є необхідною умовою для в'їзду за кордон на власному автотранспорті.

Список використаних джерел:

1. Лібіх К. О. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів та його розвиток в Україні: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / К. О. Лібіх ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. — К., 2010. — 20 с.

2. Офіційний сайт МТСБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mtsbu.ua/ua/for_consumers/green_card/96550/

3. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1961-15>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі суспільного розвитку інформатизація економіки та інших сфер життя стала центральним соціально-економічним процесом усіх розвинутих країн.

За визначенням Білла Гейтса «...електронна нервова система дозволить вести бізнес зі швидкістю думки, а це і є ключ до успіху в двадцять першому столітті» [1].

Інформаційно-комунікаційна технологія (ІКТ) – це система методів, процесів та способів використання обчислювальної техніки і систем зв'язку для створення, збирання, передавання, пошуку, обробки та поширення інформації з метою ефективно організації діяльності людей [1].

Автоматизована система (у інформаційних технологіях) — система, що реалізує інформаційну технологію виконання встановлених функцій за допомогою персоналу і комплексу засобів автоматизації. У цьому випадку автоматизовані системи розглядаються як інформаційні системи. Загалом, це система, яка складається з персоналу і комплексу засобів автоматизації його діяльності та реалізує інформаційну технологію виконання установлених функцій [2].

Комп'ютерні інформаційні системи докорінним чином змінюють управління підприємством. Однією з головних цілей розробки інформаційних систем є полегшення колективного використання інформації. При цьому велику роль відіграє застосування нових інформаційних технологій, що ґрунтуються на використанні комп'ютерної техніки, розподільної (децентралізованої) обробки інформації та економіко-математичних методів [3].

Сучасні методи збирання й обробки в ритмі виробництва, зберігання та передавання користувачам інформації при безпаперовій технології в інформаційних системах ґрунтуються на використуванні високоефективних ПЕОМ (персональних електронно-обчислювальних машин), об'єднаних локальними чи багатокористувацькими обчислювальними мережами, та застосуванні передових інформаційних технологій [4].

В рамках такої системи створюється система (на правах підсистеми) об'єктивного інформаційного забезпечення менеджменту, яка за допомогою механізму оперативного інформування автоматично чи автоматизовано на об'єкті управління забезпечує менеджерів і фахівців усіх рівнів об'єктивно необхідною інформацією, відповідно до їхніх повноважень, функціональних обов'язків, посадових прав і міри відповідальності.

При функціонуванні таких систем на об'єкті управління створюються умови для здійснення своєчасного контролю за виконанням прийнятих рішень, а також удосконалення форм і методів управління тощо.

Для удосконалення та підвищення наукового рівня планування використовуються економіко-математичні методи, широкі експлуатаційні можливості сучасних засобів обчислювальної техніки, систему прогресивних науково-обґрунтованих норм і нормативів, а також досягнення науково-технічного прогресу, можна серйозно вдосконалити планування виробництва і піднести його на науковий рівень [4].

В умовах ринкової економіки значення обліку на підприємствах важко переоцінити. Тут неабияке значення має оперативне збирання та обробка показників, простота й доступність цих показників усім користувачам у часовому та пооб'єктному аспектах. Система автоматизованого збирання й обробки, а також зберігання інформації в базі (базах) даних істотно впливає на методи складання встановленої зведеної звітності [4].

Таким чином, в умовах ринкових відносин при функціонуванні системи автоматизованого збирання та обробки інформації, в рамках якої діє система об'єктивного інформаційного забезпечення менеджменту, є можливість значно підвищити якість і оперативність вироблення й прийняття управлінських рішень, а також застосувати нові методи управління, спростувати організаційні структури об'єктів, забезпечувати в ритмі виробництва менеджерів і фахівців різних рівнів необхідною інформацією методом автоматичного чи автоматизованого інформування, використовувати релевантну вихідну інформацію для аналізу, вироблення і прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Плєскач В.Л. Основні поняття і роль інформаційних систем та технологій в управлінні підприємствами: [Електронний ресурс] / Л.В. Плєскач. –Режим доступу:

http://pidruchniki.com/1059110247701/informatika/informatsiyeni_sistemi_i_tehnologiyi_na_pidpriyemstvah

2. ДСТУ 2960-94 Організація промислового виробництва. Основні поняття. Терміни та визначення: [Електронний ресурс]/. –Режим доступу: <http://normativ.ua/nafta/tdoc16007.php>

3. Томашевський О.М. Інформаційні технології та моделювання бізнес-процесів: [Електронний ресурс] / М.О. Томашевський. –Режим доступу:http://pidruchniki.com/13601004/informatika/informatsiyeni_tehnologiyi_ta_modelyuvannya_biznes-protseviv

4. Твердохліб М. Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: [навч. посіб.]/ Г.М. Твердохліб. – Маріуполь: МДГУ. –2009. – 152 с.

ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах розвитку економіки зростає роль людини у системі виробництва, тому персонал стає не тільки стратегічним ресурсом, а й чинником формування конкурентних переваг підприємства, тому є одним з об'єктів управління. Значення управління персоналом полягає у процесі впливу на працівників шляхом застосування кадрових технологій із метою реалізації цілей організації.

Сучасні системи управління персоналом характеризуються використанням нових підходів стратегічної спрямованості, що враховують зовнішні і внутрішні чинники. Завдання цих систем полягає в створенні необхідних та максимально комфортних умов для формування та реалізації потужного трудового потенціалу, який за кількісними та якісними характеристиками має відповідати потребам та цілям підприємства.

На думку О. Третяк, до основних елементів методології системного управління персоналом можна віднести: мету, завдання, принципи, методи та процес управління персоналом. Особливе місце у системі управління персоналом займають методи – спосіб впливу на колектив або окремого працівника для досягнення поставленої цілі, координації його діяльності в процесі виробництва [1, с. 390].

При цьому той чи інший спосіб впливу, певний набір операцій і процедур у процесі формування та реалізації трудового потенціалу визначають технологію управління персоналом. Під технологією управління персоналом розуміють сукупність прийомів, способів, форм і методів впливу на персонал у процесі його наймання, використання, розвитку та звільнення з метою отримання найкращих результатів трудової діяльності [1, с. 390].

Як зазначає науковець, важливою функцією системи управління персоналом є контроль, який забезпечує зворотний зв'язок та відображення ефективності практично всіх процесів, з яких складається ця система. Основними формами контролю є оцінювання відповідності працівника посаді, яку він займає, атестація кадрів, оцінка роботи.

На нашу думку, основним завданням управлінських технологій є оптимізація та підвищення результативності управлінського процесу щодо роботи з персоналом. Воно досягається через пошук та застосування більш ефективних методів управління персоналом, які сприяють раціоналізації процесу управління шляхом виключення окремих видів діяльності чи операцій, зокрема тих, які не є необхідними для досягнення поставленої мети та вирішення управлінських завдань. технології дають мінімізувати витрати на управління персоналом підприємства, що сприяє підвищенню ефективності його використання.

В економічній літературі зазначено, що розвиток технологій має світовий характер, більшість з них розробили та почали використовувати провідні європейські, японські та американські компанії, кожна з яких має свої особливості. Тому назви значної частки технологій, що використовуються в Україні, пішли від іноземних слів.

Інформатизація суспільства та розвиток інформаційних технологій значною мірою відобразилися на системі управління персоналом. Інформатизація кадрової роботи дозволила підвищити ефективність управління персоналом на основі забезпечення повноти, оперативності, комплексності, системності та вірогідності інформації, необхідної для прийняття кадрових рішень, а також розширення можливостей щодо її нагромадження, збереження та оброблення [2].

Активізація інноваційних процесів в усіх сферах діяльності призвела до розвитку технології підвищення ефективності роботи персоналу, які засновані на удосконаленні бізнес-процесів на підприємстві, зокрема процесу управління персоналом. У цьому випадку йдеться про реінжиніринг [3].

На думку Гончарової О., серед основних переваг такого підходу виділяють простоту проведення оптимізації як самих процесів з точки зору їх організації, синхронізації та взаємоузгодженості, так і ресурсів, що споживаються процесами, особливо людських [3].

На нашу думку, для отримання належної віддачі від працівника підприємство має стати клієнтоорієнтованим, причому у цьому випадку під клієнтами розуміють персонал підприємства, який виступає внутрішнім споживачем. Цей аспект проявляється в розвитку внутрішнього маркетингу на підприємстві, який розглядається в даному випадку як персонал-технологія стимулювання персоналу.

Концепція внутрішнього маркетингу полягає у тому, що передбачає ставлення до персоналу підприємства як до споживачів корисності і переваг, які надає працівникові певна посада, яку він займає, чи певний вид роботи, яку він виконує. Важливою функцією системи управління персоналом є контроль, який забезпечує зворотний зв'язок та відображення ефективності практично всіх процесів, з яких складається ця система [1, с. 391].

Основними формами контролю є оцінювання відповідності працівника посаді, яку він займає, атестація кадрів, оцінка роботи. Остання форма є найбільш важливою, оскільки встановлюється кінцевий результат діяльності працівника.

Можна зробити висновки, що у сучасних умовах триває процес розвитку та оновлення концепції управління персоналом, при цьому удосконалюються як системи управління персоналом, так і метод та інструменти, що використовуються. З огляду на це, необхідна активізація використання сучасних технологій управління персоналом, які відповідають умовам бізнес-середовища, а також дають змогу вирішувати поточні питання трудової діяльності персоналу, вони сприяють підвищенню ефективності управління персоналом.

Список використаних джерел:

1. Третьяк О.П. Сучасні персонал-технології у системі управління персоналом на підприємстві [Електронний ресурс] / О.П. Третьяк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.4. – С. 389-397. – Режим доступу: http://nvunfu.esy.es/Archive/2014/24_4/389_Tre.pdf
2. Лобова С.В. "АУТ" в современных технологиях управления персоналом / С.В. Лобова // Вестник государственного аграрного университета. – 2011. – № 8 (82). – С. 111-114.
3. Гончарова О.М. Реінжиніринг бізнес-процесів як спосіб підвищення ефективності управління / О.М. Гончарова. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economy.nauka.com.ua/? op=1&z=943>.

Еней Я.І., аспірантка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Імпортозаміщення – один із масштабних інструментів захисту та розвитку економіки країни. У світовій практиці можна спостерігати велику кількість прикладів досвіду країн, які застосовували політику імпортозаміщення у своєрідному прояві з метою розвитку вітчизняних підприємств та укріплення економіки держави.

Аналізуючи світовий досвід реалізації стратегії імпортозаміщення ми можемо узагальнити комплекс мотивів, що супроводжували цей процес, тобто нарощування промислового та технологічного потенціалу вітчизняних підприємств. Отже, виходячи з цього необхідно зазначити, що сама політика імпортозаміщення має ґрунтуватися на певних умовах, які забезпечили б її успішну реалізацію (рис).

На рині підприємства важливим чинником успіху імпортозаміщення є застосування з боку держави політики протекціонізму.

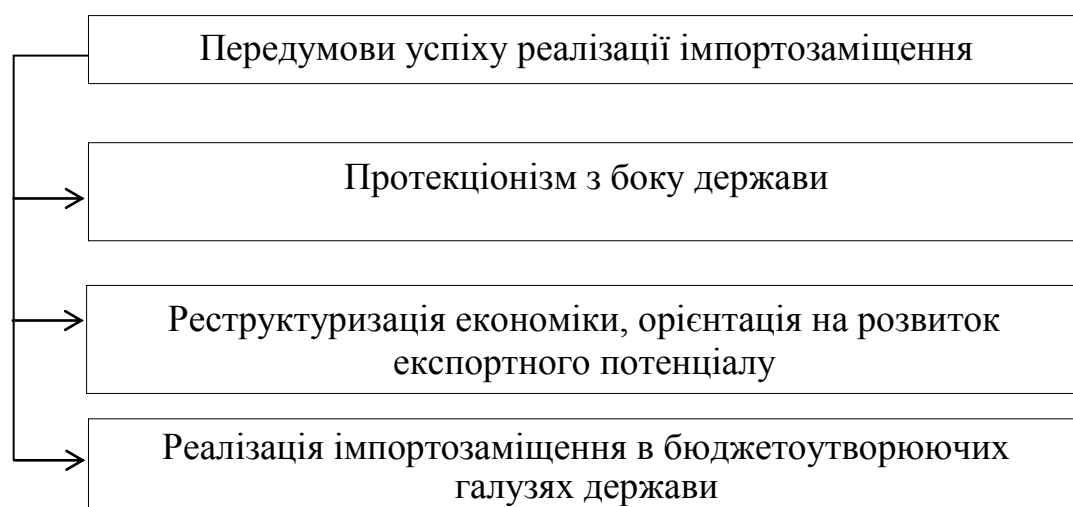

Рис. Передумови успіху реалізації імпортозаміщення [1]

Стратегія імпортозаміщення ґрунтується на модернізації виробництва, підвищенні якості виробленого товару, технологій підприємства, впровадженні інновацій. Це особливо актуально для держави, рівень виробничих галузей якої відстає від рівня країн, з якими вона взаємодіє.

Поетапна реалізація стратегії імпортозаміщення призводить до позитивних зрушень у країні, а саме:

- зростання зайнятості населення, і, як наслідок, зниження безробіття та підвищення рівня життя;
- підвищення рівня науково-технічного прогресу і як наслідок рівня освіти;
- зміцнення економічної та продовольчої безпеки країни;
- зростання попиту на товари внутрішнього виробництва, що, в свою чергу, стимулює розвиток економіки країни, розширення виробничих потужностей;
- збереження валютної виручки всередині країни і, як наслідок - до зростання валютних резервів і поліпшення торговельного балансу країни [1].

Залучення інвестицій є одним з основних елементів розвитку промислового підприємства. Залучаючи капітал держава стимулює розвиток тих галузей промисловості, куди спрямовуються кошти.

На рівні держави одним із визначальних завдань є розвиток експорту.

Імпортозаміщення може виступати в якості перехідного етапу до експортної орієнтації, тому воно, безумовно, повинно бути підпорядковане довгостроковій меті. Основною метою має бути максимальна інтеграція в світовий поділ праці, орієнтація на виробництво тих товарів, які є найбільш конкурентоспроможними.

Імпортозаміщення завжди являло і являє сьогодні собою відомий тип економічної стратегії та промислової політики будь-якої держави, спрямованої на захист внутрішнього виробника шляхом заміщення імпортованих промислових товарів товарами національного виробництва [1].

При цьому результатом продуманої політики імпортозаміщення має стати підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції за допомогою стимулювання технологічної модернізації виробництва, підвищення його ефективності і освоєння нових конкурентоспроможних видів продукції з відносно високою доданою вартістю.

У розвитку імпортозаміщення в Україні особливого значення набуває реалізація ефективної промислової політики. Мобілізація ресурсних, а також інституційних чинників економічного зростання в промисловості стає передумовою економічного зростання.

Прийняття управлінських рішень щодо вибору стратегічного напрямку розвитку підприємства повинно ґрунтуватися на поетапному аналізі як діяльності підприємства, його взаємодії з ринком, так і продуктового портфеля для його оптимального співвідношення та подальшого розвитку саме продукції підприємства.

Список використаних джерел:

1. Ващенко Т. В. Реалізація стратегії імпортозаміщення як запорука розвитку експортного потенціалу промислових підприємств / Т. В. Ващенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2015. - № 3. - С. 200-211. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2015_3_20
2. Кисіль Т. В. Впровадження стратегії імпортозаміщення промислових підприємств / Ю. С. Шипуліна, Т. В. Кисіль // Економічний форум.–2014.– № 3. – С. 214–220

Жамгіров К., студент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДИВЕРСИФИКАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ТУРКМЕНИСТАНА: ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО И ПРАКТИКА

Достижение высоких и устойчивых темпов экономического роста, основанного на повышении конкурентоспособности, и диверсификации отраслевой структуры экономики Туркменистана в соответствии с «Национальной программой социально-экономического развития Туркменистана на 2011-2030 годы», определены в качестве основных задач и стратегических направлений её развития.

Преобразовательные реформы нацелены на диверсификацию национальной экономики и придание ей инновационного характера, находят свое отражение в экономике, политике, промышленности, строительстве, социальной области и сфере услуг. Успехи, достигнутые на основе развития, наглядно представлены в основных макроэкономических показателях национальной экономики, и, в частности, во внутреннем валовом продукте Туркменистана. Так, общий показатель темпов прироста внутреннего валового продукта по итогам 2015 года составил 109,1 % [1].

Диверсификация, при успешном претворении ее в жизнь, полностью модифицирует действующую экономическую систему. Как видно из опыта мировой практики, подавляющее большинство государств мира в результате данного пути экономического развития смогли достичь высоких показателей. Диверсификация экономики является сложной, широкомасштабной и многоуровневой проблемой.

В качестве одной из основополагающих основ многопрофильного развития экономики выступает законодательная система. Правовая гарантия каждой деятельности оказывает содействие ее четкому осуществлению. В качестве законодательных основ промышленного производства, имеющего весомую долю во внутреннем валовом продукте нашей страны, можно показать Законы Туркменистана «О стандартизации», «О сертификации», «Об инновационной деятельности», «О предприятиях», «О разгосударствлении и приватизации государственного имущества», «Национальную программу социально-экономического развития Туркменистана на 2011-2030 годы», а

также ряд других нормативно-правовых актов. Принятие этих документов создают все необходимые условия для формирования развитой промышленности, оснащенной современными технологиями, и укрепления правовой основы промышленной деятельности.

На базе анализа отдельных возможностей различных велаятов в направлении достижения равного развития регионов страны, а также, ставя во главу угла необходимость повышения уровня жизни населения и удовлетворения его возрастающих потребностей, в этрапах и городах ведется строительство современных промышленных объектов. Строительство и сдача в эксплуатацию в Мары – комплекса заводов по производству карбамида и аммиака, газотурбинной станции, в Овадандепе – государственного предприятия «Демиронумлери», в этрапе Рухабат – завода по производству газобетона, в этрапе Бахарлы и Келете – цементных заводов, а также других значимых объектов свидетельствуют об осуществлении поставленных на данном направлении задач.

Экономические, правовые и социальные реформы предусматривают переход на новый уровень экономики – к обществу услуг и информации. Появление новых мощностей нацелено на повышение в ВВП доли перерабатывающих промышленных отраслей, производящих экологически чистую продукцию и приносящих высокий объем прибавочного продукта. В результате этого все более повышается спрос на новые виды производства последовательно развивающейся инновационной национальной экономики.

В соответствии с показателями социально-экономического развития страны за 2015 год, доля частных в промышленности составила 61 %, в сельском хозяйстве – 92,5 %, в строительстве – 76 %, в торговле – 91 %. При этом по Союзу промышленников и предпринимателей Туркменистана темпы прироста общего товарооборота составили 131 %, объема услуг населению – 126 %.

Для слаженного развития предпринимательства, играющего важную роль в повышении эффективности экономики, создаются благоприятные правовые, экономические, финансовые и социальные условия. Государственная поддержка предпринимательства в Туркменистане содействует повышению уровня социальной жизни населения и улучшению материального обеспечения, созданию дополнительных рабочих мест, внедрению инновационных технологий в производство, диверсификации экономики. Проводимая работа в этом направлении содействует также насыщению внутреннего рынка различными товарами и услугами, созданию продовольственного изобилия, достижению ценовой стабильности, увеличению доходной части бюджета, повышению на мировых рынках конкурентоспособности товаров, производимых малыми и средними предпринимателями, повышению экспорта и предпринимательской активности в импортозамещающем производстве. В перспективе предусматривается увеличить долю частного сектора в валовом внутреннем продукте страны до 65 % посредством активизации поддержки, оказываемой этой сфере, без учета топливно-энергетического комплекса [2].

В период перехода к рыночным отношениям на основе высокой активности важную роль в решении задач по дальнейшей диверсификации экономики страны, а также достижению слаженного развития всех отраслей народного хозяйства играет и отрасль транспорта и связи. Исходя из значимости перевозки пассажиров и грузов, расширения перечня оказываемых населению услуг в Туркменистане проводятся масштабные реформы, нацеленные на кардинальное улучшение деятельности и модернизацию технической базы предприятий и учреждений данной отрасли. Возводятся новые аэропорты, международный морской порт, авто и железнодорожные терминалы. Современные сооружения, возводимые и предлагаемые к услугам населения, качественно улучшают систему транспорта, и создают условия для достижения высоких рубежей, а обновление их технологической базы формируют мощную транспортную инфраструктуру.

Все более совершенствуется новообразованная в инфраструктуре транспорта и связи – морская транспортная система. В качестве правовой основы развития данного стратегического направления транспортной политики выступает Кодекс торгового мореплавания Туркменистана, вступивший в силу с 1 января 2009 года. На основе политики реформ, провозглашенных в отрасли морского транспорта, в городе Туркменбаши строится современный морской порт, закупаются мощные суда. Присоединение к мировой инфраструктуре транспорта и связи – одно из стратегических направлений внешней политики Туркменистана.

Показатели роста в различных направлениях народного хозяйства, развивающегося посредством диверсификации национальной экономики, являются ярким свидетельством успехов Туркменистана.

Список использованных источников:

1. «Нейтральный Туркменистан». 6 июня 2015 г.
2. «Нейтральный Туркменистан». 10 января 2015 г.

Загорулько Т.О., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

В умовах посилення відкритості української економіки все більшої актуальності набувають питання конкурентоспроможності українського страхового ринку та реформування страхової галузі.

Страховий ринок — це особлива сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга — страховий захист, на якому формуються попит і пропозиція на цю послугу.

За останні десятиліття ринок страхових послуг в Україні набув певного рівня розвитку. Проте на сьогодні він так і не став реальним фактором

стабільності й не відповідає завданням розвитку національної економіки та тенденціям світових страхових ринків. Сучасний вітчизняний страховий ринок не відіграє достатньої ролі у забезпеченні ефективного функціонування економіки, соціального захисту населення та став вагомим джерелом інвестиційних ресурсів в економіку країни [3].

Дисбаланс між рівнем розвитку страхування та викликами економіки країни в частині ресурсного забезпечення й активізації інвестиційно-інноваційної діяльності свідчить про необхідність й актуальність аналізу та дослідження розвитку вітчизняного страхового ринку.

Згідно з даними офіційної статистики загальна кількість страхових компаній (СК) на кінець червня 2015 р. становила 374, у т. ч. СК «life» – 52 компанії, СК «non-life» – 322 компанії, (станом на 30.06.2014 р. – 400 компаній, у тому числі СК «life» – 58 компаній, СК «non-life» – 342 компанії). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за I півріччя 2015 р. порівняно з аналогічним періодом 2014 р. кількість компаній зменшилася на 26 СК [1].

Існує думка, що зменшення на страховому ринку кількості страховиків сприятиме підвищенню ефективності його функціонування. Нині страховий ринок України пропонує досить широкий асортимент страхових послуг. Свідченням цьому є значний перелік видів страхового захисту як обов'язкового, так і добровільного страхування [1].

Водночас вітчизняний страховий ринок характеризується зростанням кількості страхувальників значною мірою за рахунок юридичних осіб. Пояснюється така ситуація досить низьким рівнем доходів населення. За оцінками експертів, лише 3% громадян України є достатньо платоспроможними, щоб користуватися страховими послугами.

Одним з важливих показників розвитку страхування, який визначає щільність страхування є показник валових страхових премій на душу населення. Порівняння динаміки страхових премій та ВВП України в останні роки демонструє, що страховий ринок розвивається синхронно з національною економікою. Але за низкою важливих показників, таких як відношення страхових премій до ВВП, капіталізація, кількість працівників, середні витрати 1 особи на страхування, кількість потужних страхових компаній, які займаються реальним страхуванням, на 1 млн жителів тощо, страховий ринок в Україні значно відстає від рівня розвинених країн [3].

Аналіз результатів регіональних страхових портфелів показав, що в окремих регіонах України залежно від соціокультурних, економічних та інших умов, найбільша частка належить таким видам страхування, як автострахування (КАСКО, «Зелена картка»), страхування майна, страхування від вогневих ризиків, страхування життя, страхування фінансових ризиків [1].

Розвиток страхового ринку України є нагальною потребою, зумовленою зростанням рівня невизначеності та ризиковості економічних, політичних, соціальних та екологічних процесів. У нашій країні велика частина ризиків не забезпечуються страхуванням. За офіційними даними, український страховий

ринок за рівнем охоплення населення страховими послугами у 6–7 разів є нижчим, ніж у розвинених державах світу; за експертними оцінками, вітчизняні страхові компанії страхують лише 10% від можливих страхових ризиків, тоді як у розвинених країнах цей показник складає 90–95% [1].

Розвиток страхового ринку може стати дійсно успішним лише за умови вироблення й послідовної реалізації науково обґрунтованої політики, що втілюється в інтересах всіх потенційних учасників страхового процесу: страхувальників, страховиків, регіональних органів влади та держави.

У перспективі страховому ринку, перш за все, варто очікувати позитивних законодавчих змін, які відкриють для страхових компаній нові можливості в їх бізнесі.

У найближчий час, на страховому ринку України повинна відбутись істотна трансформація. Одним із найважливіших аспектів трансформації ринку є підвищення капіталізації і платоспроможності страхових компаній.

Список використаних джерел:

1. Страховий ринок України / Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nfp.gov.ua>

2. Кизим Н. А. Неравномерность регионального развития в Украине: теоретические основы, инструментарий диагностики: [Текст] : монография / Н. А. Кизим, Е. В. Раевнева, А. Ю. Бобкова ; Нац. акад. наук Украины, Н.-и. центр индустр. пробл. развития, Харьк. нац. экон. ун-т. – Х. : ИНЖЭК, 2011. – 221 с.

3. Огліх В. В. Регіональний аспект розвитку страхових ринків в Україні / В. В. Огліх, Ю. Ф. Артеменко // БізнесІнформ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf>

Зоиров Ж., студент

Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины

НЕФТЕГАЗОВЫЙ КОМПЛЕКС – КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ ТУРКМЕНИСТАНА

В топливно-энергетическом комплексе Туркменистана производится 65% выпускаемой продукции, при этом нефтегазовый сектор обеспечивает половину промышленного производства страны. В связи с этим анализ текущей и перспективной ситуации в нефтегазовом комплексе Туркменистана имеет особое значение.

Туркменистан в 2014 году занимал четвертое место по уровню запасов природного газа в мире (рис.) и второе после России – по уровню запасов природного газа в Евразии.

По данным BP Statistical Review of World Energy 2015, в 2014 году разведанные запасы нефти и конденсата составляли 100 млн т (менее 0,05% от общемировых запасов нефти), газа – 17,5 трлн куб. м (9,3% от общемировых запасов газа).

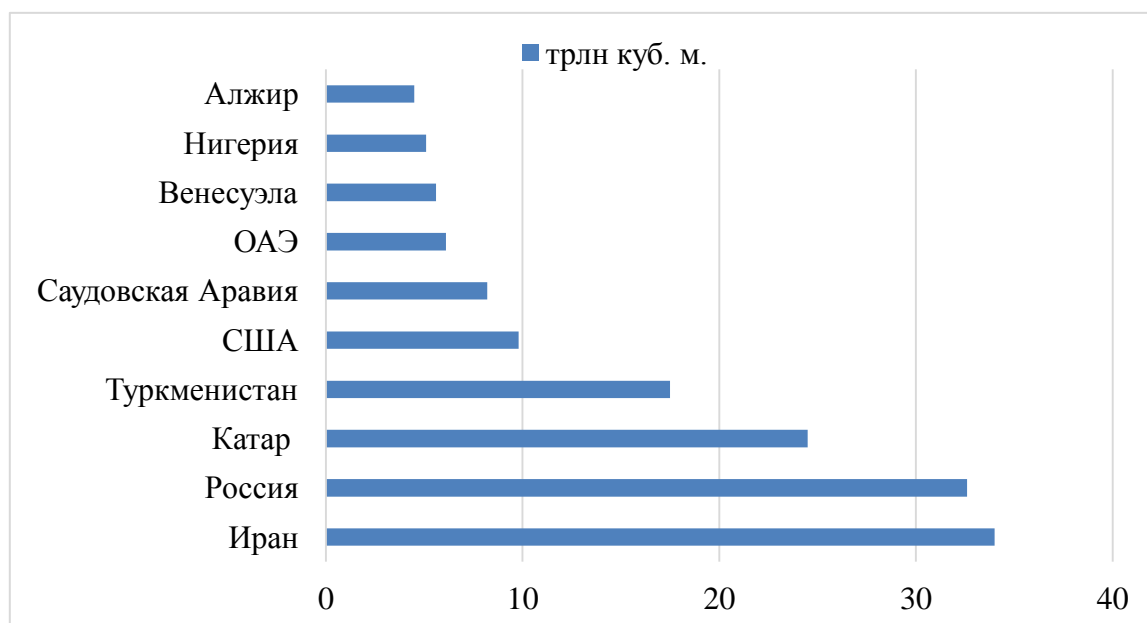

Рис. Десять стран-лидеров по доказанным запасам газа в 2014 г.
Источник: BP Statistical Review of World Energy 2015

Вместе с тем специалисты страны утверждают, что значительная часть территории страны еще недостаточно изучена, геологоразведочные работы охватывали только верхние слои нефтегазоносных отложений, по данным Министерства нефтегазовой промышленности и минеральных ресурсов Туркменистана, туркменская часть Каспийского моря содержит до 12 млрд т нефти и 6,2 трлн м³ газа. За последние 5 лет показатели по доказанным запасам газа существенным образом изменились в сторону увеличения, тогда как показатели по нефти и конденсату остались прежними – на уровне 100 млн. т, что обусловлено развитием геологоразведки в стране.

Согласно «Национальной программе социально-экономического развития Туркменистана на 2011-2030 годы» предполагается увеличить добычу нефти в стране до 67 млн т в год, добычу природного газа – до 230 млрд м³ в год, около 80% из объемов добытого газа предполагается экспортировать к 2030 году.

По данным BP Statistical Review, в 2014 году было потреблено 27,7 млрд м³, то есть 40,0 % газа от добычи было потреблено, что на 24,2 % больше, чем в 2013 году (табл.).

В 2014 году нетто-экспорт нефти и нефтепродуктов из Туркменистана составил 5,4 млн т, из которых 3,5 млн т представлены продуктами переработки нефти, а нетто-экспорт газа составил 41,6 млрд м³.

**Основные показатели нефтегазовой отрасли Туркменистана
в 2011-2014 гг.***

Показатель	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Газ, млрд м ³				
Добыча	59,5	62,3	62,3	69,3
Потребление	23,4	26,4	22,3	27,7
Экспорт	36,1	35,9	40,0	41,6
Нефть, млн т.				
Добыча	10,7	11,0	11,4	11,8
Потребление	6,0	6,2	6,2	6,4
Экспорт	4,7	4,8	5,2	5,4

*Источник: BP Statistical Review of World Energy 2015

Основополагающие принципы развития нефтегазовой отрасли Туркменистана заложены в Национальной программе Президента Туркменистана «Стратегия экономического, политического и культурного развития Туркменистана на период до 2020 года» и в Программе развития нефтегазового комплекса Туркменистана до 2030 года.

Приоритетными в развитии нефтегазовой отрасли Туркменистана станут два направления.

Первым из них является инвестиционный климат. Любое молодое государство, вступившее на путь независимости, имеет ограниченный потенциал внутренних инвестиционных ресурсов и сталкивается с недостатком технологий и кадров. Поэтому необходимо создание комфортного инвестиционного климата, который позволит привлечь иностранные инвестиции в углеводородный сектор страны. Согласно оценкам Министерства нефтегазовой промышленности и минеральных ресурсов Туркменистана, инвестиции в ТЭК Туркменистана с начала века до 2020 года превысят 60 млрд долл. США, почти половина которых (40%) составит ПИИ в нефтяную промышленность по подписанным СРП (Соглашение о разделе продукции).

А вторым направлением является развитие и расширение геологоразведочных работ. В Туркменистане прогнозируется выявление значительного числа месторождений углеводородов, вместе с тем, для открытия и разработки перспективных месторождений требуются высокие технологии, которыми страна пока не обладает. Согласно докладу Министерства нефтегазовой промышленности и минеральных ресурсов

Туркменистана, геофізическими методами на території Туркменистана виявлені і підготовлені к пошуку більше 1000 перспективних структур, представляючих інтерес з точки зору відкриття нових нафтогазових заляж, як на море, так і на суше.

Таким образом, очевидно, что Туркменистан является и будет одним из ключевых поставщиков природного газа в Каспийском регионе, и согласно официальным источникам, приток иностранных инвестиций будет только увеличиваться. В последнее время страна активизировала работы по диверсификации энергетических маршрутов. Диверсификация взаимовыгодного сотрудничества является основополагающим принципом энергетической политики Туркменистана, последовательно наращивающего взаимодействие в нефтегазовом секторе с ведущими мировыми энергетическими державами и крупными компаниями.

Список использованных источников:

1. BP Statistical Review of World Energy 2015 [Online]. – Available at:<https://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2015/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-full-report.pdf>

Кістол А.А., викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

РЕЙДЕРСТВО – ОСНОВНА ЗАГРОЗА ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Кризові явища в економіці України визначили нарощування в суспільстві криміногенного потенціалу. Поляризація рівня життя, обмеження моральних норм, виникнення нових, часом діаметрально протилежних моральних цінностей і життєвих орієнтирів – усе це породило виняткову складність кримінальної ситуації в Україні.

Теоретичним і практичним питанням безпеки банківської діяльності присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Значний внесок у дослідження цих проблем зробили українські вчені О. Баранівський, І. Бланк, З. Васильченко, О. Вовчак, П. Гайдучський, В. Геєць, В. Гіжевський, Р. Гриценко, М. Диба, М. Зубок, М. Камлик, Л. Ключко, а також зарубіжні — Л.Абалкін, Д. Артеменко, О. Бочаров, С. Букін, В. Гамза, С. Ілляшенко, А. Крисін, В. Ларічев, Б. Райзберг, В. Сенчагов, Г. Тагірбеков, І. Ткачук, А. Шаваєв, В. Ярочкін та інші.

Відаючи належне доробку учених у сфері банківської безпеки, слід зауважити, що незважаючи на значну актуальність цього питання, на сьогоднішній день не існує єдиної думки щодо визначення поняття «безпека банківської діяльності». Окрім того, деякі автори розкриваючи питання

організації безпеки банківської діяльності недостатньо уваги приділяють саме аналізу умов, в яких здійснюється формування системи безпеки банку.

Дослідивши економічну літературу, можна констатувати, що однією із загроз безпеці банківської діяльності є феномен рейдерства, що останніми роками став поширеним в Україні. Численні рейдерські операції нівечать економіку країни, у результаті чого відбувається черговий кримінальний перерозподіл власності. На нашу думку, рейдерство стало одним з видів високоприбуткового бізнесу [1].

Рейдери – це команда висококваліфікованих спеціалістів із захоплення фірми або із перехоплення управління за допомогою навмисне розіграного бізнес-конфлікту. Основна мета рейдерства – приборкання великого бізнесу, великих фірм, підприємств, захоплення значних площ, земельних ділянок, обладнання і нерухомості [2].

Фактично, історію українського рейдерства можна поділити на два періоди. Перший – це початок 90-х років до 2000 року (підприємства захоплювали відверто кримінальним шляхом, досить часто із застосуванням фізичного насильства). Другий період, започаткований 2000 року, триває донині і характеризується напівзаконним загарбанням підприємств, більш легальними методами боротьби та активним протистоянням рейдерству [2].

Загалом на сьогоднішній день виділяють наступні види рейдерів в Україні [4]:

«Білі рейдери» – ті, які зазвичай діють у межах чинного законодавства і використовують для досягнення мети різні маніпуляції з акціями і прогалини в корпоративному праві.

«Сірі рейдери» – ті, які застосовують сумнівні засоби (наприклад, подвійний реєстр, фальсифікацію результатів виборів акціонерів), балансуючи на межі закону.

«Чорні рейдери» – ті, які використовують усі інструменти захоплення, включаючи підробку документів, реєстрацію компаній на підставних осіб, підкуп працівників правоохоронних органів, посадових осіб органів управління і державних виконавців.

«Грінмейлери» (від англ. – корпоративний шантаж) – шантажисти, які заважають установі вести нормальну господарську діяльність. В результаті цього робота установи паралізується, і воно змушене викупувати акції у таких рейдерів за дуже високу ціну.

«Чорні» або «криваві» рейдери. Вони використовують всі інструменти для захоплення, включаючи і кримінальні: підробка документів, реєстрація компаній на підставних осіб, підкуп силових структур, чиновників, суддів.

Українські рейдери застосовують у своїй діяльності такі схеми і методи [3]:

- використання міноритарного пакета акцій і неправомірних судових рішень, які для «розмивання» контрольного пакета акцій визначають, що добросовісний акціонер взагалі не є акціонером, не може брати участь у зборі акціонерів;

- скуповування боргів підприємства, його штучне банкрутство та початок процедури санації використовувались у роки масової приватизації, проте й сьогодні є популярними, хоча поступово відходять у минуле, поступаючись місцем перед більш результативними схемами захоплення;

- скуповування міноритарних пакетів акцій на фондовому ринку або безпосередньо у дрібних акціонерів з метою одержання контрольного пакета акцій;

- махінації з реєстром акціонерів;

- «таємні» збори акціонерів, які проводять міноритарії, обираючи на них нову раду директорів і призначаючи новий менеджмент підприємства.

Методологія проведення рейдерських операцій має такий вигляд:

Збір інформації → Атака → Піар рейдера → Протистояння підприємства-жертви і рейдера → Легалізація рейдера → Завершення перехоплення управління → Результати захоплення → Підсумки рейдерської роботи [2].

На жаль практика показує що універсального способу захисту підприємства, установ та організацій від рейдерства немає. Утім, шанси рейдера на успішну атаку значно знижуються, якщо власник вчасно вибудує кілька ліній оборони, ретельно структурує систему власності, розробить способи прийняття рішень.

На нашу думку, найефективнішим від захоплення підприємств, установ та організацій рейдерами є захист превентивного характеру. Основна мета полягає в максимальному підвищенні вартості захоплення установ для того, щоб зробити атаку рейдерів нерентабельною, а отже – недоцільною. Відповідно власникові необхідно здійснити заходи, щоб перевести інтерес потенційного рейдера із площини корпоративного захоплення на цивілізований механізм об'єднання та поглинання.

Найпростішими методами протистояння рейдерству в Україні є [5]:

- концентрація акціонерного капіталу або викуп частки в учасників, які не беруть участі в діяльності установи; постійний моніторинг змін у складі акціонерів; реструктуризація підрозділів зі зміною їх організаційно-правового статусу; контрольне скуповування акцій і додаткова емісія;

- визначення правового статусу власності, здійснення переоцінки майна;

- недопущення виникнення та прострочення кредиторської заборгованості;

- удосконалення роботи менеджменту та персоналу (недопущення конфліктних ситуацій, протиправного звільнення працівників тощо);

- підвищення культури суб'єктів господарювання;

- використання в службі безпеки банківської діяльності способів і методів конкурентної розвідки;

- залучення громадськості й засобів масової інформації до боротьби з рейдерством.

На сьогодні в Україні створена й діє система органів з протидії рейдерству [5]:

1. Громадська організація «Антирейдерський Союз підприємців України»
2. Український Національний комітет міжнародної торгової палати
3. Міжвідомча комісія з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств при Кабінеті Міністрів України
4. Бюро протидії комерційним злочинам та рейдерству
5. Робочі групи з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств при облдержадміністраціях

Можна зробити висновки, що банки, здійснюючи свою діяльність, постійно знаходяться під впливом різноманітних загроз, обумовлених особливостями політичного, економічного, правового, соціального розвитку країни. Рейдерство – один із основних видів загроз банківській діяльності, що не передбачено у Кримінальному кодексі України як злочин.

На думку дослідників, одним із основних заходів протидії даному негативному явищу є внесення відповідних змін до законодавства: ухвалення «антирейдерського» закону, посилення відповідальності за такі дії, а також вдосконалення системи корпоративного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Моніторинг рейдерських атак в Україні за січень-лютий 2015 р. (відповідно до повідомлень ЗМІ) // Український інститут дослідження екстремізму. – 2015. – 13 с.
2. Бабич Т. Рейдерство в Україні – загроза національній безпеці [Електронний ресурс] / Т. Бабич // Наукова бібліотека. - №14. 2010. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2105/>
3. Антирейдерський союз підприємців України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://antiraider.ua/>
4. Туєв О. А. Кримінологічні засади протидії рейдерству: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х., 2013. - 18 с.
5. Методичні рекомендації на тему: «Сучасний стан і характеристика рейдерства в Україні» / Ю.А. Заєць // Голосіївське управління юстиції у м. Києві. – Київ. 2015 – С. 22.

Кістол А.А., викладач
Яцула Я.С., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови характеризуються підвищенням ролі персоналу на підприємствах, що обумовлено такими чинниками: зміни у змісті праці, які викликані застосуванням нової техніки та технологій; трансформація функцій контролю, підвищення значущості самоконтролю і самодисципліни;

макроекономічні чинники (загострення конкуренції на ринку, орієнтація підприємств на задоволення попиту покупців, підвищення уваги до якості товарів); зміна форм організації праці на підприємствах; підвищення освітнього та культурного рівня працівників; зміна пріоритетів у системі цінностей персоналу [1, с. 9].

Виключна роль працівників системи управління в досягненні цілей функціонування та розвитку підприємства зумовлюється тим, що саме управлінський персонал інтерпретує управлінську інформацію, визначає джерела її збирання та засоби оброблення, визначає терміни виконання завдань, обирає найкращу альтернативу управлінського рішення, встановлює напрями руху інформаційних потоків, відповідає за створення системи комунікацій, розпоряджається ресурсами, визначає розподіл прав та обов'язків в організаційній структурі системи управління, керуючись, в тому числі (свідомо або несвідомо) власними вподобаннями, спираючись на свій досвід, довіряючи власній інтуїції, ґрунтуючись на власних формальних та неформальних зв'язках та ін. [2, с. 61].

Останніми десятиріччями управлінню персоналом у світі приділяється значна увага, оскільки вже давно доведеною є залежність між конкурентоспроможністю, економічним зростанням і ефективністю підприємства та якістю, мотивацією і характером використання персоналу. Дослідження проблем управління персоналом висвітлене у працях учених: Д. Богині, Л. Балабанової, О. Борисової, В. Весніна, В. Волгіна, О. Воробйової, В. Гончарова, С. Гуткевич, Г. Деслера, О. Захарової, А. Кібанова, А. Колот, В. Лукашевича, В. Лук'янихіна, М. Маліка, Т. Родкіної, А. Садекова, О. Шубіна та ін. Проте проблеми управління персоналом потребує подальших досліджень, оскільки кадровий потенціал постійно якісно та кількісно змінюється, а тому потребує удосконалення його організації на стратегічних засадах.

На думку М. Тонюк, управління персоналом – це ціле направлена систематична діяльність з формування оптимальної структури працівників необхідної для підприємства кваліфікації та якості, розробка ефективної системи їх мотивації та контролю з метою постійного розвитку підприємства [2, с. 62].

Сучасні реалії вказують на те, що не всі підприємства в Україні приділяють значну увагу оцінці результативності процесу управління кадрами, в результаті чого відбувається постійне коливання ефективності управління персоналом та діяльності підприємств в цілому.

Дослідження праць українських учених з питань управління персоналом дозволили узагальнити та доповнити основні проблеми щодо ефективності управління персоналом на підприємстві [3-5]:

1. Відсутність менеджерів з глибокою підготовкою у сфері управління персоналом, або відсутність володіння достатніми навичками використання інструментів менеджменту у практичній діяльності.

2. Опір змінам й інноваціям. Персонал більшості підприємств не готовий до кардинальних змін у системі управління персоналом. Це зумовлено

насамперед тим, що люди хочуть якомога більшої стабільності, впевненості у своєму майбутньому, а запровадження інновацій призводить до ризиків, які в умовах невизначеності зовнішнього середовища важко прогнозувати.

3. Постійна нестача фінансових ресурсів. На реалізацію будь-яких змін у сфері управління персоналом підприємствам необхідні фінансові ресурси.

4. Недосконалість системи мотивації персоналу. Більшість сучасних підприємств використовують лише окремі елементи мотивації персоналу, які не можуть стати поштовхом до активізації роботи персоналу. Недосконалість системи мотивації також обумовлюється нестачею фінансових та інших видів ресурсів підприємства.

5. Занижена роль персоналу на підприємстві. На сучасних підприємствах персонал має розглядатись як стратегічний ресурс забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Однак у більшості підприємств йому надається другорядна роль, він розглядається лише як робоча сила, необхідна для виконання конкретних завдань.

6. Недосконалість законодавчої бази щодо управління персоналом. У сучасному законодавстві не відображені досконалі механізми щодо управління персоналом, у результаті чого персонал багатьох підприємств не має гідної правової захищеності.

7. Недосконалість стилю і методів управління персоналом. У багатьох підприємствах спостерігається застарілий авторитарний, бюрократичний стиль управління з використанням переважно організаційно-розпорядницьких методів управління.

8. Недостатнє інформаційне забезпечення управління персоналом. Саме якісне інформаційне забезпечення є передумовою успіху підприємства в сфері управління персоналом, проте на сьогодні лише незначна кількість підприємств володіє необхідним обсягом інформації.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л.В. Управління персоналом: підручник. Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 468 с.

2. Тонюк М.О. Удосконалення процесу управління персоналом підприємства / М. О. Тонюк // Економіка і управління. - 2011. - № 4. - С. 61-65.

3. Мостенська Т.Л, Управління персоналом / В.А. Рульєв, С.О. Гуткевич, Т.Л. Мостенська. – К.: Кондор, 2011. – 310 с.

4. Лук'янихін В.О. Менеджмент персоналу: навч. посіб. / В.О. Лук'янихін. – Суми. Університетська книга, 2004. – 592 с.

5. Крушельницька О.В. Управління персоналом: навч. посіб. / О.В. Крушельницька, Д.П. Мельничук. – К.: Кондор, 2003. – 296 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ОЦІНКИ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА-ПОЗИЧАЛЬНИКА В КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ

Оцінка кредитоспроможності асоціюється з процедурою надання кредитів. Коли мова йде про оцінку кредитоспроможності, зазвичай мається на увазі оцінка кредитоспроможності позичальника з метою прийняття рішення банком щодо надання йому кредиту. Тому метою даного дослідження являється обґрунтування того, що високий рівень кредитоспроможності позичальника є запорукою отримання кредиту в банківській установі.

Для надання кредиту банк повинен визначити кредитоспроможність позичальника на підставі затвердженої методики оцінки його фінансового стану. Оцінка фінансового стану позичальника передбачає аналіз його фінансово-господарської діяльності за наступними даними:

- обсяг реалізації;
- прибутки і збитки;
- рентабельність;
- коефіцієнти ліквідності;
- грошові потоки (рух коштів на рахунках позичальника);
- склад та динаміка дебіторської і кредиторської заборгованості;
- собівартість продукції (робіт, послуг).

Також мають бути враховані фактори суб'єктивного характеру:

- ефективність управління позичальника;
- ринкова позиція позичальника і його залежність від циклічних та структурних змін в економіці та галузі;
- професіоналізм керівництва;
- склад засновників;
- історія погашення кредиторської заборгованості в минулому.

При здійсненні оцінки фінансового стану підприємства, крім фінансових показників, враховуються додаткові суб'єктивні показники з метою з'ясування іміджу позичальника, його ринкової позиції, перспектив розвитку, професіоналізму та порядності керівництва, якості кредитної історії, інших характеристик ефективності управління та якості керівного складу позичальника. Методика комерційного банку ПАТ «Перший міжнародний український банк» враховує наступні додаткові показники суб'єктивного характеру:

- 1) погашення кредитної заборгованості в минулому;
- 2) обслуговування діючих кредитів;
- 3) ринкова позиція позичальника;
- 4) взаємодія з постачальниками;
- 5) диверсифікація ризиків;
- 6) галузь промисловості та економічна ситуація;

- 7) термін діяльності позичальника;
- 8) рівень менеджменту позичальника;
- 9) ступінь довіри до позичальника;
- 10) співвідношення вартості заставленого майна до суми кредиту.

ПАТ «Перший міжнародний український банк» самостійно встановлює нормативні значення та відповідні бали для кожного показника залежно від його вагомості (значимості) серед інших показників, що можуть свідчити про найбільшу ймовірність виконання позичальником банку зобов'язань за кредитними операціями. Вагомість кожного показника визначається індивідуально для кожної групи позичальників залежно від кредитної політики банку, особливостей клієнта (галузь економіки, сезонність виробництва, оборотності коштів тощо), ліквідності балансу, становища на ринку тощо.

У кожній кредитній угоді для кредитора наявний елемент ризику, так як завжди існує вірогідність неповернення кредиту позичальниками з різних причин, несплати відсотків по позичці, порушення термінів погашення заборгованості. Наявність ризику залежить від багатьох факторів, перш за все від умов і результатів діяльності позичальника, що обумовлює вибір банком спеціальних критеріїв, котрі допомагають визначити ступінь надійності потенціального позичальника з точки зору виконання ним своїх зобов'язань, тобто його кредитоспроможність. Отже, високий рівень кредитоспроможності потенційного позичальника є визначальним фактором для прийняття рішення банком про надання кредиту.

Список використаних джерел:

1. Скорба О.А. Оцінка кредитоспроможності позичальника / О. А. Скорба // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : [збірник наукових праць]. – Т.14.– Суми: УАБС НБУ, 2005. – С. 162-168.

Козак Ю.В., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ІНФОРМАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

В даний час світова економічна наука підійшла до межі, коли усвідомлюється, що економічний розвиток і забезпечення зростання продуктивності праці та випуску продукції напряму залежить від компетентних управлінців і кваліфікованих трудових ресурсів.

Динамічний розвиток підприємства, зумовлений зростанням конкуренції, що супроводжується використанням нових технологій, неможливий без постійного розвитку професіоналізму співробітників.

Ефективна діяльність підприємства прямо пов'язана із грамотним управлінням персоналом. Незважаючи на значну кількість методів управління

персоналом, на сьогодні безліч підприємств зіштовхнулися з тим, що більшість із них не завжди приносять відчутний ефект. Тому сучасні методи підвищення ефективності діяльності компанії вимагають від служби персоналу не тільки обліку кадрів, контролю за дотриманням трудового законодавства і забезпечення документообігу, а в першу чергу – формування працездатної і ефективно функціонуючої команди.

Система управління персоналом як інновація, має особливості, притаманні будь-якому нововведенню. По-перше, зміни в системі націлені на вирішення проблем у відповідність із стратегією розвитку підприємства. По-друге, не можна одразу визначити чіткий результат, до якого вони приведуть. По-третє, зміни у системі управління персоналом можуть викликати конфліктну ситуацію, пов'язану з опором працюючих, не сприйняттям ними нововведень. Також зміни в системі управління персоналом дають мультиплікаційний ефект, тобто викликають відповідні зміни в інших системах підприємства, через те, що вони стосуються головної складової організації – її працівників.

Інноваційні технології для вирішення проблеми управління мотивацією працівників діють в двох напрямках:

перший - це забезпечення оптимальних умов трудової діяльності. Сюди можна віднести такі фактори, як організація робочого місця, можливість професійного та особистого розвитку працівника, соціально-психологічний клімат у колективі, тощо. Ці фактори впливають на мотивацію працівників і використовуються не тільки в рамках системи мотивації, але й в системі управління організації в цілому;

другий - це система прямого впливу на виробничу поведінку персоналу. Сюди відносяться різні види матеріального і нематеріального заохочення працівників (оклад, премії, бонуси, доплати, страхування, власний кабінет, просування по службі, похвала начальства, можливості самостійного прийняття рішення, тощо).

Можна визначити такі напрями впровадження інновацій у кадрову роботу: розвиток персоналу та управління діловою кар'єрою.

На основі еволюції поглядів на персонал організації потрібно відзначити, що перехід на більш ефективну концепцію управління трудовими ресурсами передбачає виведення сформованої системи управління з рівноваги і будівництва її заново на базі нових підходів і правил.

Отже, наявність співвідношення між успіхами організації в галузі управління трудовими ресурсами та фінансовими показниками її діяльності показує, що ефективне управління трудовими ресурсами слід розглянути як найбільш важливий фактор забезпечення успіху підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бай С.І. Особливості управління персоналом організації в умовах нестабільного зовнішнього середовища / С.І. Бай, Г.Є. Мошек // Інноваційна економіка. – 2010. – №4. – С. 27-31.

2. Десслер Г. Управление персоналом: пер. с англ. / Г. Десслер. – М.: БИНОМ, 2000. – 710 с.

3. Кондратьев В.В. HR-инжиниринг. Как построить современную модель организации деятельности персонала / В.В. Кондратьев. – М.: Эскимо, 2007. – 512с.

4. Стельмашенко О.В. Комплексна система стратегічного управління персоналом підприємства /О.В. Стельмашенко // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук.підр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – Вип. 241, Т.І. – С. 197-277.

5. Юрасов И.А. Инновационные технологии управления / И.А. Юрасов // Управление персоналом. – 2006. – №20. – С. 59-63.

Корнієнко Т. О., викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Управління фінансово-економічною безпекою підприємств є досить актуальним питанням. Поступовий перехід економіки України на ринкові відносини суттєво ускладнює умови господарювання та сприяє зростанню конкуренції між господарюючими суб'єктами, що може погіршувати їхній фінансовий стан. Тому постає проблема забезпечення в ринкових умовах фінансово-економічної безпеки вітчизняних підприємств шляхом запровадження відповідного механізму управління.

Розв'язанням даної проблеми займаються багато вчених, а саме: А. Олейніков, Г.В. Козаченко, О.М. Ляшенко, В. Мунтіян, В. Гусев, В. Демін, Б. Кузін, Д. Ковальов, Т. Сухорукова, М. Бендіков, В. Шликов, В. Ярочкін, А. Шаваєв Є. Жариков, І. Швець, Д. Рисіна, Л. Лапицька, О. Єгорова [1].

Поняття «фінансово-економічна безпека підприємства» слід розуміти як здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, в тому числі й фінансову діяльність, ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та нівелювати вплив ризиків внутрішнього і зовнішнього середовища [2].

Забезпечення фінансової безпеки підприємства вимагає створення на підприємстві власної системи безпеки. Система управління фінансово-економічною безпекою підприємства – це комплекс організаційно-управлінських, режимних, технічних, профілактичних заходів, спрямованих на кількісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз[3] Система управління фінансово-економічною безпекою підприємства включає управлінські органи, підрозділи і виконавців, які виконують закріплені за ними функції й вирішують поставлені перед ними завдання та сукупність

методів, за допомогою яких здійснюється управлінський вплив [4].

Головна метауправління фінансово-економічною безпекою підприємства - досягнення високої фінансової стійкості підприємства та захист його фінансово-економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз для забезпечення стійкого розвитку в довгостроковому періоді.

В процесі реалізації своєї головної мети управління фінансово-економічною безпекою підприємства спрямовано на вирішення наступних трьох задач:

- перша задача реалізується шляхом пошуку найбільш ефективних шляхів максимізації ринкової вартості підприємства;

- друга задача передбачає визначення основних видів загроз, що перешкоджають реалізації пріоритетних фінансових інтересів підприємства, здійснюється оцінка ймовірності їх реалізації та розмір пов'язаного з цим можливого фінансового збитку, досліджуючи характер окремих факторів, що здійснюють деструктивний вплив на реалізацію кожного із фінансових інтересів;

- третя задача забезпечується шляхом відбору найбільш ефективних механізмів, що мінімізують як рівень ймовірності реалізації окремих погроз, так і розмір можливого фінансового збитку [5].

Процес управління фінансово-економічною безпекою підприємств базується на певному механізмі. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства являє собою сукупність основних елементів впливу на процес розробки і реалізації управлінських рішень по забезпеченню захисту його фінансових інтересів від різних загроз. Ефективний механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства дозволяє в повному обсязі реалізувати цілі та завдання, що перед ним стоять, сприяє результативному захисту його фінансових інтересів від різноманітних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру.

Аналізуючи вище наведене, можна стверджувати, що управління фінансово-економічною безпекою підприємства вимагає серйозної уваги, оскільки вона за ринкових умов господарювання є основною, тоді як фінанси є «двигуном» економічної системи.

Список використаних джерел:

1. Білоус Я.Ю. Аналіз загроз економічній безпеці підприємства, що походять від його персоналу / Я.Ю. Білоус // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2013. – № 25(1). – С. 229 – 234.

2. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення [монографія] / Т.Г. Васильців. – Львів: ВИДАВНИЦТВО, 2012. – 386 с.

3. Зінаїда Б. Управління економічною безпекою підприємства в умовах ринкових відносин / Б. Зінаїда // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 10 (148). – С. 138 –145.

4. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О.С. Іванілов. – К.:

Центр навчальної літератури, 2009.–728с.

5. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: навчальний посібник / І.П. Мойсеєнко, О.М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.

Котюжинський А.В.,
Бечко В.П., к.е.н., доцент,
Уманський національний університет садівництва

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Зниження ефективності функціонування банківської системи, що наразі спостерігається в Україні, зумовлене кризовою ситуацією в економіці та зменшенням реальних доходів населення, вимагає від банківських установ зміни підходів до управління їх кредитними портфелями.

Одним із чинників, що забезпечить зростання результативності управління кредитним портфелем банку є вибір методики оцінки його ефективності, що дозволяла б банківській установі більш гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища та уникати збитків від кредитних операцій.

Як відомо, науковці виділяють традиційні та нетрадиційні підходи до оцінки показників управління кредитним портфелем банку. При цьому в основу традиційних підходів покладено аналіз ефективності управління кредитним портфелем в динаміці з застосуванням відповідних коефіцієнтів [1, с. 341; 2, с. 252].

Нетрадиційні підходи до управління кредитним портфелем банківської установи передбачають використання інструментарію математичного моделювання, прийомів економетрики та теорії ймовірності.

При цьому, в Україні переважно використовуються традиційні підходи, що пояснюється відсутністю у вітчизняних банків як вільних коштів так і досвідчених спеціалістів, які б могли проводити більш серйозні дослідження, котрі базуються на складних розрахунках.

Варто зазначити, що традиційні методи управління кредитним портфелем мають ряд недоліків, ключовим з яких є той, що використання традиційних підходів не дозволяє достовірно оцінити рівень кредитного ризику. Крім того, використання виключно традиційних підходів унеможливує проведення комплексного аналізу діяльності банківської установи, що зменшує ефективність впливу системи банківського менеджменту на процеси формування кредитного портфелю установи.

Враховуючи викладене, актуальним для банків є розширення використання нетрадиційних підходів до управління кредитним портфелем.

Нетрадиційний інструментарій управління кредитним портфелем банку в більшості випадків зводиться до застосування в банківському менеджменті

моделей Г. Марковіца та У. Шарпа. При цьому, використання моделі Г. Марковіца дозволяє кредитній установі мінімізувати ризики втрат та максимізувати можливі прибутки, тобто сформуванню ефективний інвестиційний портфель [3, с. 69].

Застосування моделі У. Шарпа передбачає виявлення співвідношення між дохідністю та ризиками активів, що дає можливість ефективно керувати інвестиціями [4, с. 98].

Хоч згадувані нами моделі були розроблені, насамперед, для інвестиційної складової фінансового ринку, але саме вони в адаптованому для банківських установ вигляді використовуються з метою оцінки ефективності управління кредитним портфелем. Метою їх практичного використання, насамперед, є хеджування кредитних ризиків банківських установ.

Поряд з цим, навіть використання описаних нами нетрадиційних методик аналізу економічної ефективності банківських установ в умовах фінансової та політичної нестабільності є недостатнім. Тому в Україні необхідно розробити і запровадити нову методику оцінки ефективності управління кредитним портфелем банків.

Зазначена методика повинна враховувати вплив макроекономічних факторів на стан кредитного портфеля банку, кредитні ризики, надавати можливість проводити диверсифікацію складових кредитного портфеля банку за рівнем ризику, давати можливість комплексного оцінювання ефективності кредитної діяльності банківської установи а також давати змогу розробляти напрями підвищення ефективності кредитних операцій банківських установ.

Саме розробці методики аналізу економічної ефективності банківських установ, яка б враховувала вплив перелічених нами факторів на ефективність використання їх кредитного портфеля, на переконання авторів цієї публікації, слід присвятити подальші наукові пошуки в зазначеному нами напрямі досліджень.

Список використаних джерел:

1. Білецька К. В. Менеджмент банку [Текст]: Навчальний посібник / К. В. Білецька. – К. : КНЕУ, 2008. – 450 с.
2. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент банку [Текст] : Навч. посібн. / Л. О. Примостка. – К. : КНЕУ, 2000. – 280 с.
3. Шматко Н. М. Методика кількісної оцінки кредитного ризику банківського портфеля [Текст] / Н. М. Шматко // Вісник Української академії банківської справи. – 2012. – № 1. – С. 67-71.
4. Янова П. Г. Формирование кредитного портфеля коммерческих банков в условиях экономического кризиса / П. Г. Янова // Финансовый менеджмент. – 2010. – № 1. – С. 93-105.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Важливою складовою стабілізації господарської діяльності підприємств є зовнішньоекономічна діяльність, ефективність якої сприяє відтворенню експортного потенціалу країни в цілому, підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках, формуванню раціональної структури експорту та імпорту, залученню іноземних інвестицій на взаємовигідних умовах, забезпеченню економічної безпеки України тощо.

Для розширення економічної інтеграції в світову економіку, Україна вступила до СОТ та проводить різні заходи до вступу в Європейське співтовариство. Але при цьому не достатньо всебічно проводиться аналіз наслідків такої інтеграції та визначення позитивних і негативних рис, які з'являються, тому дуже важливо враховувати експортний та імпортний потенціал країни в цілому. З огляду на останні політичні події в Україні, експортний та імпортний потенціал потребує детального аналізу та виявлення шляхів подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) України. Адже, без ЗЕД не можливо уявити сучасну модель ефективного економічного розвитку. Слід зазначити, що саме зовнішньоекономічна діяльність є досить ефективною і прибутковою як для підприємств зокрема, так і для країни в цілому.

На сучасному етапі розвитку ЗЕД все більше уваги приділяється питанням, пов'язаним з визначенням та розрахунком ефективності конкретних зовнішньоекономічних операцій.

З урахуванням економічних та політичних процесів, які відбуваються в Україні, потрібен постійний моніторинг та аналіз ЗЕД України, адже відбулась зміна орієнтації експортно-імпоротної політики країни в результаті підписання Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною [1]. Для вирішення проблем підвищення ефективності проведення зовнішньоторговельних операцій підприємствами України необхідна розробка нових напрямів зовнішньоекономічної стратегії країни.

Окрім цього, на сучасному етапі економічного розвитку у зовнішньоекономічній діяльності України є ще безліч невирішених питань, серед них:

- недосконалість законодавчої бази щодо діяльності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- громіздка процедура зібрання документів та реєстрації суб'єктів ЗЕД;
- значні труднощі в освоєнні вітчизняними товаровиробниками зарубіжних ринків у зв'язку з недосконалістю форм фінансових розрахунків,

нерозвиненістю транспортної і ринкової інфраструктури, практики регулювання митних процедур і оподаткування;

– виробництво неякісної продукції, яка не відповідає існуючим запитам і потребам споживачів і не дає можливості виходу на світовий ринок тощо [2].

Зважаючи на вказані проблеми, слід зазначити, що в сучасних умовах зовнішньоекономічна діяльність на макроекономічному рівні потребує ґрунтовних змін, яких можна досягти шляхом:

– складання та затвердження відповідної нормативно-правової бази, яка б не обмежувала діяльність зовнішньоекономічних суб'єктів;

– створення відповідної установи в областях, в яких було б все для того, щоб суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності зміг вибрати всі необхідні йому документи в одній державній установі;

– розв'язання проблеми не якісної продукції можливе шляхом вкладання капіталу та впровадження сучасних інноваційних розробок у пріоритетні галузі розвитку;

– нарощування потенціалу зовнішньоекономічної діяльності підприємств шляхом створення сприятливих економічних умов для збільшення випуску вітчизняної продукції та надання послуг за рахунок модернізації виробництва, закріплення на традиційних ринках збуту та виходу на нові [3].

Проте навіть зараз Україна, намагаючись стати рівноправним партнером країн Європи та світу, поступово починає змінювати свій імідж експортера сировини на імідж конкурентоздатного виробника та експортера готової продукції. Металургійне виробництво, хімічна промисловість, машинобудування вже сьогодні переходять на нові стандарти виробництва та європейські технічні регламенти.

Отже, лише за умов усунення всіх проблем і впровадження певних заходів, зовнішньоекономічна діяльність українських суб'єктів буде ефективною, заохочуватиме все нові і нові галузі, які в кінцевому результаті дадуть значну кількість коштів, що сприятимуть розвитку України і виходу на вищий щабель світового ринку.

Список використаних джерел:

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник для вузів / І. В. Багрова та ін.; за ред. доктора екон. наук, проф. І.В. Багрової. – К., ЦНЛ, 2004. – 580 с.

2. Ходорович О. С. Розвиток зовнішньоекономічних операцій та шляхи її удосконалення / О. С. Ходорович // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_WP_2010/Economics/71141.doc.htm.

3. Кредитов А. М. Конкурентоспроможність підприємства та стратегія просування його експорту на світовому ринку / А. М. Кредитов, О. В. Деревянко // Економіка України. – 2014. – № 5. – С. 145–154.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

В умовах формування ринкових відносин та різноманітності форм власності виникла необхідність удосконалення функцій управління процесом виробництва, що викликало потребу створення госпрозрахункових органів фінансового контролю, тобто аудиту.

Перехід економіки України на ринкові шляхи призвів до радикальних змін у плануванні, обліку та контролі виробничо-господарської діяльності, трансформації системи управління комерційними організаціями. Зовсім іншими стали цілі підприємства, засоби їх досягнення, економічна основа суспільства.

В суспільстві виникла об'єктивна необхідність в незалежному професійному контролі за діяльністю підприємств та її результатами. Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Основною передумовою аудиту є взаємна зацікавленість підприємства (фірми) в особі його власників (акціонерів), держави в особі податкової адміністрації і самого аудитора в забезпеченні реальності та достовірності обліку і звітності.

Проблеми розвитку аудиту є досить різними, всі вони пов'язані з розвитком аудиторської діяльності в Україні, і потребують нагального вирішення. Складність, заплутаність обліку, особливо податкового, зміна фінансового обліку, істотна суперечливість законодавства, реальність значних фінансових санкцій – такі обставини певною мірою сповільнювали розвиток вітчизняного аудиту. Однак, не зважаючи на це, реальної потреби в послугах аудитора як захисника інтересів існуючого чи потенційного інвестора сьогодні, на жаль не існує. Не дивлячись на законодавчу вимогу щодо обов'язкового підтвердження незалежним аудитором показників річної фінансової звітності, інвестори та інші користувачі звітності і не ставляться з належною довірою до висновку аудитора про достовірність показників фінансової – звітності.

Варто виділити такі проблемні питання, що стосуються розвитку аудиту в Україні:

- значний негативний вплив «тіньового» бізнесу;
- недостатній досвід аудиторської діяльності порівняно з іншими європейськими країнами;
- негативний вплив дослівного перекладу закордонних стандартів та концепцій без врахування особливостей економічного розвитку нашої країни;
- недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, що зумовлено, перш за все, невідповідністю підготовки українських бухгалтерів та аудиторів сучасним вимогам практики;
- відсутність типових форм документів з аудиту;

– відсутність методичних рекомендацій з питань комп'ютеризації аудиту;
– громадські професійні організації обліковців не є масовими, тому це стримує процес обговорення та вирішення проблемних питань практики обліку та аудиту;

– відсутність єдиної, загальноприйнятої, обґрунтованої економічно методики розрахунку цін за аудиторські послуги [1].

Також одним із проблемних питань на сьогодні є спроби з боку законодавців скасувати або значно знизити аудиторську діяльність, обов'язковість аудиту, усунути від аудиту приватних підприємців та малі приватні фірми тощо.

Незважаючи на те, що для розвитку аудиту в Україні вже зроблено дуже багато, ще залишаються питання, від правильного, успішного вирішення яких залежить перспективи його подальшого розвитку.

Першочергового роз'яснення потребує удосконалення законодавчого регулювання аудиту в Україні; подальша розробка і впровадження національних нормативів аудиту; поліпшення методики та організації аудиторських перевірок, їх якості та розробка оптимальної методики визначення вартості аудиторських послуг, питання аудиторської етики, підготовки і підвищення кваліфікації аудиторів та інші. Вирішення зазначених проблем спрямоване на укріплення позицій та авторитету аудиту, удосконалення аудиторської діяльності в Україні.

Серйозну стурбованість також викликає якість роботи більшості українських аудиторських фірм. Це питання піднімається не лише користувачами аудиторських послуг і державними органами, але й самими аудиторами, які зацікавлені в стабільному розвитку ринку аудиторських послуг, підвищенні престижу аудиторської професії. Для вирішення цих проблем аудиторські фірми намагаються враховувати рівень професійної компетентності своїх співробітників у вигляді кваліфікаційних вимог, що висуваються до посад, передбачених структурою їх управління [2].

Отже, аудит в Україні перебуває на стадії певного розвитку. Тому він потребує широкої реклами, насамперед, серед потенційних замовників, з одного боку, та серед громадськості з іншого. При цьому якість роботи повинна відповідати її вартості, а результати – надійності аудиторських суджень. Аудиторська спільнота має постійно роз'яснювати, що аудит – це не тільки підтвердження звітності за вимогами Державної комісії цінних паперів та фондового ринку України, а також і контрольно-правове супроводження діяльності, і консультування з питань правового та договірного забезпечення, і розробка системи внутрішнього аудиту, і бізнес-планування, і науково-методичні розробки з питань економіки, управління та права, і робота з персоналом (навчання, підвищення кваліфікації тощо).

Список використаних джерел:

1. Гончарук В. В. Аудит в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / В. В. Гончарук // Управління розвитком. – 2014. – № 7 (128). – С. 127

2. Шевчук О. Аудит в Україні – проблеми та перспективи розвитку / О. Шевчук, Н. Зdirко // Економічний аналіз: збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 6. – С. 530 – 532.

Кривенко І.О., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРИБУТОК ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день відома велика кількість галузей економіки, видів та напрямків фінансової діяльності. До цього ряду відноситься і туризм. Туризм є одною з провідних галузей економіки і все більше набирає обертів. Відома значна кількість підприємств туристичної діяльності на що і слід звернути свою увагу.

Функціонування підприємства супроводжується безперервним кругообігом коштів, який здійснюється у вигляді витрат ресурсів і одержання доходів, їхнього розподілу й використання. При цьому визначаються джерела коштів, напрямки та форми фінансування, оптимізується структура капіталу, проводяться розрахунки з постачальниками матеріально-технічних ресурсів, покупцями продукції, державними органами (сплата податків), персоналом підприємства тощо. Усі ці грошові відносини становлять зміст фінансової діяльності підприємства [3, с.215].

Головний зміст фінансової діяльності туристичного підприємства полягає в належному забезпеченні фінансування.

Закон України "Про туризм" передбачає наступні джерела фінансування туризму [1]. Відповідно туристична діяльність здійснюється за рахунок:

- власних фінансових ресурсів суб'єктів туристичної діяльності, грошових внесків громадян і юридичних осіб;
- позичкових фінансових коштів (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань підприємств, установ, організацій і громадян;
- позабюджетних фондів;
- коштів фонду розвитку України, що формується за рахунок відрахувань суб'єктів підприємництва незалежно від форм власності;
- іноземних інвестицій;
- надходжень від туристичних лотерей;
- інших джерел, не заборонених законодавством України" [1].

Відповідно до джерел коштів фінансування поділяється на внутрішнє і зовнішнє. Внутрішнє фінансування здійснюється за рахунок коштів, одержаних від діяльності самого підприємства: прибуток, амортизаційні відрахування,

виручка від продажу чи здачі в оренду майна. Зовнішнє фінансування використовує кошти, не пов'язані з діяльністю підприємства: внески власників у статутний фонд, кредит, зобов'язання боржників, державні субсидії тощо.

Також розрізняють фінансування за рахунок власних і залучених коштів.

Фінансова діяльність туристичного підприємства характеризується ступенем його прибутковості та оборотності капіталу, фінансової стійкості та динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися за борговими зобов'язаннями. Правильна оцінка фінансових результатів діяльності та фінансово-економічного стану підприємства є першою і найбільш необхідною інформацією як для його керівництва і власників, так і для інвесторів, партнерів, кредиторів, державних органів [2, с.58].

Отже, найприйнятнішим і найважливішим джерелом фінансування туристичної діяльності підприємства є прибуток [2, с.59].

Прибуток - позитивний фінансовий результат основної діяльності туристичного підприємства. Це - різниця між грошовими надходженнями та повною собівартістю реалізованих послуг. Характеризуючи перевищення надходжень над витратами, прибуток виражає мету комерційної (підприємницької) діяльності і береться за головний показник її результативності (ефективності).

Прибуток є основним джерелом фінансування розвитку підприємства, удосконалення його матеріально-технічної бази, забезпечення всіх форм інвестування. Діяльність підприємства спрямовується на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні стабілізацію його на певному рівні [4, с.48].

Залежно від формування та розподілу розрізняють декілька видів прибутку.

Загальний прибуток - це прибуток підприємства, одержаний від усіх видів діяльності, до оподаткування та розподілу. Такий прибуток інакше називають балансовим [3, с.105].

Прибуток після оподаткування, тобто прибуток, що реально надходить у розпорядження підприємства, має поширену назву - чистий прибуток.

Останнім часом все частіше використовують такі поняття, як валовий, операційний та маржинальний прибуток.

Валовий прибуток - це різниця між виручкою та виробничими витратами (собівартістю продукції, визначеною калькулюванням за неповними витратами). Це поняття включає власне прибуток і невиробничі витрати (адміністративні, комерційні) [4, с.145].

Операційний прибуток дорівнює валовому прибутку за мінусом невиробничих витрат (тобто чистий прибуток) [3, с.111].

Маржинальний прибуток характеризує обсяг виручки від продажу продукції за мінусом змінних витрат. Таким чином, такий прибуток за величиною збігається з валовим прибутком, коли калькулювання здійснюється лише за змінними витратами.

Отже, ми можемо зробити висновки, що прибуток є основним джерелом фінансування і відіграє важливу роль в індустрії туризму. Адже, як відомо,

будь-яка фінансова діяльність здійснюється для отримання прибутків. В свою чергу прибуток поділяється на ряд підвидів, що ще раз підтверджує його важливість та значимість в фінансовій системі. Завдяки позитивному фінансовому результату туристична індустрія має можливість розвиватись та прогресувати в своїх подальших напрямках.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про туризм" (15 вересня 1995р.). - К., 1995.
2. Коренівський Д. Г. Фінанси. Фінансування. Основи фінансування/ Д.Г. Коренівський/ — К. : Ін-т фінансів, 2014. — 111 с.
3. Матюх Н. Д. Фінансові структури / Н. Д. Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т ек. іміджмейкінгу, 2015. — 311 с.
4. Матяш І. Туризмознавство та економіка. Основи туризму/ І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2015. — 397 с.

Криволап М. В., студент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛІЗИНГОВИХ КОМПАНІЙ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

При переході до ринкової економіки виникає об'єктивна необхідність розвитку нетрадиційних джерел фінансування і кредитування, які дають змогу залучити інвестиції для фінансової підтримки агропромислового виробництва. Одним із таких джерел є лізинг.

Під лізингом розуміють довготермінову оренду машин і обладнання або договір оренди машин і обладнання, куплених лізингодавцем для лізингоодержувача з метою виробничого використання при збереженні права власності на них за лізингодавцем на весь термін договору.

Лізинг можна розглядати як специфічну форму фінансування вкладень в основні фонди при посередництві спеціалізованої лізингової компанії, яка здійснює придбання майна для третьої особи і віддає йому в оренду на довготерміновий період. У цьому разі лізингова компанія фактично кредитує лізингоодержувача. Тому лізинг розглядається як кредит, який надається у товарній формі лізингодавцем лізингоодержувачу. Суб'єктами кредитних відносин тут виступають: кредитором – лізингодавець, позичальником – лізингоодержувач.

Об'єктами лізингу можуть бути: машини та обладнання; засоби обчислювальної техніки; транспортні засоби; виробничі будівлі і споруди та інші основні фонди. До об'єктів лізингу не належать: об'єкти оренди державного майна; земельні ділянки та інші природні об'єкти.

Лізингові відносини ґрунтуються на лізинговій угоді. Механізм укладання та реалізації лізингової угоди такий. Підприємство з метою одержання потрібних машин чи обладнання в лізинговій компанії чи банку

подає до них заявку на лізинг, в якій зазначається найменування обладнання, постачальник (підприємство-виробник), тип, марка, ціна, термін користування обладнанням або іншим майном, в якому орендар має потребу. В заявці також наводяться дані, що характеризують виробничу і фінансову діяльність лізингоодержувача. Такими даними є: загальні відомості про підприємство (найменування, адреса, обсяг основних і оборотних засобів тощо); характер основної діяльності (вид продукції, що виробляється, дані про експортну діяльність); наявність використовуваного на підприємстві обладнання, у тому числі власного та орендованого; призначення обладнання, в якому лізингоодержувач має потребу.

Станом на 31.12.2014 до переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 267 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 187 фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній, що надають послуги фінансового лізингу у 2012-2014 рр.

Тип установи	2012 рік	2013 р.	2014 р.
Юридичні особи – лізингодавці	243	254	267
Фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу	115	157	187

Протягом 2014 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено 8 966 договорів фінансового лізингу на суму 7 438,4 млн. грн. [1]. Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, становить 5 877,4 млн. грн. Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на 31.12.2014 становить 58,6 млрд. грн. Близько 99,9% усіх послуг фінансового лізингу надається юридичними особами – суб'єктами господарювання, які не є фінансовими установами (табл. 2)

Таблиця 2

Інформація щодо вартості договорів фінансового лізингу та їх кількості, укладених юридичними особами та фінансовими компаніями за 2012-2014 рр.

Роки	Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за період, (млн. грн.)		Кількість договорів фінансового лізингу (од.), укладених за період	
	Юридичними особами	Фінансовими компаніями	Юридичними особами	Фінансовими компаніями
2012 р.	14708,8	1,7	10826	6
2013 р.	31536,6	16,5	11051	32
2014 р.	7181,0	257,4	8940	26

У 2014 році спостерігається зменшення кількості договорів фінансового лізингу на 19,1 % (на 2117 одиниць) порівняно з відповідним періодом попереднього року. При цьому, вартість договорів фінансового лізингу зменшилась на 77,7 % (на 24531,2 млн. грн.).

Останнім часом лізингові відносини набувають подальшого розвитку. Створено державний лізинговий фонд, кошти якого спрямовуються переважно в сільськогосподарське машинобудування. Вироблена техніка передається на умовах лізингу машино-технологічним станціям і аграрним підприємствам. Створюються лізингові компанії при деяких комерційних банках. Практика свідчить, що багато підприємств має потребу у залученні машин, обладнання та іншої техніки на умовах лізингу. Це важливо для сільськогосподарських підприємств, які мають відчутний дефіцит коштів для фінансування капітальних вкладень, а лізинг може значно поліпшити оновлення основних фондів. Надання лізингових послуг необхідне селянським (фермерським) господарствам у зв'язку з їхніми невеликими розмірами та обмеженими фінансовими можливостями [2].

Лізинговий кредит сприяє активізації інвестицій приватного капіталу у сферу виробництва, поліпшенню фінансового стану товаровиробників, а також підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. При розробці проекту й обґрунтуванні лізингових платежів необхідно дати оцінку ефективності лізингових операцій, передусім за допомогою економічного аналізу необхідно встановити межі збільшення собівартості та можливої ціни продукції, що передбачається для виготовлення. У процесі економічного аналізу необхідно порівняти обсяг витрат на виробництво товарів (послуг) з усіма витратами, пов'язаними з придбанням майна на підставі звичайної операції купівлі-продажу.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності фінансових компаній та лізингодавців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/stan-i-rozvitok-finansovih.html>
2. Білик Т.О. Теоретичні аспекти прибутку // Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. – № 8. – С. 8-13.

Литвин О.В., викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУСПІЛЬНІ УМОВИ ПЕРЕТВОРЕННЯ РЕСУРСІВ І АКТИВІВ НА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ

Інтелектуальний капітал являється ресурсом, що значно підвищує ефективність та якість виробництва продукції, виробничих інновацій та являється необхідною складовою сучасного підприємства. Особисті здібності,

наукові знання та інтелектуальні ресурси стають основними факторами економічного розвитку держави. Під впливом ринкових змін у суспільстві виникає необхідність у дослідженні нематеріальних ресурсів, зокрема інтелектуального капіталу.

Разом з еволюцією економічного світогляду змінюється світогляд суспільства. Саме інтелектуальний капітал являється сучасною формою капіталу, який має свої особливості та специфіку. До інтелектуального капіталу відноситься продукт розумової, інтелектуальної праці, продукт творчих зусиль. Щоб глибше усвідомити поняття та механізм функціонування інтелектуального капіталу, слід поділити його на окремі складові елементи. Він є сумою споживчого капіталу, людського та структурного капіталу. Основою цих складових є людські ресурси.

Поняття інтелектуального капіталу вводить в науковий обіг представник наукової школи інституціоналізму Дж. Гелбрейт, у листі до М. Калецькі, вперше використавши поняття інтелектуальний капітал. Він визначає його як дещо більше, ніж чистий капітал працівника, який включає певну інтелектуальну діяльність.

Один із основоположників теорії інтелектуального капіталу Т. Стюарт визначає інтелектуальний капітал, як сукупність знань персоналу підприємства, які забезпечують його конкурентоспроможність. Він уявляє інтелектуальний капітал матеріалом, що включає знання, досвід, інформацію, інтелектуальну власність і бере участь у створенні цінностей. На думку Т. Стюарта, зазначений вид капіталу існує у формі динамічної системи знань, що виростає навколо певної задачі, людини чи підприємства і, водночас, у вигляді інструментів, за допомогою яких можна збільшити ступінь знань [3, с.112].

Досить ґрунтовне визначення інтелектуального капіталу дає О. Кендюхов, який вбачає в ньому інтелектуальні ресурси: інтелектуальний капітал - це здатні створювати вартість інтелектуальні ресурси підприємства, представлені машинними і людськими інтелектами, а також інтелектуальними продуктами, створеними самостійно або залученими, як засоби створення нової вартості [2].

О. Бутнік-Сіверський визначає інтелектуальний капітал як створений або придбаний інтелектуальний продукт, який має вартісну оцінку, об'єктивний та ідентифікований (відокремлений від підприємства), утримується суб'єктом господарювання з метою ймовірності одержання прибутку (додаткової вартості) [1].

Вивчаючи питання інтелектуальної власності А. Чухно дотримується підходу, що інтелектуальний капітал поділяють на дві великі частини:

1. Людський капітал. Він втілений у працівниках компанії у вигляді досвіду, знань, навичок, здібностей до нововведень, а також у загальній культурі, філософії фірми, її внутрішніх цінностях, застосованих до виконання поточних завдань. "...Людський капітал має місце тоді, коли людина (можливо за допомогою рідних) інвестує в себе, оплачуючи освіту та придбання кваліфікації". Інвестиції в людський капітал із часом окупляться, даючи віддачу

у вигляді вищої заробітної плати або здатності виконувати роботу, що приносить більше задоволення".

2. Структурний капітал. Він передбачає технічне й програмне забезпечення, організаційну структуру, патенти, торгові марки і все те, що дає змогу працівникам компанії реалізувати виробничий потенціал. Цей капітал також охоплює відносини, які виникли між компанією та її клієнтами. На відміну від людського, він може бути власністю компанії, а отже, об'єктом купівлі-продажу.

Структурний капітал у цілому чи його окремі складові, що функціонують об'єктивно, можна скопіювати, відтворити або відчужити на користь іншої фірми або навіть окремої особи [5].

А. Цибульов у своєму трактуванні досліджуваного поняття знання, що можуть бути перетворені на прибуток та оцінені. Вчений виділяє три основні складові інтелектуального капіталу: людський капітал, право на об'єкти інтелектуальної власності та структурний капітал [4].

Зміни в економічному розвитку та суспільстві змінюють та розширюють розуміння сутності інтелектуального капіталу.

Рушійною силою інноваційної діяльності є конкуренція, яка зобов'язує вибирати більш досконалі способи розвитку, забезпечуючи вигідні позиції на ринку. Роль і місце інтелектуального капіталу в розвитку економічного потенціалу, має спиратися на розвиток людських ресурсів, на найбільш ефективно застосування знань і умінь людей для постійного поліпшення технологій, економічних результатів, життя суспільства в цілому.

Оскільки трудові ресурси не можуть бути власністю підприємства то інтелектуальний капітал може приносити додатковий прибуток може оцінюватися. Таке широке визначення, охоплює будь-які технологічні, управлінські та ринкові новини, які можуть бути інновацією, тобто приносити додатковий прибуток.

Список використаних джерел:

1. Бутнік-Сіверський О.Б. Інтелектуальний капітал(теоретичний аспект) / О.Б.Бутнік-Сіверський // Інтелектуальний капітал - 2001. - №1. - С.16-17
2. Кендюхов О.В. Ефективне управління інтелектуальним капіталом: Монографія [Текст] / О.В. Кендюхов // Донецьк: НАН України Ін-т економіки пром-ті, ДонУЕП. - 2008. - 363с.
3. Стюарт Томас А. Интеллектуальный капитал. новый источник богатства организации / Стюарт Томас А. - М, 2008. – 308с.
4. Цибульов П. Кількісна оцінка інтелекту / П.Цибульов // Інтелектуальна власність/ - 2004. - №12
5. Чухно А.А. Інтелектуальний капітал: сутність, форми та закономірності розвитку / А.А.Чухно // Економіка України/ - 2002. - №11-12

Мальованець Я.О., студентка

Митяй О.В., к.е.н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Внутрішні ризики розвитку економіки України, головним чином, пов'язані з:

- військовими діями на Донбасі, які призводять до скорочення виробництва у регіоні, погіршення умов залучення зовнішнього фінансування та зростання видатків бюджету на фінансування силових відомств і відновлення зруйнованої інфраструктури;

- зростанням боргового навантаження на бюджет через необхідність фінансування дефіциту та заборгованості НАК «Нафтогаз», сформованої у минулі роки;

- виснаженням міжнародних резервів, що ускладнює використання Національним банком інтервенцій в якості інструментів стримування зростання попиту на іноземну валюту, який виникає внаслідок панічних настроїв та спекулятивних атак [1].

Україна на даному етапі свого розвитку є достатньо інтегрована у світову економічну спільноту в якій панують ринкові відносини, тому всі економічні процеси, що мають місце у зарубіжних країнах, дещо пізніше, але все ж таки відбиваються на економіці нашої держави. Однією з характерних рис ринкової економіки є її циклічність, тобто після піднесення настає спад і якщо цей спад буде занадто різким чи затяжним, він зможе спричинити серйозні наслідки для національного господарства.

Підйоми і спади рівнів економічної активності, що ідуть один за одним прийнято називати діловим чи економічним циклом. Діловий цикл припускає рух трьох величин: обсягу зайнятості, обсягу продукції і рівня цін. В умовах переходу до ринкових відносин в економіці України велике значення грає реформація відносин власності, роздержавлення і поява нових видів власності, що буде сприяти розвитку ринкових відносин, нових видів господарювання, завдяки чому з'явиться можливість перебороти найтяжчу економічну кризу, у якій знаходиться Україна.

За останні два роки наша країна втратила більш ніж 20% ВВП. Здавалося, куди вже глибше падати. Але ВВП Аргентини після дефолту в 1999 році продовжував скорочуватися чотири роки поспіль. За масштабом лиха криза в Україні така ж, як і аргентинська, якщо не гірша, а глобальний макроекономічний фон на початку 2000-х був значно кращим, ніж зараз. Тому немає жодних гарантій, що українська економіка не продовжить падати і надалі [3].

У цьому році в меморандумі МВФ заплановано скорочення фінансування України від міжнародних кредиторів майже втричі.

Міжнародний валютний фонд (МВФ) розглянув програму співпраці з Україною терміном на 4 роки і прийняв рішення виділити 17,5 млрд доларів, 5 млрд з яких Україна вже отримала [2].

При цьому важливим є визнання міжнародними фінансовими організаціями в особі МВФ того, що перед Україною стоять аж ніяк не короткострокові виклики і, відповідно, потреби у фінансуванні. Якщо врахувати відношення обсягу фінансування до ВВП України, то можна сказати, що це – найбільша програма в історії Фонду.

До основних цілей МВФ, щодо кризи в Україні, можна віднести пропозицію зміни до законів, що стосуються обмеження кредитування банками афілійованих осіб, а також підвищення відповідальності власників і менеджерів банків за доведення їх до банкрутства. Необхідний прогрес і щодо Антикорупційного бюро. Потрібно дати суспільству чіткий сигнал, що корупціонери будуть сидіти у в'язниці. Це критично важливо [4].

Реструктуризація суверенного та корпоративного боргу, безумовно, допоможе заощадити на обслуговуванні боргу, але доступ на публічні ринки капіталу в цьому році залишиться повністю закритим як для України, так і для українських компаній. ЄБРР та інші міжнародні фінансові інститути розвитку залишаються єдиним джерелом боргового капіталу для українського бізнесу. Однак без доступу до публічних ринків капіталу й активного кредитування українських банків фінансування ЄБРР залишатиметься краплею в морі.

Про черги з іноземних інвесторів, які бажають відкрити заводи в Україні, теж мови немає. Швидше, це українські інвестори насамперед будуть проявляти інвестиційну активність в цьому році, та ще ті кілька іноземців, які давно працюють в Україні і вже звикли до наших реалій.

В умовах жорсткої інвестиційної недостатності цього року тільки від цін і попиту на основні українські експортні товари – зерно, олійні і сталь – залежатиме динаміка української економіки [5].

Отже, можна зробити висновок, що економічна криза стала досить важливою проблемою сучасного світу. Фінансова криза оголила існуючі проблеми і в Україні. Проте у кожній кризі є як початок, так і своє завершення: після рецесії та, можливо, затяжної стагнації економіки рано чи пізно розпочнеться зростання.

Список використаних джерел:

1. Анатомія кризи української економіки [Електронний ресурс] – «Українська правда. Економічна правда» – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua>

2. Економічна криза в Україні: реалії сучасності, 2016 рік [Електронний ресурс] – «Я кореспондент» - Режим доступу: <http://blogs.korrespondent.net>

3. Коли в Україні закінчиться економічна криза? Думки експертів, 2015 рік [Електронний ресурс] – «Слово і діло» – Режим доступу: <http://www.slovoidilo.ua>

4. Перспективи української економіки в 2016 році [Електронний ресурс] – «Forbes Україна» – Режим доступу: <http://forbes.net.ua>

5. ТОП-10 економічних шоків для України в 2016 році [Електронний ресурс] – Інформаційне агенство «Єдність» – Режим доступу: <http://www.ednist.info>

Мальованець Я.О., студентка

Петькова Н. І., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ринок праці як складова частина ринкової економіки є механізмом узгодження інтересів суб'єктів ринку (працедавців і найманої робочої сили). Головними елементами цього механізму є сукупна пропозиція, що охоплює уся найману робочу силу, і сукупний попит, як загальна потреба економіки в найманій робочій силі. Від того, наскільки успішно функціонує економіка, в якій фазі економічного циклу вона знаходиться, якою є поведінка основних суб'єктів ринку праці, залежить попит на робочу силу і її пропозицію, а відповідно – рівень і структура зайнятості, незанятості і безробіття [1, с. 160].

Теоретико-методичні аспекти ринку праці в Україні досліджували багато фахівців, серед яких: О. Грішнова, Є. Качан, А. Колот, О. Герасименко, Г. Завіновська, В. Гриньова, Г. Шульга, В. Ковальов, В. Рижиков, Д. Богиня, Е. Лібанова, О. Єськов, І. Черненко, О. Атаєва, Н. Єсінова та ін.

Фахівці констатують, що у зв'язку з економічною і політичною кризою в Україні, ринок праці країни в цілому завмер ще наприкінці минулого року. Число вакансій скоротилося більш ніж на 20%, а кандидатів стало набагато більше. Розігривають проблему і вплив численних переселенців зі східних областей, які створюють ще більшу конкуренцію місцевим жителям [2].

В зв'язку з цим на ринку праці з кожним роком в Україні зростає рівень безробіття. На нашу думку безробіття слід розглядати як певне соціальне явище, коли кількість бажаючих отримати роботу є більшою, ніж кількість робочих місць. Безробіття є однією з основних соціально-економічних проблем сучасного етапу розвитку економіки.

Враховуючи зазначене можна констатувати, що кризові явища економіку України не минули і та призводять до негативних наслідків в економічному розвитку України.

Станом на 1 квітня 2015 року кількість зареєстрованих безробітних становила 506,8 тис. осіб, а кількість вакансій у базі даних державної служби зайнятості становила 56,2 тисяч. Протягом I кварталу 2015 року послугами державної служби зайнятості скористалися 734,9 тис. безробітних. Кількість вакансій, заявлених роботодавцями у цей період, становила 253,0 тисячі [3].

Нажаль, офіційна статистика в Україні використовує застарілу методику підрахунку непрацевлаштованих громадян. Рівень безробіття розраховується як

відношення чисельності безробітних, які зареєстровані в державній службі зайнятості, до працездатного населення працездатного віку.

Значний недолік такої методики розрахунку полягає у заниженні реального числа безробітних, оскільки в країнах, де соціальна допомога безробітним низька або відсутня, багато осіб не реєструються як безробітні на біржі праці.

Проте, дану ситуацію, яка склалася на ринку праці в Україні, – підвищення рівня безробіття і зменшення рівня зайнятості – можна розглядати як каталізатор структурних змін у вітчизняній економіці. Для цього в першу чергу необхідно сформувані пріоритетні напрями реформування ринку праці.

Напрями щодо розвитку ринку праці повинні бути гнучкими та мати економічний та соціальний ефект, тому перспективи подальшого розвитку та вдосконалення ринку праці України пов'язані з підвищенням рівня зайнятості та зменшенням рівня безробіття.

На думку ученого Я. Юрика, поліпшення ситуації на ринку праці в Україні можливо шляхом об'єднання та координації зусиль органів влади, громадськості та роботодавців у реалізації наступних кроків [4, с. 179]:

- сприяння забезпеченню ефективної зайнятості населення шляхом залучення інвестицій та створення нових робочих місць;

- сприяння підвищенню рівня мобільності робочої сили шляхом поширення оперативної інформації про становище на регіональних ринках праці, зокрема з використанням єдиного інформаційного простору щодо загальнодержавного банку вакансій та професійно-кваліфікаційного складу шукачів роботи;

- створення ефективного механізму підтримки працівників, які опинилися під загрозою звільнення, в тому числі залучення до оплачуваних громадських робіт та надання фінансової підтримки Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття для фінансування витрат в умовах зростання безробіття та звуження можливостей працевлаштування;

- розроблення та виконання програм адаптації громадян, які втратили свою роботу за кордоном та повертаються в Україну;

- створення системи підтримки розвитку малого бізнесу (зокрема, щодо забезпечення освітніми, юридичними, консультаційними, інформаційно-рекламними, соціальними послугами).

На нашу думку, подальших досліджень потребує детальне вивчення перспектив участі України в загальноєвропейському ринку праці, можливості впровадження зарубіжного досвіду в сфері ринку праці в Україні, перспективи переходу українського ринку праці на європейські стандарти.

Список використаних джерел:

1. Бабич С. М. Сучасний ринок праці в економічній системі / С. М. Бабич // БізнесІнформ. - 2012. - № 10. - С. 160-164.

2. Рівень безробіття в Україні на початку 2015 р. [Електронний ресурс]: за даними Державної служби статистики України /Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> .

3. Державна служба зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua>.

4. Юрик Я. І. Аналіз основних тенденцій розвитку ринку праці України / Я. І. Юрик, І. Л. Жук // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6. - С. 173-180.

Мартинів Є.Ю., студент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Для сучасних умов характерне застосування високоефективних внутрішньо-фірмових систем інформації, що ґрунтуються на використанні найновіших інформаційних технологій, зокрема єдиної локальної комп'ютерної мережі. Управлінська внутрішня інформаційна система представляє собою сукупність інформаційних процесів для задоволення потреб в інформації на різних рівнях прийняття рішень. Інформаційна система включає компоненти обробки інформації, внутрішні і зовнішні канали передачі[1].

Інформація, особливо її автоматизована обробка, і тепер залишається важливим фактором підвищення ефективності діяльності будь-якої організації. Важливу роль у використанні інформації відіграють способи її реєстрації, обробки, нагромадження і передачі; систематизоване збереження інформації і її видача в потрібній формі; виробництво нової числової, графічної та іншої інформації [2].

В сучасних умовах у великих організаціях створені і ефективно діють інформаційні системи, які обслуговують процес підготовки і прийняття управлінських рішень і вирішують наступні задачі: обробку даних, обробку інформації, реалізацію інтелектуальної діяльності з метою створення інформації. Управлінські інформаційні системи послідовно реалізують принципи єдності виробничого процесу та інформаційного процесу супроводу через застосування технічних засобів збору, нагромадження, обробки і передачі інформації в поєднанні з використанням аналітичних методів математичної статистики і моделей прогнозно-аналітичних розрахунків та інших необхідних прикладних засобів. У виробничо-господарській структурі підприємства забезпечується узагальнення інформації “знизу - вверх”, конкретизація інформації “зверху - вниз”, а також уніфікується інформаційний процес, спрямований на отримання науково-технічної, планової, контрольної, облікової і аналітичної інформації[3].

Підвищення ефективності використання інформаційних систем досягається шляхом наскрізної структури і сумісності інформаційних систем, які дозволяють усунути дублювання і забезпечують багатократне використання інформації, встановлюють визначені інтеграційні зв'язки, обмежують кількість показників, зменшують обсяг інформаційних потоків, підвищують рівень

використання інформації. Інформаційна система повинна підтримувати такі функції, як надання інформації (наприклад, потрібної користувачам для вирішення науково-виробничих задач) та створення найзручніших умов для її поширення (наприклад, проведення адміністративно-організаційних, науково-дослідних і виробничих заходів, які забезпечують її ефективне розповсюдження).

Отже в наш час відсутність можливості взаємодії окремих засобів автоматизації чи навіть окрема технологія може стати стримуючим фактором, що робить використання інформаційних систем нераціональним. Більше того, для найконсервативнішої частини керівників використання інформаційних технологій стає приводом для відмови від відповідних капіталовкладень [4].

Список використаних джерел:

1. Наукова діяльність інформаційних системі технологій. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ip.edu.ua/node/819>
2. Сучасні інформаційні системи [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://textreferat.com.ua/referat2.php?id=7650>
3. Сучасні інформаційні технології в туризмі . [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://5ka.at.ua/load/turizm/suchasni_informacijni_tekhnologiji_v_turizmi
4. Інформаційні технології в туризмі. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://5ballov.qip.ru/referats/preview/98649/2/>

Махмадияров Б., студент
Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины

РАЗВИТИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ЭКОНОМИКЕ ТУРКМЕНИСТАНА

В данное время в качестве приоритетного направления социально-экономического роста регионов Туркменистана определено создание уникальной национальной экономики, в которой наука, образование и производство объединяются в единый механизм. С целью формирования современной инновационной системы народного хозяйства была принята Национальная программа социально-экономического развития Туркменистана на период 2011-2030 гг. [1]. Соответственно возникает необходимость комплексного изучения современных особенностей рынка труда как важнейшего основополагающего элемента ускорения инновационного развития государства.

Совокупность представителей различных профессий и профессиональных групп образует профессиональную структуру. Характерной чертой квалификационной структуры является рост ее образовательного уровня посредством вложений в человеческие ресурсы. В условиях рыночной

экономики сам человек, многие характеристики которого (знания, способности, навыки и опыт) приобретают товарную и денежную формы, насматриваются как актив, приносящий регулярный доход. Научные разработки доказывают, что затраты, которые способствуют повышению производительности работников, можно рассматривать как инвестиции, так как эти затраты будут компенсированы значительными доходами в будущем. Формирующаяся на рынке цена труда представляет собой комплексную экономическую оценку человеческого капитала. Уровень этой оценки включает в себя как доходы работников, так и соответствующие расходы работодателей.

Как показывают исследования в области социально-экономических процессов, инвестиции в человеческий капитал направлены на успешный экономический рост в целях повышения конкурентоспособности как на микро-, так и на макроуровнях. Интеллектуальный, культурный, и духовный потенциал нации постепенно становится одним из важнейших компонентов воспроизводства национального богатства, основным показателем (включая военную) государственной мощи и уровня развития общества [2].

Развития интеллектуального капитала является использование и распространение ценного приобретенного опыта и навыков. В соответствии с поставленной целью целесообразным считается применение нижеследующих подходов:

- организация применения новейших инновационных методов в процессе непрерывного обучения персонала;

- создание в коллективах такой позитивной интерактивной среды, в рамках которой специалисты, передавая свои знания, делятся ценными профессиональными навыками, что является позитивным фактором создания нового знания;

- объективная оценка и сбор, для целей практического использования, таких нематериальных активов, таких как авторские права, лицензии и патенты.

Применение вышеуказанных подходов способствуют гармоничной реализации в производстве взаимосвязанной деятельности по внедрению современных информационных технологий и передовых технологий управления человеческим капиталом. При таком подходе управления знаниями возможно успешное применение интегрирующего метода использования новых управленческих, маркетинговых и информационных технологий, инновационной активности работников.

Анализ вложений в различные составляющие показатели по интегрированной оценке человеческого капитала в Туркменистане показывает четкую инвестиционную структуру, которая способствует как качественному, так и его количественному воспроизводству. Отдельные его составляющие, такие как численность трудового населения, потенциал здоровья имеют наиболее положительные показатели.

Необходимо отметить, что вложения в здравоохранение имеют свои специфические особенности. Если инвестиции в образование направлены на создание нового человеческого капитала, то инвестиции в здравоохранении в

основном необходимы для восстановления и поддержания творческих способностей человека. Подобные инвестиции оказывают значительное позитивное воздействие на формирование человеческого капитала будущего поколения рабочей силы.

Сотрудники с высоким уровнем образования более рационально используют свой капитал здоровья, разумно используя медицинские услуги, ведут здоровый образ жизни, занимаясь различными видами спорта. В результате у них значительно меньше количество дней, потраченных по болезням и недомоганиям. Наиболее распространенной формой инвестирования в здоровье граждан в Туркменистане является добровольное медицинское страхование [3].

Важной составляющей человеческого капитала является капитал культуры, который представляет собой инвестиции в человека в целях формирования гармонично развитой личности. При высоком уровне интеллектуальности и творчества повышены и требования к уровню морального развития, культуре человека.

Культура является важнейшим фактором, влияющим на процесс воспроизводства человеческого капитала, так как без «духовной пищи» невозможно гармоничное развитие личности. Высокий культурный уровень граждан в значительной степени определяет успехи в экономическом и социальном сферах общества, положительное развитие его социально-политической, идеологической, образовательной и духовно-моральной структур.

Необходимо отметить, что предпринимательская и инновационная культуры между собой тесно взаимосвязаны. Корпоративная культура, направленная на создание и освоение инноваций, постепенно преобразуется в инновационную культуру. Последняя способствует специалисту активно перестраиваться, своевременно реагировать на изменения внутренней и внешней среды. Как и остальные составные части, человеческий капитал культуры обладает уникальной способностью накапливаться в процессе жизнедеятельности человека, являясь источником его значительного дополнительного дохода.

Таким образом, благополучие и устойчивое развитие любой нации в условиях глобализации зависит от человеческого капитала, поэтому необходима продуманная и последовательная политика в области развития человеческих ресурсов и вложения разумных сбалансированных инвестиций в человеческий капитал, как на уровне отдельных предприятий, так и на уровне государства. В Туркменистане развитие человеческого капитала пользуется широкой государственной поддержкой, рассматриваясь как важное приоритетное направление создания инновационной экономики страны. Понимание и выбор человеческого капитала в качестве главного фактора развития общества включены в комплексные подходы, применяемые при разработках долгосрочных стратегий экономического и социального развития различных регионов страны.

Список использованных источников:

1. Национальная программа социально-экономического развития Туркменистана на период 2011-2030 гг. / Собрание актов Президента Туркменистана и решений Правительства Туркменистана. – №2 – 5, Ашгабат, 2010 (на туркм.яз.).
2. Экономическая теория: макроэкономика: Учеб. пособие / В.А. Семенихина, С.А. Крючков; Отв. ред. д-р экон. наук, профессор Р.М. Гусейнов; Новосиб. гос. архитектур.- строит. ун-т. - Новосибирск: НГАСУ, 2003. – 136 с.
3. Бердымухамедов Г. Научные основы развития здравоохранения Туркменистана / Г. Бердымухамедов. – Ашхабад, 2007 (на туркм.яз.)

Махматкулов Б., студент
Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины

ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО ТУРКМЕНИСТАНА И КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ

В настоящее время Китайская Народная Республика (КНР) в центрально-азиатском векторе внешней политики помимо очевидных геополитических мотивов руководствуется необходимостью поиска источников энергетических ресурсов. Это обусловлено все возрастающими темпами экономического роста Китая. Туркменистан, обладая 17,4% от мировых запасов природного газа [1], предстает наиболее подходящим партнером для Китая.

Заинтересованность КНР в поступательном и стабильном развитии подкрепляется грамотной и дальновидной энергетической стратегией [2]. Для неё характерно стремление к долгосрочному закреплению в странах - донорах энергоресурсов. С точки зрения КНР, это обеспечивает гарантиями стабильность поставок извне.

Если систематизировать факторы экономической привлекательности Туркменистана, в частности для Пекина, то получим следующее: во-первых, непосредственная географическая близость стран - участниц энергетического взаимодействия; во-вторых, не до конца раскрытый экспортный потенциал Туркменистана, который может быть увеличен путем инвестиций в национальные экономики и совершенствования инфраструктуры региона, что может существенно увеличить долю страны в импорте КНР; в-третьих, транзитный потенциал региона позволит в случае необходимости обеспечить транспортировку углеводородов из Ирана и стран Ближнего Востока; в-четвертых, уровень экономического взаимодействия представляет собой плацдарм для политического взаимодействия.

Из всех областей сотрудничества КНР и Туркменистана ярче остальных выделяется газовая сфера взаимоотношений. Это проявляется в нарастающей динамике событий в двусторонних отношениях. За последние годы состоялось немало встреч высокого уровня между представителями Ашхабада и Пекина, которые были посвящены теме газового сотрудничества. Основой этого

сотрудничества служит газопровод «Туркменистан - Узбекистан - Казахстан - Китай».

Сегодня газ из Туркменистана в КНР транспортируется по трем веткам, что дает возможность довести его объем до 40 млрд м³/г.; в 2016 г. планируется открытие четвертой ветки, что позволит увеличить объем до 65 млрд м³/г. Решение об открытии четвертой ветки зафиксировано в мае 2014 г., когда состоялся визит Г. Бердымухамедова в Пекин.

Современные экспортные возможности Республики Туркменистан ограничены 65 млрд м³/г., при этом энергетическая стратегия КНР предполагает потребление в 2020 г. около 200 млрд м³/г., что при собственной добыче в 120 млрд м³/г. потребует 80 млрд м³/г. импорта. Основываясь на тенденциях разработки газовых месторождений Туркменистана, можно сказать, что Ашхабад в состоянии самостоятельно обеспечить Пекин таким количеством газа, особенно учитывая недавно открытые месторождения («Галкыныш») и оставшиеся еще с советских времен («Южный Иолотань»). Именно на это направлены китайские инвестиции в энергетическую отрасль страны, и этим обоснована заинтересованность в совершенствовании газопроводов.

Потребность Туркменистана в КНР как в экономическом партнере очевидна: ни одна другая страна не способна в таком объеме принять экспорт довольно дорогого туркменского газа, при этом брать на себя все затраты по транзиту и строительству инфраструктуры. Экономика КНР уже более двадцати лет демонстрирует высокие темпы роста и потребности в энергоресурсах. Другие направления диверсификации туркменского газа (например, ЕС и Южная Азия) не могут конкурировать с КНР.

Помимо очевидной потребности Китая в импорте природного газа его участие в проекте газопровода «Туркменистан - Узбекистан - Казахстан - Китай» обеспечивает Пекин возможностью реализации политических амбиций на постсоветском пространстве. Открытие в 2011 г. месторождения «Галкыныш» и углубление сотрудничества Туркменистана и Китая спровоцировали ответную реакцию США, которые начали лоббировать проект ТАПИ (соединяющего Туркменистан, Афганистан, Пакистан и Индию), который мог бы позволить использовать «Галкыныш» на выгодных для США условиях. Однако даже стороннему наблюдателю понятно, что на геополитической арене ЦА сегодня верх одерживает Китай: проект ТАПИ, судя по всему, свернут на неопределенный срок. Пока США и Россия продолжают выстраивать двусторонние отношения с Туркменистаном и другими странами ЦА, Китай с каждым годом интенсифицирует развитие энергетической инфраструктуры региона, обеспечивая себя экономическими гарантиями, на основе которых строится укрепление его политического и культурного влияния в регионе.

Туркменистан сегодня обладает богатыми энергетическими ресурсами, экспорт которых в совокупности с выгодным географическим положением, нейтральным статусом и уникальным способом ведения внешней политики

(отказ от участия в блоках и формат исключительно двусторонних взаимоотношений) делает страну центром внимания крупных политических игроков. Будучи частью региона, на который направлена внешнеполитическая активность США, России, ЕС, Китая, Ирана, Турции, Афганистана, Туркменистан вынужден выстраивать прочные и долгосрочные отношения с представителями каждой из этих сторон, что успешно позволяет делать принцип нейтралитета. Однако Китай среди остальных выглядит наиболее преуспевающим в плане оказания влияния и упрочнения связей с Туркменией. В этом плане газопровод «Туркменистан - Узбекистан - Казахстан - Китай» является лакмусовой бумажкой, отражающей уровень заинтересованности Китая и Туркменистана в упрочнении этих взаимоотношений. Есть основания полагать, что политический курс Пекина только наращивает обороты, превращая страны ЦА в своих экономических и стратегических партнеров в продолжающемся стремлении Китая к доминированию на евразийском континенте. Судьбу маленького в таких масштабах Туркменистана предопределить сложно, но при дальнейшей практике политики нейтралитета и повышении экспортного потенциала есть вероятность, что на какое-то время Туркменистан станет «центрально-азиатской Швейцарией».

Список использованных источников:

1. BP Statistical Review of World Energy 2015 [Online]. – Available at: <https://www.bp.com/content/dam/bp/pdf/energy-economics/statistical-review-2015/bp-statistical-review-of-world-energy-2015-full-report.pdf>
2. Парамонов В. Центральная Азия в энергетической стратегии Китая / В. Парамонов, А. Строков // Центральная Евразия. – М., 2012. – Режим доступа: <http://ceasia.ru/energetika/tsentralnaya-aziya-v-energeticheskoy-strategii-kitaya.html>

Мельничук Я.В., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

На сучасному етапі розвитку економіки аудит набув значного поширення у світовій практиці. Аудит є обов'язковою частиною цивілізованого функціонування ринкової економіки кожної країни. Потреба у гарантії достовірності, об'єктивності та законності фінансової звітності для широкого кола її користувачів зумовила виникнення і подальший розвиток аудиту в Україні як незалежної форми контролю.

В сучасних умовах ринкової економіки відбувається постійне зростання конкуренції. Для ефективної діяльності підприємства у наявному конкурентному середовищі особливе значення відіграють ефективні управлінські рішення, які можливо прийняти тільки при використанні якісного інформаційного забезпечення. Особливу роль в системі такого забезпечення

відіграє фінансова звітність, оскільки в умовах істотних змін ринкової інфраструктури та інтеграції суб'єктів господарювання, саме вона є основним джерелом інформації для зовнішніх користувачів.

Постійні зміни в законодавстві призводять до виникнення численних помилок при складанні фінансової звітності, що в свою чергу сприяють підвищенню ролі аудиту фінансової звітності [1]. Фінансова звітність є джерелом інформації про фінансовий стан будь-якого суб'єкта господарювання. Вона є однією із складових інформаційного забезпечення, що пов'язує підприємство з суспільством та діловими партнерами і ґрунтується на узагальнених даних бухгалтерського обліку підприємства і підтверджує результати діяльності.

Дослідження фінансової звітності здійснюється в системі аудиту не тільки в якості її як інформаційної бази, а і як об'єкту контролю, що в свою чергу, порушує ряд проблемних питань та суперечностей. Нераціонально та неефективно побудований аудит фінансової звітності підприємств може призвести до не виявлення викривлень, фальсифікацій у звітності, яка стане інформаційною базою для подальшого проведення аудиту. При цьому на основі здійсненого аудиту будуть надані певні висновки керівництву для прийняття управлінських рішень, які будуть високо ризикованими та непередбачуваними для підприємства.

До сучасних проблем аудиту фінансової звітності підприємств належать:

- нестабільність законодавчої бази;
- формальний підхід до здійснення аудиту фінансової звітності;
- намагання стандартизації фінансової звітності у відповідності до міжнародних стандартів;
- використання шаблонних методів при здійсненні аудиту об'єкта перевірки;
- незрозумілість для керівництва підприємства необхідності проведення аудиту;
- недостатній рівень розуміння аудитором діяльності підприємства [2].

Отже, існування значної кількості проблем, пов'язаних з аудитом фінансової звітності, зумовлюють необхідність підвищення уваги до рівня його якості та розробки нових комплексних підходів до їх вирішення як на загальнодержавному, так і на локальному рівні.

Основними напрямками вдосконалення аудиту фінансової звітності підприємств в умовах використання міжнародних стандартів є:

- створення ефективної та досконалої системи контролю якості, оскільки сьогодні якість вітчизняного аудиту взагалі й аудиту фінансової звітності зокрема викликає багато нарікань;
- удосконалення методики складання та ведення аудиторських робочих документів та порядок реалізації результатів аудиту на підставі внутрішньо-фірмових стандартів аудиту;

- вивчення аспектів використання меморандуму виправлених помилок за результатами аудиту та врегулювання законодавством відповідних питань щодо обов'язкового використання аудитором даного документа;
- створення ефективної та досконалої системи щодо законодавчого врегулювання реалізації результатів аудиту;

Список використаних джерел:

1. Колодяжна О. В. Проблемні питання аудиту фінансової звітності підприємства / О. В. Колодяжна // Управління розвитком. – 2014. – № 17. – С. 62–64.
2. Амеліна Ю. Ю. Проблеми покращення якості аудиту фінансової звітності та напрями його вдосконалення в умовах міжнародних стандартів / Ю. Ю. Амеліна // Інноваційна економіка. – 2013. – № 2. – С. 11–13.

Мельничук Я.В., студентка
Митяй О.В. к.е.н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Розвиток інформаційних технологій спричинив новий виток у розвитку економіки. Завдяки електронним носіям інформації та світової мережі Інтернет з'явилася можливість перевести великий сектор економіки в безготівкову й без паперову форму, що набагато спростила багато видів взаємодії між учасниками економічних відносин. Так, як у наш час глобалізації та загальної комп'ютеризації інформаційні технології та засоби отримали таке велике значення, вони не могли не торкнутися економіки. Завдяки таким досить новим і радикальним змінам економіка отримала не тільки нові способи аналізу, зберігання та бачення справ, а й нові сегменти, яких раніше не було.

Новизна полягає в тому, що в сучасному світі набагато простіше отримувати інформацію, що з одного боку зменшує витрати, а з іншого боку цю інформацію теж потрібно перевіряти, оскільки якщо це не достовірне джерело, то в такому випадку витрати збільшуються. Полегшення відбувається у випадку, якщо безпосередньо зв'язується з тими, з ким Ви бажаєте співпрацювати.

Комп'ютеризація та автоматизація теж дуже полегшили функціонування в економіці. Зараз існують моделі і комп'ютерні програми, для яких потрібно тільки ввести потрібні параметри, фактори і дані а все інше вона порахує сама. Так тепер скорочується час аналізу показників, спростилося ведення обліку і статистики, наприклад бухгалтеру тепер не треба самому все вважати, всі проводки і рахунки, за нього все зробить спеціалізована програма, створена саме для цього.

Нові інформаційні технології дозволили набагато спростити роботу таких важливих економічних одиниць, як наприклад бірж. Тепер робота бірж набагато ефективніше, тому, що вони в реальному часі транслюють зміни всіх індексів а також курс різних акцій.

Також нові інформаційні технології стали поштовхом для удосконалення безпеки ведення бізнесу і для економіки в цілому. Так збереження інформації в банках та інших фінансових установах стала набагато вище, коли перейшли на електронні носії інформації. Це дозволило не тільки скоротити ризики втрати інформації в порівнянні з паперовою формою зберігання інформації, але спростило доступ до неї, і можливість дублювання, а також економія місця.

Одним з новітніх секторів який принесли з собою нові інформаційні технології – це так звана Інтернет економіка. Принцип її полягає в тому, що ви можете не виходячи з дому брати участь в економічній діяльності. Прикладами реалізації такої концепції є: Інтернет-трейдинг, Інтернет-банкінг, Інтернет магазини та багато іншого.[1]

Це означає, що ви можете бути вдома і стежити за індексами, курсами акцій на біржах, купувати або продавати певні активи ; можете не виходячи з дому через банк провести операції, які вам потрібно, сплатити податки, перевести гроші на інший рахунок ; за допомогою Інтернет магазинів ви можете купувати майже будь-які речі не виходячи з дому, такий вид економічної взаємодії набагато спрощує взаємодію між суб'єктами та об'єктами в економіці.

Значення нових інформаційних технологій досить велике в сучасному світі. Завдяки таким процесам взаємодія між різними суб'єктами, ланками і рівнями в економіці набагато спростилося, збільшилася швидкість взаємодії, а також безпеку інформації.

В узагальненому вигляді інформаційні технології можуть впливати на економічне зростання шляхом впливу на такі дві глобальні його складові, як праця і капітал викликаючи відповідно збільшення продуктивності праці і капіталу. На даному етапі більшість зарубіжних дослідників вважає, що роль інвестицій в інформаційно-технологічний сектор полягає в тому, що вони підвищують національну продуктивність і стимулюють економічне зростання.

Інвестиції в інформаційні технології можуть збільшити продуктивність двома способами: безпосередньо посилюючи продуктивність праці шляхом заміщення робочої сили або збільшення її продуктивності або ж збільшуючи продуктивність капіталу, доповнюючи інші інвестиції. Інвестиції в інформаційні технології можуть збільшити економічне зростання шляхом створення нових галузей промисловості, що використовують інформаційні технології , таких як програмне забезпечення, надання інформаційних послуг і т.п.[1]

Вплив інформаційних технологій на економічне зростання дає подвійний ефект: по перше, інформаційні технології впливають на зростання продуктивності праці та ефективності виробництва, отже, спостерігається непряме вплив на ВВП; а по-друге, інформаційно-технологічний сектор

входить у ВВП в якості доданка.

Оцінка позитивного ефекту від впровадження інформаційних технологій є складним завданням, оскільки державні системи статистики використовують різні методи аналізу факторів росту, що ускладнює порівняння країн за ступенем впливу інформаційних технологій на зростання продуктивності та економічне зростання.

Отже, вплив інформаційних технологій на економіку сприяє підвищенню національної продуктивності праці, а також стимулює ріст економічного прогресу.

Список використаних джерел:

1. Мельниченко І.С. Інформаційні технології в економіці: теорія, методологія, практика: монографія / І. С. Мельниченко. — К.: Київський національний торговельно-економічний ун-т., — 2013. — С.293.

Місюна Л.Л., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Податкова система в кожній країні є однією з основ економічної системи. З одного боку забезпечує фінансову базу держави, а з іншого виступає головним знаряддям реалізації її економічної доктрини.

Сучасна податкова система, для виконання свого призначення з найбільшою ефективністю, повинна базуватися на таких принципах:

- головна ціль податкової системи повинна міститися в забезпеченні надходжень податків у бюджет;
- необхідність розширення податкової бази;
- податкова система не може бути дискримінаційною по відношенню до одних платників податків і надавати переваги іншим;
- податкова система повинна сприяти інвестиціям, економічному розвитку, конкурентоспроможності і трудовій зайнятості;
- різні податкові закони повинні бути взаємоузгоджені;
- податкова система повинна бути якомога більше зрозумілою і простішою, також нейтральною, справедливою, прогресивною, стабільною і прогнозованою;
- адміністрування податкової системи повинно бути справедливим і чесним[2].

Податкова система в Україні одна з найбільш громіздких і найменш ефективних у світі. На адміністрування податків бізнес щороку витрачає понад мільярди гривень. У світовому рейтингу щодо простоти їх сплати Україна посідає одне з останніх місць [1].

Дисбаланси податкової системи України створюють нерівномірні податкові навантаження та, як результат, призводить до збільшення тіньового сектору економіки, ухиленню від оподаткування, зменшенню податкових надходжень. Особливо гостро дисбаланси податкової системи почали проявлятися з початком фінансово – економічної кризи. Зменшення попиту на цільових ринках, неконтрольоване збільшення вартості базових ресурсів, хаос на валютному ринку поставили на межу виживання цієї галузі, які є бюджетоутворюючими [4].

Прийняття Податкового кодексу є стартом податкової реформи, а отже до нього необхідно вносити зміни. З прийняттям нового кодексу втратили чинність ряд Законів України, декретів Кабінету Міністрів України, постанов Верховної Ради України та Указів президента України. У новому кодексі змінено кількість та склад загальнодержавних і місцевих податків та зборів. Згідно Податкового кодексу в Україні на даний час діють 23 податки та збори, з них 18 загальнодержавних та 5 місцевих. Однак, такий кульмінаційний момент законодавчого процесу в оподаткуванні, як прийняття Податкового кодексу ще більше загострив економічні відносини між владою та бізнесом в Україні [4].

Прийнятий Податковий кодекс містить серйозні небезпеки для малого та середнього бізнесу в Україні. У 2014 році спрощена система оподаткування у старому вигляді зберігалася лише до лютого даного року. Протягом цього періоду відбулися наступні зміни:

- збережено податкові схеми виведення капіталів у офшорні зони;
- збережено основну причину мінімізації зарплати – великий податковий тиск на фонд зарплати;
- не дотримано принципу рівності підходу до потреб, інтересів і прав великого, середнього і малого бізнесу;
- механізм відшкодування ПДВ як і раніше зберігає такі параметри, які не дають права на автоматичне відшкодування цього податку більшості підприємств;
- зроблено більш жорсткими і репресивними повноваження і форми діяльності державної податкової інспекції тощо.

Наслідки запровадження Податкового кодексу призвели до відходу в тіньовий сектор більше 30 % малого бізнесу України через неможливість забезпечити виконання передбачених ним вимог.

Податкова система України характеризується такими негативними рисами:

- нормативно-правові акти з питань оподаткування є складними, окремі законодавчі норми – недостатньо узгодженими;
- витрати на адміністрування окремих податків є більшими порівняно з доходами бюджету, що формуються за рахунок їх справляння;
- механізм митно-тарифного регулювання не дає можливості оперативно реагувати на зміни кон'юнктури світового ринку та структури економіки в Україні.

Отже, важливим завдання держави на сучасному етапі формування конкурентного середовища і створення сприятливих умов для розвитку виробництва та підприємництва є реформування податкової системи шляхом зниження податкового навантаження. Однак, це зниження слід провести поступово з метою стабільного надходження коштів до бюджету України.

Список використаних джерел:

1. Орлюк О.П. Фінансове право: навчальний посібник / О.П. Орлюк – 2003. – С.40–46.
2. Майстренко О.В. Реформування податкової системи України як спосіб вирішення податкових колізій / О.В. Майстренко // Право України. – 2006. – №2. – С. 39–43.
3. Мельник П.В. Податкова політика України: стан, проблеми, перспективи, монографія / П.В. Мельник // Знання України. – 2008. – 675 с.
4. Вермієнко Т.Г. Актуальні проблеми податкової системи України / Т.Г. Вермієнко // Проблеми податкової системи. – 2014. – С.4–5.

Непочатенко О.А., к.е.н., старший викладач
Бабчук В.Ю., к.е.н., старший викладач
Уманський національний університет садівництва

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ДОРОЖНЬОЇ ГАЛУЗІ

Належний стан вітчизняних доріг – передумова своєчасності здійснення перевезень, задоволення потреб економіки та її подальшого розвитку.

В той же час, сучасний стан дорожньої галузі в Україні характеризується рядом проблем, ключовими з яких є наступні:

- недосконалість та неефективність правового забезпечення функціонування дорожньої галузі України;
- низький рівень адаптації законодавства України в дорожньо-транспортній сфері до норм законодавства Європейського Союзу;
- слабкість єдиної скоординованої та керованої автодорожньої системи України в сучасних ринкових умовах;
- практична відсутність сучасних новітніх підходів у розвитку галузі (запровадження концесійних умов, системи страхування, відкритих тендерів, створення конкурентного середовища, залучення інвестицій, демонополізація);
- недостатнє фінансування галузі та зумовлений цим низький рівень стану автошляхів та мостів, недостатня кількість автодоріг I та II категорії;
- недостатні темпи розвитку матеріально-технічної бази, парку машин і механізмів [1].

Слід зазначити, що будівництво та реконструкція вітчизняних доріг переважним чином фінансується за рахунок трансфертів з державного бюджету України та місцевих бюджетів. В той же час в розвинутих країнах світу відшкодування витрат на дорожні роботи проводять за рахунок податків і

платежів, що сплачуються безпосередніми користувачами доріг з урахуванням їх шкідливого впливу на покриття автошляхів.

При цьому в більшості країн ЄС оподаткування користувачів автодоріг приносить дорожній галузі доходи, які значно перевищують видатки на їх утримання. Так, при рівні витрат на дорожнє господарство в розмірі 1,2 % від ВВП надходження податків, які сплачують користувачі доріг та шляхів в Євросоюзі складають близько 3 % ВВП [2]. В той же час недосконалість українського податкового законодавства зумовлює необхідність перегляду діючих ставок податків і зборів, що спрямовуються на фінансування дорожньої галузі.

Слід зазначити, що держава звертає увагу на недоліки фінансування дорожньої галузі України, зокрема стратегія фінансування розвитку та утримання мережі автомобільних доріг на 2007 – 2011 рр. передбачає:

- спрямування коштів спеціального фонду бюджету (100% законодавчо визначених джерел) на ремонт і утримання існуючої мережі автомобільних доріг.
- залучення кредитів міжнародних фінансових організацій (ЄБРР, Світового Банку, тощо) на капітальний ремонт магістральних доріг.
- будівництво, реконструкція та капітальний ремонт магістральних доріг за рахунок комерційних кредитів та на умовах концесії [2].

В той же час, на нашу думку, вирішення проблем фінансування вітчизняного дорожнього господарства потребує крім цього проведення таких заходів:

- забезпечення спрямування на дорожнє господарство коштів за рахунок законодавчо визначених джерел фінансування у повному обсязі;
- збільшення розміру плати за проїзд територією України великогабаритних, великовагових та іноземних транспортних засобів до розмірів, необхідних для компенсації завданих пошкоджень;
- використання додаткових джерел фінансування;
- оподаткування фіксованим збором на розвиток доріг (в залежності від категорії дороги, на якій розташовано об'єкт оподаткування) підприємств та фізичних осіб, які отримують прибуток за рахунок експлуатації на комерційній основі територій, що прилягають до доріг, з метою надання допоміжних послуг, таких як заправка транспортних засобів, їх ремонт, технічне та сервісне обслуговування тощо.
- створення сприятливих інвестиційних умов для залучення приватного та іноземного капіталу в дорожнє будівництво;
- співпраця з питань фінансування окремих ділянок доріг, що співпадають з транс'європейськими коридорами з Європейським Союзом та окремими країнами ЄС, які зацікавлені у забезпеченні швидкого та надійного транзиту територією України.
- створення відповідних міжнародним вимогам транспортних коридорів та придорожньої інфраструктури та доведення автомобільних шляхів України до європейського рівня;

– посилення рівня державної підтримки та поряд з цим запровадження кращого світового досвіду щодо будівництва автомобільних доріг на принципах державно-приватного партнерства, а також вдосконалення законодавства України, що регулює цю сферу діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кондукоцов В.М. Дорожники України – патріоти галузі і своєї держави: енциклопедичне видання. / В. М. Кондукоцов. – К.: Інформавтодор, 2008. – 264 с.
2. Чередніченко Л. І. Дорожня галузь України. – Л. І. Чередніченко К.: ЄвроізолГеосинтетикс, 2009. – №5. – 98 с.

Омельчук В.С., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Механізм медичного страхування в Україні перебуває лише на стадії формування, не існує чіткого уявлення про систему медичного страхування, яка має бути зрозумілою і прозорою для громадськості.

Медичне страхування – це форма соціального захисту інтересів населення в охороні здоров'я, що виражається в гарантії оплати медичної допомоги при виникненні страхового випадку за рахунок накопичених страховиком коштів. Медичне страхування дає можливість гарантувати громадянину безкоштовне надання певного обсягу медичних послуг при виникненні страхового випадку (порушення здоров'я) за наявності договору зі страховою медичною організацією. Остання несе витрати з оплати випадку надання медичної допомоги (ризик) з моменту сплати громадянином першого внеску до відповідного фонду [1].

Медичне страхування для українців не є новим. На добровільних засадах воно існує з 1996 року. Недостатність фінансування охорони здоров'я спонукає уряд шукати додаткові джерела фінансового забезпечення. Медики змушені створювати при лікарнях благодійницькі фонди, куди хворі вносять гроші, які потім використовують на їхнє ж лікування. Тому виникає гостра потреба запровадження загальнообов'язкового медичного страхування.

Медичне страхування поділяється за формами на обов'язкове медичне страхування (ОМС) і добровільне медичне страхування (ДМС). Обов'язкове медичне страхування реалізується через програми обов'язкового медичного обслуговування. Обов'язкове медичне страхування об'єктивно потрібне усьому суспільству. Забезпечуючи можливість отримання якісної медичної допомоги в разі настання страхового випадку, держава фактично реалізує кілька своїх функцій. По-перше, ключову – забезпечення прав, свобод і законних інтересів

громадян; по-друге, соціальну функцію, адже охорона здоров'я – складова соціальної політики держави; по-третє, – економічну, тому що завдяки запровадженню обов'язкового медичного страхування в початково неекономічну категорію (надання медичної допомоги) проникають економічні механізми, котрі об'єктивізують витрати суспільства й держави на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію [2].

Добровільне медичне страхування є формою захисту інтересів громадян у разі втрати ними здоров'я з будь-якої причини. Воно пов'язане з компенсацією громадянами витрат, зумовлених оплатою медичної допомоги, та інших витрат, пов'язаних із підтримкою здоров'я:

- придбанням медикаментів;
- лікуванням у стаціонарі;
- відвідуванням лікарів та амбулаторним лікуванням;
- отриманням стоматологічної допомоги, зубним протезуванням;
- проведенням профілактичних та оздоровчих заходів тощо.

Популярність ДМС в Україні рік у рік зростає, про що свідчить ріст як кількості укладених договорів, так і сум страхових платежів.

Впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні сьогодні потребує попереднього опрацьованого етапу підготовки на основі узгодженої системи заходів:

– розробка та впровадження системи персоніфікованого обліку надання медичної допомоги, використання бази даних для планування системи організації та оплати медичних послуг, та як наслідок, єдиного реєстру застрахованих осіб як важливої передумови впровадження системи обов'язкового медичного страхування та виключення подвійного страхування та фінансування;

– розробка та впровадження особистих медичних депозитних рахунків на медичну допомогу з механізмами пайової участі держави для окремих верств населення;

– універсальність охоплення медичними послугами не буде порушена, якщо держава покриватиме (при впровадженні обов'язкового медичного страхування) медичні витрати людей, які не в змозі робити відрахування [3].

Таким чином, потрібна перебудова економіки охорони здоров'я і вона повинна починатися з укріплення фінансової основи галузі, із зміни загальної схеми фінансування. Медичне страхування має бути підтримано нормативно-правовою базою; удосконаленням податкової політики та державного нагляду; підвищенням фінансової надійності страховиків, страхової культури населення; підготовкою та перепідготовкою кадрів.

Список використаних джерел:

1. Базилевич А. Я. Види медичного страхування : кому і що вони гарантують? / А. Я. Базилевич // Ліки України плюс. – 2015. – №1(22). – С. 9-12.
2. Стеценко В. Ю. Обов'язкове медичне страхування як правова категорія : сутність і принципи / В. Ю. Стеценко // Право і суспільство. –2015. – №3. – С.

55-60.

3. Павлюк К. В. Медичне страхування як форма фінансування медичних послуг / К. В. Павлюк, О. В. Степанова // Економіка суб'єктів господарювання. – 2014. – № 3(35). – С. 162–171.

Охріменко Н.В., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПОРІВНЯННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ І ЗАКОРДОННИХ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

В умовах ринкової економіки аналіз фінансового стану підприємств і організацій набуває актуального значення. Ринкова економіка обумовлює необхідність розвитку фінансового аналізу в першу чергу на мікрорівні, оскільки підприємства складають основу ринкової економіки. В сучасних економічних умовах діяльність кожного суб'єкта господарювання є предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, що зацікавлені у результаті його функціонування.

На основі доступної звітно-облікової інформації зацікавлені особи оцінюють фінансовий стан підприємства. Основним інструментом для цього служить фінансовий аналіз, за допомогою якого можна об'єктивно оцінити внутрішні та зовнішні відносини об'єкта, що аналізується: охарактеризувати його платоспроможність, ефективність і доходність діяльності, перспективи розвитку, а потім за його результатами прийняти обґрунтовані рішення.

Сучасний фінансовий аналіз в Україні має деякі відмінності від аналізу фінансово-господарської діяльності за кордоном. Це зумовлено тим, що формування ринкових відносин в Україні, на відміну від країн Заходу, розпочалося значно пізніше.

Основною метою аналітика на початковому етапі процесу аналізу діяльності будь-якого об'єкту є визначення мети, періодичності фінансового аналізу, і відповідно до цього вибір комплексу аналітично-оціночних показників: показників оцінки майнового стану підприємств, прибутковості, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості й стабільності, рентабельності, ділової активності та ін. [1, с. 24-25].

На Заході існують декілька відмінні від вітчизняної практики підходи до аналізу коефіцієнтів ліквідності.

Західні спеціалісти для аналізу ліквідності використовують лише два коефіцієнта: коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт швидкої ліквідності. У вітчизняній практиці фінансового аналізу ліквідність балансу зазвичай характеризується трьома показниками коефіцієнтів: загальної ліквідності, коефіцієнтом строкової ліквідності і коефіцієнтом абсолютної ліквідності. Незважаючи на різні назви, порядок розрахунку коефіцієнтів поточної та швидкої ліквідності, які використовуються в працях західних аналітиків,

співпадає з порядком розрахунку відповідно коефіцієнта загальної ліквідності і строкового коефіцієнта ліквідності. Варто відмітити, що назви цих коефіцієнтів в різних джерелах не співпадають. У зв'язку з цим необхідно звертати увагу на якісний склад таких показників [2, с. 51-53].

Окрім усіх зазначених показників, на Заході широко розповсюджена система фінансового аналізу «Дюпон» (The Du Pont System of Analysis), розроблена менеджерами компанії «Дюпон», відома іще за назвою «Дюпон-каскад», або просто «Каскад». За цією системою метою аналізу є:

- визначити п'ять основних співвідношень (коефіцієнтів) за даними бухгалтерської звітності (нетто-прибутковість власного капіталу, нетто-прибутковість активів, нетто-прибутковість продажів, оборотність активів, мультиплікатор акціонерного (власного) капіталу);

- отримати уявлення про розвиток компанії в часі (проаналізувавши динаміку коефіцієнтів);

- виділити основні напрямки поглибленого вивчення діяльності компанії.

В основу системи «Дюпон-каскад» покладено так зване рівняння Дюпон (DuPont), яке показує взаємозв'язок між прибутком на інвестований капітал, оборотністю активів, чистим доходом та левериджем .

Високе значення показника можуть собі дозволити підприємства, у яких налагоджено стабільне надходження грошових коштів в оплату за відвантажену продукцію або в структурі балансу велика доля активів, що швидко реалізуються і активів, що реалізуються з середньою швидкістю.

Така форма рівняння Дюпон дає можливість визначити основні фактори, які впливають на формування нетто-прибутковості активів. Нетто-прибутковість активів має дві складові формування: прибутковість продажів та оборотність активів. Обидва показники впливають на значення нетто-прибутковості активів [3, с. 67-72].

Отже, порівнюючи методи аналізу фінансового стану підприємств в Україні та на Заході ми приходимо до висновку, що методи фінансового аналізу в різних країнах дещо відрізняються.

По-перше, в західних країнах не існує єдиної узгодженої системи фінансового аналізу підприємств. Кожна країна має свою систему фінансових коефіцієнтів для аналізу фінансового стану підприємства, але при цьому існують деякі спільні фінансові коефіцієнти, що використовуються в усіх країнах.

По-друге, в розвинутих капіталістичних країнах давно сформована ринкова економіка, що й знайшло відображення у змісті прийнятої методики фінансового аналізу.

В цілому, в країнах Заходу для характеристики фінансового стану підприємств використовується до 80 фінансових коефіцієнтів.

В Україні інструментарій сучасного фінансового аналізу також поширюється за рахунок нових прийомів і засобів. Залежно від мети та практичного призначення аналізу в кожному конкретному випадку обирається оптимальний комплекс видів і прийомів аналізу.

Порівняння закордонного та власного досвіду фінансового аналізу підприємств, а також повного урахування потреб ринку, на наш погляд, дасть змогу удосконалити систему управління діяльністю суб'єктів господарювання в Україні.

Список використаних джерел:

1. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: [монографія]. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.
2. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: [навч. посібник]. – К.: КНЕУ, 1999. – 132 с.
3. Harvey В. Lermack. Steps to a Basic Company Financial Analysis. – Philadelphia : P.A., 2003. – 276 p .

Підпригора С.М.,
Боровик П.М., к.е.н., доцент
Уманський національний університет садівництва

ФІНАНСОВЕ ЗЕБЕЗПЕЧЕННЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ БАЗОВОГО РІВНЯ

Одним із негативних наслідків фінансової нестабільності та неналежного рівня формування власних доходів муніципальних бюджетів є недостатній рівень фінансового забезпечення будинків культури, клубів, бібліотек, дитячих садочків та інших сільських і селищних культурно-освітніх закладів. Ця проблема – закономірний наслідок того, що місцеві податки і збори, які функціонували в Україні до 2011 року, завдяки недолікам механізмів їх справляння не могли суттєво вплинути на обсяги надходжень до місцевих бюджетів.

Саме це, на нашу думку, було однією з причин реформування в Україні місцевого оподаткування, яке відбулось шляхом прийняття розділу XII Податкового Кодексу України [1]. Цим нормативно-правовим актом замість 2 податків та 12 зборів, що становили до 2011 року систему місцевих платежів податкового характеру, до складу зазначеного виду податкових форм було віднесено 2 інші податки та 3 місцевих збори, фіскальний потенціал яких, зважаючи на публікації окремих науковців, мав бути значно вищим від місцевих податків та зборів, які функціонували до цього [2]. В той же час, вітчизняна практика адміністрування сучасних місцевих податків продемонструвала, що, не дивлячись на позитивні зміни вітчизняного місцевого оподаткування, сучасний порядок справляння місцевих податків і зборів в Україні також не забезпечує формування доходів місцевих бюджетів виключно за рахунок місцевих податкових платежів.

Так, єдиний податок з суб'єктів малого підприємництва до 2011 року був загальнодержавним податком, що належав до закріплених джерел доходів бюджетів муніципалітетів. Звичайно ставки єдиного податку, перелік суб'єктів

малого бізнесу, що його сплачують, та механізм справляння цієї податкової форми після прийняття Податкового Кодексу України [1] та внесення значних змін до зазначеного нормативно-правового акту, які стосуються оподаткування суб'єктів малого бізнесу [3], значною мірою змінилися. В той же час, в сільській місцевості, де рівень розвитку малого бізнесу не є достатнім, значного поповнення доходної бази місцевих бюджетів за рахунок єдиного податку досягти, поки-що, не вдається.

Очікувані наслідки від справляння іншого місцевого податку – податку на нерухомість свідчать, що цей платіж не забезпечить формування значних обсягів податкових надходжень до бюджетів більшості сільських та селищних територіальних громад, причиною чого, насамперед, є значні площі житлової нерухомості, які звільнені від оподаткування. З іншого боку, зменшення розміру мінімальної площі житлової нерухомості, що підлягає оподаткуванню не є доцільним, оскільки такий крок спричинить скорочення рівня реальних доходів рядових громадян та певні соціальні заворушення. Таким чином, податок на нерухомість також не зможе забезпечити належний рівень доходів бюджетів місцевих територій та забезпечити достойний рівень фінансування потреб сільських культурно-освітніх установ.

В більшості сільських та селищних бюджетів немає змоги забезпечити формування їх доходної бази хоча б частково за рахунок туристичного збору, оскільки цей податковий платіж може бути запровадженим виключно на туристичній місцевості, до якої неможливо віднести 4/5 територій місцевих громад України, що не користуються попитом серед туристів [4, с. 90].

Підсумовуючи результати аналізу положень розділу XII Податкового Кодексу України [1], варто відмітити, що серед всіх місцевих податків і зборів, які нині справляються в Україні, лише збір за паркування транспорту може забезпечити певне зростання розмірів власних доходів місцевих бюджетів, що дозволить їм дещо збільшити обсяги бюджетного фінансування як потреб місцевих громад так і потреб соціально-культурних та освітніх установ, що функціонують в сільській місцевості.

Звичайно, в докризовий період як потреби сільських культурно-освітніх закладів, так і значною мірою потреби місцевих бюджетів фінансувались за рахунок асигнувань з держбюджету. Поряд з цим, реалії сьогодення не дозволяють забезпечити місцеві бюджети достатніми державними асигнуваннями та змушують місцеві громади з метою забезпечення хоча б мінімальних потреб будинків культури, клубів, бібліотек, дитячих садочків, ясел та інших культурно-освітніх закладів місцевого значення використовувати як самооподаткування так і соціальні угоди з бізнес-структурами, що працюють в сільській місцевості.

В той же час, такі заходи не дозволяють кардинально вирішити проблеми забезпечення самодостатності сільських та селищних бюджетів, так і належного фінансування тих небагатьох культурно-освітніх закладів, що, не зважаючи на кризу, ще функціонують в сільській місцевості. Саме цьому, на наше переконання, слід присвятити подальші наукові пошуки в даному напрямі

економічних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI – [Електронний ресурс] – Режим доступу : – // <http://zakon6.rada.gov.ua/laws/show/2755-VI>.

2. Прядко В. В. Проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів та шляхи їх розв'язання / В. В. Прядко // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії. – 2010. – Вип. 1 (18). – С. 6-12.

3. Єдиний податок : з 2016 року по новому. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://minfin.com.ua/taxes/-/accent_ediniy.html.

4. Христенко В. П. Межбюджетные отношения и управление региональными финансами : проблемы, перспективы / В. П. Христенко – М. : Дело. – 2009. – 608 с.

Погуляйко А. С., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЛАСНИКІВ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СФЕРИ

Попри кризові процеси, що спостерігаються в українській і світовій економіці, є ряд галузей народного господарства, які показують в Україні стабільне зростання. Серед них можна виділити туристичний, готельний і ресторанний бізнес.

Кожен ресторатор знає, як багато зусиль потрібно докласти для досягнення успіху в цьому бізнесі. Адже окрім турбот про створення особливого меню, навчання персоналу і залучення відвідувачів, власник ресторану несе відповідальність за можливу шкоду, заподіяну клієнтам чи іншим особам, а також сусіднім приміщенням. Лише один непередбачуваний випадок може стати серйозним ударом по фінансовому стану закладу.

В аналогічній ситуації знаходяться і власники готелів, які досить часто стикаються з ризиками фінансових втрат, наприклад, через пожежі та затоплення. Причиною таких подій може бути як необережність клієнтів чи порушення техніки безпеки персоналом, так і аварія комунікацій чи інших систем. При настанні непередбаченої ситуації окрім власних збитків готель повинен компенсувати шкоду, заподіяну орендарям, гостям або відвідувачам.

Страховання готельного бізнесу в пострадянських країнах поки не сприймається як перспективний сегмент ринку, так само як і готельна індустрія в цілому не набула належного рівня розвитку.

Зовсім по-іншому справа йде в тих країнах, де готельний бізнес став обличчям країни. Ризики, які несуть власники готелів, обчислюються сотнями

мільйонів доларів, а їх страхування – серйозне завдання, яке під силу далеко не кожному андеррайтеру [2].

Слід зазначити, що готелі відомих міжнародних мереж страхують свою відповідальність за крадіжку майна гостей, включаючи гроші та коштовності, хоча, як правило, скрізь пишуть: «готель не несе відповідальності за ...». Просто вся справа в тому, хто буде пред'являти претензію – адже в королівських апартаментах зупиняються аж ніяк не бідні люди.

Для багатьох страхових компаній України страхування готелів і ресторанів є перспективним і тому вони розробляють і впроваджують комплексну програму страхування готельного бізнесу. Програма містить в собі страхове покриття одразу за декількома видами страхування, а саме:

- страхування цивільної відповідальності перед третіми особами (обов'язковий вид страхування),
- страхування цивільної відповідальності орендарів готельного комплексу,
- страхування майна готельного комплексу (в тому числі майна, що належить до комплексу: ресторани, салони краси, стоянки паркування та інше),
- страхування життя і здоров'я туристів на час перебування в готелі,
- страхування збитків від перерви в діяльності готелю;
- страхування професійної відповідальності власника готельного бізнесу перед персоналом, робітниками, службовцями.

До програми також включають особливі умови для клієнта, а саме:

- страхування ексклюзивного майна – предметів інтер'єру, галереї, декору;
- страхування специфічного обладнання;
- страхування відповідальності під час проведення заходів, що проходять на території готелю (конференції, концертів, презентацій) [3].

Страхування відповідальності власників ресторанів і готелів є найефективнішим інструментом управління подібними ризиками, адже у разі страхового випадку страхова компанія візьме на себе компенсацію шкоди, завданої життю, здоров'ю або майну гостей готелю чи ресторану, власників орендованого приміщення та сусідніх приміщень, а також третіх осіб наприклад, у разі падіння вивісок, рекламних плакатів, інших елементів екстер'єру та інтер'єру закладу тощо.

Список використаних джерел:

1. Страхування відповідальності власників ресторанів, готелів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://allianz.ua/strahovanie-otvetstvennosti-vladeltsev-restoranov-oteley>

2. Готельний бізнес – страхування обов'язково! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://moja-hata.blogspot.com/2014/10/blog-post_567.html

3.Страховання готелів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ingo.ua/ua/topic/strahuvannya-goteliv>

Поліщук О. А., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Фінансові інвестиції — це вкладення коштів чи інших активів у цінні папери суб'єктів господарської діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту. Підприємства здійснюють інвестиції для ефективного використання тимчасово вільних коштів. Дослівно термін “інвестиції” перекладається з латинського “invest” як “одягати, вкладати”. У найбільш широкому трактуванні інвестиціями є вкладення капіталу з метою поступового їх збільшення. При цьому приріст капіталу повинен бути таким, щоб компенсувати інвестору вкладені кошти, винагородити його за ризик, покрити втрати від інфляції в наступному періоді. Таким чином, головна ціль фінансового інвестування — одержання в перспективі прибутку від вкладень; перетворення вільних заощаджень у високоліквідні цінні папери; установлення офіційних відносин чи контролю над підприємством-емітентом.

Фінансові інвестиції визначаються як активи, що утримуються з метою:

- одержання доходів (прибутку) у вигляді дивідендів, відсотків;
- набуття вигідних відносин з іншими підприємствами (взяття участі в управлінні їхньою діяльністю або контроль над їхньою діяльністю);
- отримання майбутніх вигід від зростання вартості здійснених інвестицій.

За видами фінансові інвестиції поділяються на:

- вкладення до статутного капіталу інших підприємств, включаючи дочірні та залежні підприємства;
- придбання цінних паперів інших емітентів;
- надання позик іншим юридичним і фізичним особам;
- переказ грошових коштів на депозити в банки.

Таким чином, до фінансових інвестицій належать: внески до статутних фондів підприємств (за винятком акціонерних товариств), акції, облігації, інвестиційні й депозитні сертифікати, векселі й інші цінні папери[1].

Фінансові інвестиції здійснюються з метою отримання доходу у вигляді дивідендів або зростання ринкової вартості акцій, здійснення впливу на діяльність підприємства, що інвестується, отримання податкових пільг у зв'язку з інвестиціями тощо. За періодом здійснення фінансові інвестиції поділяються на: довгострокові - строком, більше одного року, і короткострокові - строком, що не перевищує одного року. Довгострокові фінансові інвестиції включають: інвестиції, що утримуються підприємством до їх погашення; інвестиції в асоційовані підприємства - інвестиції в підприємство, в якому інвестору

належить блокувальний пакет акцій (більше 25 %); інвестиції в дочірні підприємства - інвестиції в підприємства, які перебувають під контролем материнського підприємства; інвестиції у спільну діяльність; інші фінансові інвестиції. Короткострокові фінансові інвестиції поділяються на еквіваленти грошових коштів та інші [2].

Суб'єкти інвестиційної діяльності діють в інвестиційній сфері, де здійснюється практична реалізація інвестицій. До складу інвестиційної сфери включаються: сфера капітального будівництва, екологічна сфера, інноваційна сфера, сфера обігу фінансового капіталу і реалізації майнових прав суб'єктів інвестиційної діяльності. Об'єктом інвестиційної діяльності може бути будь-яке майно. Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії фірми чи підприємства на окремих етапах їх розвитку.

Залежно від напрямів здійснення інвестиційної діяльності виділяють:

1) інтелектуальні інвестиції - придбання ліцензій, патентів, програмних продуктів; фінансування наукових розробок; підготовка та перепідготовка фахівців;

2) ануїтет - інвестиції, які приносять вкладнику певний дохід через регулярні проміжки часу. Передусім це вкладення коштів у страхові та пенсійні фонди[3].

Бухгалтерський облік наявності та руху поточних фінансових інвестицій та еквівалентів грошових коштів ведеться на рахунку 35 "Поточні фінансові інвестиції". За дебетом рахунка 35 "Поточні фінансові інвестиції" відображається придбання (надходження) еквівалентів грошових коштів та поточних фінансових інвестицій, за кредитом, зменшення їх вартості та вибуття. Рахунок 35 "Поточні фінансові інвестиції" має такі субрахунки:

351 "Еквіваленти грошових коштів";

352 "інші поточні фінансові інвестиції".

Для обліку довгострокових інвестицій використовується рахунок 14 "Довгострокові фінансові інвестиції". Рахунок призначений для узагальнення інформації про наявність та рух довгострокових інвестицій (вкладень) у цінні папери інших підприємств, облігації державних та місцевих позик, статутний капітал інших підприємств, створених на території країни та за кордоном[4].

Оцінка фінансових інвестицій здійснюється у двох випадках: при безпосередньому проведенні фінансової інвестиції (первісна оцінка) та при складанні фінансової звітності (оцінка на дату балансу). Поточні довгострокові фінансові інвестиції первісно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю. Вона складається з ціни придбання, комісійних винагород (суми, які сплачуються на користь третіх осіб), мита (реєстраційні збори та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням прав на фінансові інвестиції), податків, зборів, обов'язкових платежів (якщо вони не відшкодовуються підприємству), інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції [5].

Якщо придбання фінансових інвестицій здійснюється шляхом обміну на інші активи, то їх собівартість визначається за справедливою вартістю цих активів. В разі якщо придбання фінансових інвестицій здійснюється шляхом обміну на цінні папери власної емісії, то собівартість фінансових інвестицій визначається за справедливою вартістю переданих цінних паперів. Дивіденди, відсотки, роялті та рента, що підлягають отриманню за фінансовими інвестиціями, відображаються як фінансовий дохід інвестора, крім випадків, коли такі надходження не відповідають критеріям визнання доходу, встановленим Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”.

Відповідно до вимог П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” фінансові інвестиції, якими володіє підприємство, підлягають оцінці на дату балансу. Вона проводиться за видами інвестицій. Балансова вартість фінансових інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі, при оцінці на дату балансу збільшується (зменшується) на суму, що є часткою інвестора в чистому прибутку (збитку) об’єкта інвестування за звітний період із включенням суми до складу доходу (витрат) від участі в капіталі. Одночасно балансова вартість фінансових інвестицій зменшується на суму визнаних дивідендів від об’єкта інвестування. Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на частку інвестора в суму інших змін у власному капіталі об’єкта інвестування за звітний період (крім змін за рахунок прибутку або збитку) із включенням (виключенням) із цієї суми до відповідних статей власного капіталу інвестора. Якщо сума зменшення частки капіталу інвестора в сумі інших змін у власному капіталі об’єкта інвестування більше відповідної статті власного капіталу інвестора, то на таку різницю зменшується (збільшується) нерозподілений прибуток (непокритий збиток) [6].

Фінансові інвестиції представляють собою один з варіантів інвестування коштів з метою отримання доходу. У будь-якому випадку слід відзначити різноманіття видів, форм і структур фінансових інвестицій, що відповідно позначається на порядку їх відображення в обліку організації. До фінансових інвестицій відносять інвестиції організацій у державні цінні папери (облігації та інші боргові зобов’язання), у цінні папери та статутні капітали інших організацій, а також надані іншим організаціям позики на території держави і за її межами. Аналітичний облік довгострокових і короткострокових фінансових інвестицій ведуть за видами вкладень (паї, акції, облігації та ін.) та об’єктів, в які здійснені ці вкладення (організації - продавці цінних паперів, організації-позичальники і інші), з обов’язковим отриманням даних про фінансові інвестиції на території країни і за кордоном. Побудова аналітичного обліку фінансових інвестицій має також забезпечити можливість одержання даних про довгострокових і короткострокових інвестиціях.

Список використаних джерел:

1. Безкоштовні повнотекстові он-лайн підручники [Електронний ресурс]: Облік фінансових інвестицій. – Режим доступу: http://www.ukrreferat.com/lib/finans/finansovi_oblik/3.htm

2. Навчальні матеріали он-лайн [Електронний ресурс]: Економічний зміст та класифікація інвестицій – Режим доступу:
http://pidruchniki.com/1228112843954/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_finansovih_investitsiy

3. Навчальні матеріали он-лайн [Електронний ресурс]: Облік фінансових інвестицій. – Режим доступу:
http://pidruchniki.com/1629081353272/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_finansovih_investitsiy

4. Навчальні матеріали он-лайн [Електронний ресурс]: Бухгалтерський облік. – Режим доступу:
http://pidruchniki.com/1377110753273/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/normativno-pravove_finansove_regulyuvannya_investitsiynoyi_diyalnosti

5. Сук Л. Облік фінансових інвестицій / Л. Сук, П. Сук, Щ. Криворот // Бухгалтерія в с/г. – 2014. – №12. – С.32-44.

6. Вербило О.Ф. Бухгалтерський облік у менеджменті: зміст та методика навчання / О.Ф. Вербило. – К.: НАУ – 2006. - С.696.

Поліщук О.А., студентка

Кістол А.А., викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

На даному етапі, соціально-економічного розвитку нашої країни, постає надзвичайна необхідність удосконалення законодавчої бази щодо соціального захисту населення. Кожен громадянин потребує соціально-економічних гарантій, що закріплені законодавчо.

Соціальний захист у наш час є предметом вивчення й елементом наукового апарату цілої низки наук і їх галузей. Проблемам соціальної захищеності і соціального захисту населення присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних авторів, серед яких: М.Білинської, Н.Волгіна, Е.Гансової, Е. Гонтмахера, М. Горєлова, Б.Гурне, М.Кравченко, О.Морозової, М.Огай, Г. Райта, Б.Ракитського, Н.Рімашевської, В.Роїка, Р.Тітмуса, О. Холостової, Л.Якушева, С.Янової та ін.

Варто відзначити, що соціальний захист – це система державного гарантування прав громадян України на матеріальне забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законодавством України. Тому, соціальний захист слід розглядати як систему законодавчих, економічних, соціальних і соціально-психологічних гарантій, що надає:

а) працездатним рівні умови для поліпшення свого добробуту за рахунок особистого трудового внеску;

б) непрацездатним і соціально вразливим прошаркам населення, насамперед, дітям, молоді, що навчається, інвалідам, пенсіонерам, молодим, неповним та багатодітним сім'ям переваги в користуванні суспільними фондами споживання, в прямій матеріальній підтримці, у зниженні податків [1].

На нашу думку, найбільш правильне розуміння соціального захисту як складової соціальної політики. Головне завдання соціальної політики полягає у гармонізації суспільних відносин, забезпеченні соціально-політичної стабільності і громадської згоди в суспільстві.

Стратегічними цілям соціальної політики на державному рівні є такі:

- досягнення відчутного поліпшення матеріального добробуту і умов життя людей;
- забезпечення повної продуктивності зайнятості населення, підвищення якості конкурентоспроможності робочої сили;
- гарантування конституційних прав громадян на працю, соціальний захист населення, освіти, охорону здоров'я, культуру, житло;
- переорієнтація соціальної політики на сім'ю, забезпечення прав і соціальних гарантій, що надаються сім'ї;
- забезпечення соціальної підтримки соціально найуразливіших верств населення;
- вплив на демографічну ситуацію в напрямі підвищення народжуваності та зниження смертності населення, особливо дитячої, підвищення тривалості життя [2, с. 5].

Серйозною соціально-економічною проблемою, від якої залежить стан соціального захисту населення, є зростання рівня безробіття, що загрожує несприятливими соціальними наслідками. В цьому випадку необхідною є розробка та доповнення існуючих законодавчих актів про працю, визначення компетенції органів державного управління різних рівнів у здійсненні політики зайнятості населення. Ефективне впровадження даних заходів забезпечить розширення масштабів виробництва, створення нових робочих місць, підвищення зайнятості населення [3].

Забезпечення реалізації заходів соціального захисту населення здійснюється сукупністю установ соціального захисту.

На жаль, на сьогодні, за недостатності ресурсів, немає належної соціально-економічної результативності від їх діяльності. Для підвищення позитивних результатів діяльності даної сфери необхідно:

- впровадити в практику стратегічне планування і маркетингове управління попитом і пропозицією соціальних послуг;
- збільшити приріст і розподіл ресурсів;
- здійснити розвиток системи взаємодії установ соціального захисту населення на територіальному та державному рівнях;
- забезпечити обмін фінансовими, кадровими, інформаційними ресурсами в рамках загальної системи економічних відносин;
- залучити кредити у необхідній кількості;

-організувати вивчення і усунення проблем державного регулювання в умовах макроекономічної нестабільності [4].

Розглянувши дану тему, можна зробити висновок, що сучасний розвиток системи соціального захисту населення України потребує комплексного підходу при зміні принципів її побудови, виходячи з ринкових реалій розвитку країни. Соціальне спонсорство та обслуговування, стимулювання надання послуг за допомогою прямого бюджетного фінансування та залучення коштів недержавних структур сприятиме підвищенню соціальних стандартів у державі та покращенню матеріальних умов існування мало-захисених верств населення. Всі ці заходи сприятимуть покращенню соціального рівня населення.

Список використаних джерел:

1. Банк пошукових матеріалів [Електронний ресурс]: Соціальний захист населення як складова соціальної політики держави. – Режим доступу: <http://www.bestreferat.ru/referat-213894.html>
2. Кузьменко С. Г. Соціальний захист населення як складова соціального управління: системний підхід / С. Г. Кузьменко //Актуальні проблеми державного управління. - 2011. - № 2. - С. 119-125.
3. Сучасні проблеми соціального захисту населення України / А. М. Балашов // Економіка та держава. –2010.- №1. – С. 82-84.
4. Напрямки вдосконалення роботи установ соціального захисту населення в Україні / А. А. Халецька // Економіка та держава. – 2009.- №9. – С. 71-72.

Потужня Л.П., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ

Соціально-економічні протиріччя, які накопичуються у суспільстві виражаються в незадоволеності зайнятого населення роботою, у відсутності професійного росту, у невідповідній оплаті праці за фактичними її результатами, а часом просто у звільненні працівників, що поповнюють армію безробітних. Саме тому удосконалення системи управління розвитком персоналу є однією з найбільш актуальних задач, вирішення якої забезпечить стабільне функціонування підприємства на ринку й динамічний його розвиток.

Розвиток персоналу розглядається вченими як процес [1], як сукупність методів [5], комплекс елементів [4].

Розвиток персоналу тісно взаємопов'язаний та взаємообумовлений поняттями:

- освіта;

- професійне навчання персоналу;
- професійно-кваліфікаційне просування персоналу.

Освіта – це процес та результат засвоєння особистістю систематизованих теоретичних знань, умінь і практичних навичок, що необхідні їй для професійного навчання, підготовки до праці, інтеграції у суспільство [4].

Професійне навчання персоналу – це цілеспрямований процес формування у працівників організації теоретичних знань, умінь та практичних навичок за допомогою спеціальних методів і форм, необхідних персоналу зараз чи в майбутньому.

Професійно-кваліфікаційне просування персоналу – це процес переміщення робітників, фахівців з вищою освітою організації між професійними, кваліфікаційними та посадовими групами персоналу внаслідок опанування ним новими знаннями, вміннями і практичного досвіду роботи.

Серед основних завдань безперервного професійного розвитку на підприємстві можна виділити наступні [4]:

- відповідного професійного рівня робітників вимогам робочого місця, посади;
- умов для мобільності працівників як передумови раціональної їх зайнятості і використання;
- можливості просування працівників як у професійній, так і в службовій кар'єрі.

Ефективне функціонування системи розвитку персоналу обумовлює багато позитивних наслідків у діяльності організації, серед яких можна вирізнити:

- розкриття потенціалу працівників, найефективніше використання їхніх здібностей, схильностей, знань і навиків;
- набуття працівниками знань і розвиток професійних навиків, необхідних для забезпечення подальшої організаційної діяльності;
- згуртування колективу, поліпшення соціально-психологічного клімату, морального духу в колективі;
- зміцнення лояльності, відданості працівників меті організації;
- вдосконалення систем мотивації.

Процес організації розвитку персоналу повинен сконцентрувати свої зусилля на вирішення таких проблем:

- розробка стратегії з питань формування кваліфікованого персоналу;
- визначення потреб у навчанні працівників в розрізі спеціальностей та професії;
- вибір програмно-методичного та матеріально-технічного забезпечення процесу навчання як важливої умови його якості;
- фінансове забезпечення всіх видів навчання в потрібній кількості.

Отже, система розвитку персоналу на підприємстві має бути гнучкою, здатною змінювати зміст, методи та організаційні форми згідно з потребами виробництва і ситуацією, яка складається на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л.В. Управління персоналом: [навчальний посібник] / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – Донецьк: Дон. ДУЕТ, 2006. – 320 с.
2. Кибанов А.Я. Управление персоналом организации / А.Я. Кибанов. – М.: Центр, 2003. – 388 с.
3. Коротков Э.М. Концепция менеджмента / Э.М. Коротков. – М.: Дело, 2012. – 301 с.
4. Крушельницька О.В. Управління персоналом: [навчальний посібник] / О.В. Крушельницька, Д.П. Мельничук. – К.: «Кондор». – 2005. – 308 с.
5. Савченко В.А. Удосконалення та підвищення ефективності професійного навчання кадрів на виробництві / В.А. Савченко // Україна: аспекти праці. – 2014. – № 7. – С. 15-25.

Прокопчук О. Т., к.е.н., ст. викладач
Уманський національний університет садівництва

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ

У світовій практиці одним із чинників стабільності економічного розвитку сільськогосподарського виробництва та дієвим інструментом забезпечення фінансово-господарської стійкості аграрних підприємств є агрострахування. Проте, в Україні цей вид страхування є непривабливим через ряд причин: по-перше, ціна страхових платежів є занадто високою для сільськогосподарських виробників, які в умовах невизначеності вимушені постійно економити; по-друге, страхування сільськогосподарської продукції є непривабливим для безпосередніх страховиків, які часто відмовляють страхувати через недосконалість законодавства; по-третє, низький рівень довіри страхувальників-аграріїв до страховиків.

Попри недостатність розвитку ринку страхування сільськогосподарського виробництва і недосконалість законодавства проблемам управління ризиками сільськогосподарських товаровиробників і забезпечення їх системою страхування присвячено праці ряду вітчизняних та зарубіжних науковців: В. Базилевича, Н. Внукової, О. Вовчак, М. Дем'яненка, С. Навроцького, С. Осадця, В. Плиси, А. Самойловського, Р. Смоленюка, О. Філонюка, Ф. Хекне, Р. Шинкаренка та інших. Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання регулювання відносин у сфері страхування з державною підтримкою.

З огляду на вищесказане, метою даного дослідження є з'ясування та вивчення сучасних тенденцій аграрного страхування в Україні та внесення пропозицій щодо удосконалення страхового захисту виробництва сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

У більшості розвинених країн страховий захист є одним з основних механізмів управління підприємницькими ризиками. Проте в сучасній

українській економіці, а в сільському господарстві особливо, він використовується в практиці підприємницької діяльності недостатньо.

На державному рівні страховий захист проявляється у формі державної підтримки аграрного сектору в разі настання стихійного лиха або появи надзвичайних, непередбачуваних збитків.

За рахунок коштів державного бюджету відшкодовуються збитки, що виникли в результаті великомасштабних стихійних лих, що носять надзвичайний характер. У цьому випадку, допомога з державного бюджету надається в обмеженому обсязі і носить одноразовий характер. В Україні, прикладом такого фонду можна назвати Резервний фонд кабінету Міністрів, Стабілізаційний фонд та ін.

Практично у всіх розвинених країнах здійснюється державна підтримка сільського господарства. Прагнення до продовольчої безпеки, а також загроза надмірної міграції сільського населення в міста змушує уряди країн субсидувати аграрний сектор за рахунок бюджету [1]. Основними видами державної підтримки є субсидії, кредитування, розвиток сільської інфраструктури, охорона навколишнього середовища та раціональне використання земельних і водних ресурсів, проведення науково-дослідних робіт у галузі сільського господарства, забезпечення продовольством нужденних груп населення та забезпечення безпеки виробництва продовольства (якість сировини та продовольства).

Щоб відстежити ситуацію на ринку страхування сільськогосподарської продукції, проаналізуємо діяльність страхових компаній за період 2011-2014 рр.

У 2013 р. система агрострахування України і процеси оцінки агроризиків зазнали істотних змін у порівнянні з практикою 2011-2012 рр. Досвід 2011 р. та законодавчі зміни 2012 р. стали поштовхом до тих змін, які відбулися на ринку уже в наступному році. У липні 2012 р. в Україні був прийнятий закон про страхування сільськогосподарських ризиків з державною підтримкою. Він став досить потужним стимулом до змін на ринку, незважаючи на те, що коштів на державну підтримку як в 2012 р., так і в 2013 р. в бюджеті України не знайшлося [2].

Одним з факторів структурування ринку в 2013 р. стало створення об'єднання страховиків «Аграрний Страховий Пул» (далі – АСП). Дане об'єднання створено в листопаді 2012 р. для координації агрострахування за програмами державної підтримки в агрострахуванні. Разом з тим, незважаючи на відсутність коштів у бюджеті України, АСП координував програми страхування державних форвардних закупівель Аграрного Фонду України та Державної продовольчо-закупівельної Корпорації України (ДПЗКУ), забезпечивши стабільну реалізацію агрострахування за даними програмами [3; 4].

Система, в рамках якої був створений Аграрний страховий Пул в Україні, дуже ефективно працює в Туреччині. І хоча це об'єднання дуже молоде, однак, має вже хороші результати. Подібна система вже більше 100 років розвивається в Іспанії.

Слід відмітити, що у 2013 р., ринок придбав чітку сегментацію – системна робота по державним програмам форвардних закупівель (84 % ринку) забезпечується компаніями-членами АСП (Домінанта, Брокбізнес, Страхові Гарантії, та УАСК); та розвиток добровільного агостраховання (ІНГО Україна, ПЗУ Україна, АСКА, Провідна та Оранта-Січ). Лідирувати на ринку агостраховання у 2014 р. продовжували все ті ж страхові компанії (рис.).

Таким чином, проаналізувавши сучасні тенденції ринку агостраховання в Україні визначено, що ситуація, поетапно покращується. Залучено більше страхових компаній до цього виду діяльності і, разом з тим, зростає площа застрахованих полів.

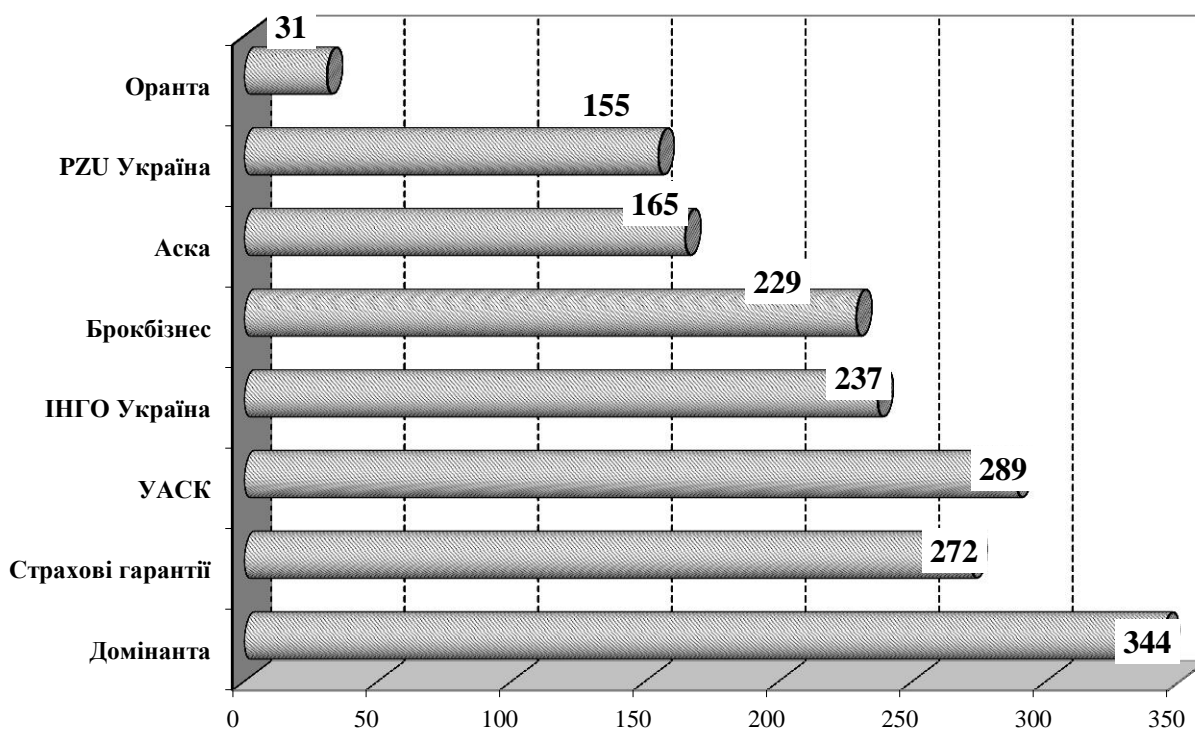

Рис. Головні агостраховики 2014 р. та кількість укладених ними договорів зі страхування сільськогосподарських культур

Але для більш ефективної роботи Аграрного Пулу, постає необхідність розробити нову ефективну програму та умови агостраховання на базі вже існуючого досвіду розвинених країн, де агостраховання має домінуючу роль, як ефективний регулятор ризиків в аграрному секторі. Також, щоб досягти покращення системи агостраховання, необхідно аналізувати не тільки всю систему в цілому, а розглядати роботу кожної страхової компанії, що входить в Аграрний Пул.

Список використаних джерел:

1. Криворучко А.В. Розвиток страхового ринку в сільському господарстві / А.В. Криворучко // Економіка АПК. – 2008. – № 6. – С. 66-70.

2. Портал про страхування сільськогосподарських ризиків [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.agroinsurance.com/ru>.

3. Прокопчук О.Т. Особливості страхування аграрних ризиків у країнах світу / О.Т. Прокопчук, Ю.В. Улянич, В.П. Бечко // Актуальні проблеми економіки (науковий економічний журнал). – 2014. – № 3 (153). – С. 46-53.

4. Прокопчук О.Т. Зарубіжний досвід страхування аграрних ризиків та доцільність його застосування в Україні / О.Т. Прокопчук, Ю.В. Улянич, К.Ф. Улянич // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – Умань, 2013. – Вип. 83. Ч. 2 : Економіка. – С. 227-234.

Рибчак А. Л., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД У СИСТЕМІ БАНКІВСЬКОГО УПРАВЛІННЯ

Банківський нагляд – невід’ємна складова банківського управління. Це система контролю та дій Національного банку України (НБУ), спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими особами, стосовно яких НБУ здійснює наглядову діяльність, законодавства України і встановлених нормативів, з метою забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів вкладників і кредиторів банку.

Україна, організовуючи власну систему банківського нагляду, віднесла його проведення до компетенції центрального банку, не створюючи окремих спеціалізованих органів для здійснення банківського регулювання та нагляду [1, с. 91].

НБУ здійснює регулювання та банківський нагляд відповідно до положень Конституції України, Закону України «Про банки і банківську діяльність», Закону України «Про Національний банк України», інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів НБУ [2].

Здійснюється банківський нагляд на підставі отриманої інформації установ, дотримання ними економічних нормативів, банківського законодавства та нормативних актів. Діяльність НБУ охоплює всі банки, їх підрозділи на території України та за кордоном, установи іноземних банків в Україні.

Банківський нагляд включає в себе вступний контроль, дистанційний (або документарний) контроль та надання ліцензії на здійснення банківських операцій. Деякі фахівці вважають вступний контроль найбільш важливою частиною банківського нагляду. Він здійснюється з метою визначення в банку умов, необхідних для отримання банківської ліцензії на здійснення різних банківських операцій, передбачених чинним законодавством та нормативно-правовими актами НБУ [2].

Також вступний контроль обмежує можливість здійснення банківських операцій лише тими суб’єктами, які мають ліцензію на право зайняття

банківською діяльністю. На цій стадії банківський нагляд зобов'язаний не допускати до банківської діяльності людей з недостатньою професійною підготовкою, досвідом, фінансовим забезпеченням та етичними стандартами.

Наступними стадіями банківського нагляду є дистанційний контроль та надання ліцензії на здійснення банківських операцій. Дистанційний контроль – документальна ревізія. Перш за все проводиться реєстрація. Реєстрація банків здійснюється НБУ саме шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру банків. Після цього банк набуває статусу юридичної особи.

Остання стадія – надання ліцензії. Банківська ліцензія надається НБУ на підставі клопотання банку за наявності документів, які підтверджують:

- наявність сплаченого та зареєстрованого підписного капіталу банку у розмірі, що встановлюється цим Законом;
- забезпеченість банку банківським обладнанням, комп'ютерною технікою, програмним забезпеченням, приміщеннями відповідно до вимог НБУ;
- наявність як мінімум трьох осіб, призначених членами правління (ради директорів) банку, які мають відповідну освіту та досвід, необхідний для управління банком [3].

НБУ може також відмовити у наданні ліцензії, якщо ці умови не виконані банком протягом одного року з дати реєстрації банку. В такому разі державна реєстрація банку скасовується і банк ліквідується.

Кінцева мета банківського нагляду – це гарантування впевненості у тому, що всі комерційні банки, які здійснюють свою діяльність на основі ліцензії, мають:

- компетентний контрольний орган і керівні органи, що усвідомлюють свою діяльність та планують безпеку і прибуткове функціонування банку;
- ефективну практику управління, зокрема системи фінансового і внутрішнього контролю, підкріплені відповідними аудиторськими функціями;
- відповідну стабільну практику оцінки активів і ведення бухгалтерського обліку;
- відповідальну та життєздатну конкурентну позицію на ринку.

Загальною функцією банківського нагляду НБУ є підтримка та довіра суспільства до надійної фінансової системи. Отже, банківський нагляд є системою, яку використовує уряд, щоб дотримувати стабільність фінансової системи та безпеку. Щоб бути ефективним, банківський нагляд повинен ставити перед собою чіткі завдання, які зрозуміють всі, хто визначає економічну політику, а також тим, хто контролює банки.

Тож банківський нагляд – це діяльність, яка спрямована на забезпечення банківської ліквідності й зменшення ризику банківських операцій, яка має на меті захистити вкладників і кредиторів банку щодо безпеки зберігання коштів клієнтів на банківських рахунках та сприяти зростанню довіри суспільства до банківської системи.

Список використаних джерел:

1. Дворецька М.І. Теоретичні та юридичні аспекти здійснення банківського нагляду в Україні / М.І. Дворецька // Питання юридичної теорії і практики «Вісник Вищої ради юстиції», 2010. – № 3 – С.90-97.
2. Банківський нагляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=76262
3. Банківський контроль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank-ua.com/>

Савченко В.А., студент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФІНАНСОВІ ВІДНОСИНИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Фінанси підприємств — це сукупність обмінно-розподільних відносин, що виникають на підприємстві в процесі формування, розміщення і використання фінансових ресурсів, здійснення витрат, отримання і розподілу доходів [2]. Фінанси підприємств призначені для забезпечення їх виробничої діяльності.

Стрижневою основою фінансів підприємств є формування фінансових ресурсів та отримання і розподіл доходів з метою забезпечення відтворення виробництва. Вони виконують роль сполучної ланки між окремими циклами відтворювального процесу. Порушення в їх функціонуванні негативно впливає на виробництво. Брак ресурсів веде до падіння виробництва, а їх відсутність — до його припинення [1].

В основі фінансової діяльності підприємств лежить здійснення витрат і формування доходів. Витрати забезпечуються за рахунок фінансових ресурсів, які перебувають у розпорядженні підприємств. Підсумки фінансової діяльності відображаються у фінансових результатах — прибутках чи збитках. У такий спосіб формується ланцюг, що відображає механізм фінансової діяльності підприємств: фінансові ресурси - витрати - доходи - фінансові результати - збільшення (зменшення) фінансових ресурсів [4].

Фінансові ресурси підприємств спрямовуються на формування основних фондів і оборотних коштів. За рахунок фінансових ресурсів здійснюються витрати підприємств на виробництво та реалізацію товарів, робіт і послуг, а також інші витрати, пов'язані з діяльністю підприємства. У процесі здійснення витрат виникають вихідні грошові потоки — оплата рахунків постачальників і підрядників за товари, роботи і послуги, страхові платежі.

Результатом здійснення витрат є вироблені товари, роботи і послуги. На основі їх реалізації (продажу) за рахунок вхідних грошових потоків від покупців формуються доходи підприємства від виробничої діяльності. Крім того, джерелом доходів є надходження від страхових компаній страхового відшкодування за понесені втрати і збитки. За рахунок отриманих доходів

забезпечуються фінансові відносини з державою — платежі в бюджет і цільові фонди, з банківською системою — погашення кредитів і сплата процентів. Ці відносини опосередковуються вихідними грошовими потоками [2].

Після відшкодування витрат, виплати заробітної плати, розрахунків з бюджетом, цільовими фондами і банками визначаються фінансові результати — прибуток чи збиток.

Прибуток — це перевищення валових доходів над валовими витратами. Збиток — це перевищення валових витрат над валовими доходами.

Отриманий прибуток підлягає подальшому розподілу і використанню. Сума прибутку після сплати податку на прибуток характеризує чистий прибуток підприємства [3].

Тимчасово вільна частина чистого прибутку може бути розміщена на фінансовому ринку через фондову біржу чи фінансових посередників або на основі прямих зв'язків з емітентами (вихідні грошові потоки). За результатами такого розміщення можуть бути отримані доходи від фінансової діяльності (вхідні потоки).

Основою формування доходів у суспільстві є доходи першої групи. Решта доходів так чи інакше відображають їх перерозподіл.

Формування доходів відбувається на основі двосторонніх відносин між різними суб'єктами, які характеризують рух грошових потоків від одного з них до іншого. Реальність доходів визначається рівнем цін на товари (роботи, послуги), який устанавлюється на ринку. Тому при виникненні так званого «перекосу» цін необхідний механізм регулювання доходів (наприклад, податок на надприбуток або бюджетні субсидії) [2].

Фінансові результати — це зіставлення регламентованих податковим законодавством валових доходів і валових витрат. Перевищення валових доходів над валовими витратами становить прибуток, зворотне явище характеризує збиток. Прибуток є метою підприємницької діяльності й водночас джерелом витрат на розвиток виробництва. Це одна з основних фінансових категорій ринкової економіки. У прибутку, як кінцевому результаті, концентруються фінансові інтереси всіх суб'єктів підприємницької діяльності [5].

Прибуток і його рівень характеризує ефективність виробництва, збиток свідчить про неефективне господарювання. Прибуток означає примноження фінансових ресурсів, збиток — їх втрати. Якщо збитки мають постійний характер, то, врешті-решт, будуть втрачені всі фінансові ресурси.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті:[текст](Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів)/ В.Л. Андрущенко. — Львів: Каменяр, 2000. — С.38- 42.
2. Банківські операції: підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. А. М. Мороза. — К.: КНЕУ, 2008. — С.10-15.

3. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки / Пер. з нім. С. І. Терещенко та О. О. Терещенка; Передмова та наук. редагування В. М. Федосова. — К.: Либідь, 2000. — С.31- 37.

4. Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник/ О. Д. Василик. — К.: Ніос, 2000. — С.185- 189.

5. Вступ до банківської справи / За ред. М. І. Савлука. — К.: Лібра, 2005. — С.144- 149.

Саєнко Т.В., студентка

Митяй О.В., к.е.н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА КОРПОРАЦІЇ ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Як відомо, соціальна політика - це розгалужена мережа видів діяльності державних і недержавних структур, спрямованих на втручання в економічний процес заради підвищення добробуту й надання соціального захисту різним верствам населення. Соціальну політику можна назвати дзеркалом процесів, що відбуваються в різних сферах життєдіяльності суспільства. Разом з тим вона впливає на економічні, політичні і моральні відносини в ньому і може відбуватися як на державному, регіональному, муніципальному, так і на рівні підприємства, корпорації, організації, установи. Отже, чільне місце серед заходів соціальної політики, які сприяють соціальному розвитку трудового колективу, посідає соціальна політика організації (підприємства, корпорації).

В науковому розумінні соціальна політика в корпорації (організації) являє собою систему відносин роботодавців, адміністрації і найманих працівників з приводу збереження або зміни їхнього соціального стану, або інакше, - це діяльність по задоволенню соціальних потреб, узгодженню соціальних інтересів, наданню соціальних послуг працюючим та членам їх сімей [1, с. 288]. Соціальна політика корпорації є і самостійний, і похідний елемент державної соціальної політики, при цьому доповнюючи, розвиваючи і посилюючи соціальні гарантії суспільного характеру.

Надаючи соціальні послуги, співробітникам і членам їхніх родин крім заробітної плати, корпорації діють на основі трудового законодавства, тарифних угод (генеральної і галузевої), колективного договору чи добровільно через певні соціальні плани, зобов'язання, соціальні пакети.

Предметом корпоративної соціальної політики є [1, с. 290]:

✓ страхування (медичне, пенсійне) працюючих членів трудового колективу;

✓ надання грошових і рівноцінних їм послуг працюючим членам колективу, а також тим співробітникам, які вийшли на пенсію або перебувають у відпустці;

✓ надання добровільних соціальних послуг на благодійній основі (грошових і рівноцінних їм) іншим громадянам та місцевим структурам (соціальна активність, що формує соціальну лояльність бізнесу).

При цьому соціальні витрати корпорації - це вже не стільки банальні витрати філантропічного характеру, скільки інвестиції, що підвищують її конкурентоздатність і соціальний бренд, шляхом планування і реалізації соціально значимих проектів і програм, оцінкою їхніх результатів, тобто це вже продуктивні соціальні інвестиції.

Тому і в оцінці ефективності корпоративної соціальної політики має бути такий підхід, який передбачає співставлення витрат (інвестицій) і результатів (ступеню задоволення соціальних потреб наданими соціальними послугами) [2; 4; 5;]. При цьому, проаналізувавши зазначені інформаційні, наукові джерела та досвід соціально-відповідальних корпорацій, можна виділити такі види ефективності:

➤ результативність- відношення отриманого результату до поставленої мети (ефективніше та діяльність, що дозволяє досягти бажаних результатів);

➤ економічність - відношення результатів до витрат ресурсів (ефективніше та діяльність, що дозволяє одержати результат з меншими витратами);

➤ доцільність - відношення цілей до реальних соціальних проблем (ефективніше та діяльність, що дозволяє вирішити реальні соціальні проблеми).

Така методика оцінки ефективності корпоративної соціальної політики у форматі соціальних інвестицій дає можливість розробки системи ефективної корпоративної соціальної політики співставної з міжнародною сертифікацією соціальної відповідальності бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Гриненко А. М. Соціальна політика : навч. посіб. / А. М. Гриненко. – К.: Ви-тво КНЕУ, 2004. – 309 с.

2. Кашин В. Методика оцінки ефективності корпоративної соціальної політики (соціальних інвестицій та соціального партнерства) / В. Кашин, А. Нецадин, Г. Тульчинський // Людина і праця.– 2009.– № 5. –С. 20-28.

3. Семеніга Т.В. Словник із соціальної політики./ Т.В. Семеніга // К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. – 253 с.

4. Гончарова С. Соціальна політика: Навч. посібник / С. Гончарова, І. Отенко.– Харків, 2003. – 198 с

5. Семигіна Т. Соціальна політика у глобальному вимірі. / Т. Семигіна.– К.: Пульсари, 2003.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

В Україні аудит як вид фінансового контролю розвивається порівняно недовго і вже має ряд недоліків, які пов'язані як з несформованими стандартами його функціонування, і запозиченням їх в інших країнах.

Однією з найважливіших функцій державного управління є контрольна діяльність, зокрема фінансовий контроль. Фінансовий контроль визначають як цілеспрямовану діяльність органів публічної влади і суспільних організацій, основним завданням якої є досягнення забезпечення законності, фінансової дисципліни та раціональності в процесі формування, розподілу і використання централізованих та децентралізованих фондів коштів [1].

Аудит є одним із видів фінансового контролю. У статті 4 розділу 1 Закону України «Про аудиторську діяльність» аудит визначено як перевірку обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідальність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [2]. Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення. Він може проводитись з ініціативи суб'єктів господарювання, а також у випадках, передбачених законом (обов'язковий аудит).

Причини виникнення і розвитку аудиторської діяльності безпосередньо пов'язані з особливостями ринкової економіки. Прийняття будь-якого управлінського рішення має ґрунтуватися на економічній інформації, яка формується переважно на основі даних бухгалтерського обліку. Отже, для прийняття зваженого рішення щодо іншого підприємства необхідно мати певні гарантії достовірності і реальності його бухгалтерської інформації.

Головною метою аудиторської перевірки є перевірка правильності, законності, повноти і достовірності даних бухгалтерської звітності підприємства. До об'єктивних чинників, що зумовлюють виникнення аудиту належать:

- складність процесу формування бухгалтерської інформації і неможливість самостійної перевірки правильності облікових даних;
- розподіл прав володіння та управління власністю;
- наявність інформаційного ризику, тобто можливості наявності у звітності випадкових помилок або спотворень через несумлінність тих, хто її склав;
- тісний взаємозв'язок або незбіг інтересів категорій зацікавлених осіб стосовно однієї і тієї самої інформації [3].

Суттєвими проблемами сучасного професійного аудиту є розробка та впровадження економічного механізму регулювання аудиту, що включає в себе великі штрафні санкції за неякісні аудиторські перевірки, страхування аудиторської відповідальності, розвиток цивілізованої конкуренції на ринку аудиторських послуг.

Крім того, існує ще багато причин, які стримують процес ефективного розвитку аудиту в Україні. Серед них можна виділити наступні:

- незначний період функціонування ринкових механізмів регулювання та відповідних механізмів державного фінансового контролю в Україні;
- наявність великої кількості фінансових порушень, нецільового та неефективного використання державних ресурсів;
- обмеження на законодавчому рівні ефективності результатів аудиту тощо [4].

В Україні в цілому об'єктивно відчувається недостатність вітчизняної спеціальної літератури, а тим більше докладних розробок, посібників з проведення аудиту ефективності, що являє собою певну прогалину у формуванні його методології та вимагає науково обґрунтованих теоретичних розробок у цьому напрямі та їх практичного втілення.

Дослідивши основні проблеми розвитку, пропонуємо такі напрями їх вирішення, зокрема:

- страхування відповідальності страхових компаній за неякісно виконаний аудиторський контроль;
- встановлення єдиних цін щодо надання послуг аудиторськими компаніями, що змусить їх звернути увагу на якісне надання послуг, від чого буде залежати попит на їх послуги;
- розробка єдиних стандартів функціонування аудиторської діяльності в Україні, в яких безпосередньо слід визначити що належить до сфери аудиторської діяльності, оскільки як було вище зазначено, українські аудиторські фірми займаються і консалтинговими послугами, тобто поєднують декілька видів діяльності.

Отже, як бачимо аудит як вид незалежного фінансового контролю почав розвиватися в Україні порівняно недавно, проте вже має ряд недоліків, а точніше несформованих умов функціонування, оскільки на теперішній час не існує встановлених українських стандартів, щодо його функціонування, а черпання «правил» його розвитку з зарубіжних не є достатньо ефективним, оскільки не враховано ряд відмінностей національної економіки України з іноземними країнами, які використовують цей вид контролю.

Список використаних джерел:

1. Роль В.Ф. Фінансове право: навч. посібник / В.Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С.М. Попова. –К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р.// [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

3. Максименко Н.Г. Проблеми розвитку аудиторської діяльності в Україні [Електронний ресурс] / Н.Г. Максименко. – Режим доступу: http://www.nbuiv.gov.ua/portal/chem_biol/avpch/En/2009_49/Macsimeko%20N.G.pdf.

4. Миронова Ю. Проблеми розвитку аудиту в Україні / Ю. Миронова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.ua/forum/19-82-1>.

Саранюк В.В., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СТАН І НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Соціальне страхування є важливою складовою соціального захисту населення, який гарантований Конституцією України.

Соціальне страхування створює умови для відтворення робочої сили та захисту громадян у разі настання певних страхових випадків: втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття, нещасного випадку на виробництві, догляду за дитиною, вагітності та пологів тощо.

Соціальне страхування – це система заходів щодо матеріального забезпечення населення в старості, на випадок захворювання чи втрати працездатності в працездатному віці, на випадок безробіття, підтримки материнства й дитинства, охорони здоров'я громадян, при виході на пенсію тощо.

Соціальне страхування є фінансовою категорією, яка виражає економічні відносини, що виникають в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту шляхом формування фондів грошових коштів та їх використання для забезпечення громадян у старості, на випадок постійної чи тимчасової втрати працездатності, безробіття, підтримки материнства, а також з охорони здоров'я.

Система соціального страхування має дві складові:

- відновлення і збереження працездатності робітників;
- гарантування матеріального забезпечення громадян, що втратили працездатність або її не мали, шляхом надання соціальних послуг [2, с.20].

Систему соціального страхування забезпечує єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування який являє собою консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [3].

Враховуючи особливу важливість соціального страхування, його вплив на суспільні процеси, держава створює систему обов'язкового державного соціального страхування, що дає можливість значної концентрації ресурсів в єдиних фондах и тим самим забезпечення стабільного соціального захисту населення країни. Завдяки соціальному страхуванню суспільство вирішує наступні завдання:

- формує грошові фонди, з яких фінансуються витрати, що пов'язані з утриманням непрацездатних осіб;
- забезпечує необхідну кількість і структуру відтворення трудових ресурсів;
- скорочує розриви в рівні матеріального забезпечення працюючого та непрацюючого населення;
- досягає підвищення життєвого рівня соціальних груп населення, що не беруть участі в трудовому процесі.

Сучасна система соціального страхування включає страхування від найважливіших соціальних ризиків. В Україні залежно від страхового випадку законом передбачені такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

- пенсійне страхування;
- страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими з похованням;
- медичне страхування;
- страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності;
- страхування на випадок безробіття.

Реформування системи соціального страхування передбачає розширення вибору застрахованою особою форм реалізації її прав, залучення до реалізації соціальних гарантій в сфері соціального страхування недержавних організацій, використання різноманітних механізмів фінансування послуг, забезпечення щільної прив'язки соціальних зобов'язань до наявності коштів на їх фінансування [1, с. 3].

Модернізація чинної вітчизняної системи соціального страхування має відбуватись за трьома напрямками. Перший з них – подальше, якомога повніше втілення страхового принципу в системі соціального страхування.

Другий напрям модернізації системи соціального страхування полягає у вдосконаленні адміністрування діючої системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Насамкінець третій напрям – це запровадження нових інституцій в галузі соціального страхування, які передбачені чинним законодавством, апробовані найкращою світовою практикою, проте наразі відсутні в Україні. До них належать насамперед обов'язкова професійна пенсійна система, фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя та Фонд загальнообов'язкового державного медичного страхування.

Список використаних джерел:

1. Коваль О. П. Модернізація системи соціального страхування в Україні. Аналіт. доп. / О. П. Коваль. – К.: НІСД, 2014. - 38 с.
2. Кропельницька С. О. Соціальне страхування: навч. посібник / С. О. Кропельницька, Т. В. Солоджук. – К. : ЦУЛ, 2013. - 336 с
3. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

Семченко А.А., студент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний розвиток економіки України характеризується швидкими змінами факторів внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства, що викликають загрозу його фінансовим інтересам, спричиняють високий рівень фінансових ризиків. Важливим завданням щодо організації роботи підприємства є забезпечення фінансової безпеки.

Здатність підприємства стабільно розвиватися та здійснювати господарську діяльність визначається міцністю його фінансового стану, ефективністю фінансової діяльності, а також стійкістю до впливу будь-яких негативних факторів, що в цілому характеризують рівень його фінансової захищеності [1].

Підприємство як відкрита економічна система, функціонує в умовах невизначеності та ризику, залучає ресурси для здійснення виробничо-господарської діяльності, виходить на ринки збуту з метою отримання прибутку. У зв'язку з цим важливого значення набуває формування системи економічної безпеки на підприємстві. На етапі становлення ринку, поняття «економічна безпека» розглядалось як забезпечення умов збереження комерційної таємниці та інших секретів підприємства. Забезпечення економічної безпеки розглядалось насамперед як захист інформації [3].

Згодом трактування поняття економічної безпеки зумовлюється впливом зовнішнього середовища, яке за ринкової економіки постійно змінюється, ніколи не залишається стабільним. Саме в контексті негативного впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства розглядається зміст поняття економічної безпеки.

Головною метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства – досягнення максимальної стабільності його функціонування та створення умов для подальшого фінансово-економічного розвитку шляхом попередження внутрішніх і зовнішніх загроз.

Фінансово-економічна безпека підприємства – це захищеність його від зовнішніх і внутрішніх загроз, що дає змогу зберегти й ефективно використати матеріальний, фінансовий і кадровий потенціал [4].

Під забезпеченням економічної безпеки підприємства розуміється діяльність менеджерів і персоналу, спрямована на запобігання порушенням стабільності функціонування й економічного розвитку підприємства унаслідок негативних дій на його корпоративні ресурси з боку зовнішніх і внутрішніх джерел загроз. Джерела загроз – це потенційні антропогенні, техногенні або стихійні носії загрози.

До основних корпоративних ресурсів підприємства, що використовуються для забезпечення економічної безпеки, у цілому можна віднести:

- майно підприємства, включаючи засоби технологічного оснащення та інші матеріальні цінності;
- фінансові можливості підприємства за наявної структури капіталу і практики використання основних і оборотних коштів;
- кадрові можливості підприємства, перш за все компетентність і професіоналізм менеджерів і рівень кваліфікації персоналу;
- інформаційні ресурси підприємства, зокрема матеріальні носії інформації, які містять комерційну, банківську та інші таємниці підприємства, що охороняються законом;
- технології та об'єкти інтелектуальної власності підприємства.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства повинен формуватися через систему управління фінансовими відносинами шляхом використання певних принципів, фінансових важелів, інструментів, фінансових методів, правового й інформаційного забезпечення, за допомогою фінансових досліджень, які дозволяють досягти основні цілі підприємства.

Розглянемо основні складові механізму забезпечення економічної безпеки підприємства [5].

По-перше, вони повинні формуватися зважаючи на його фінансові інтереси:

- зростання ринкової вартості підприємства;
- максимізація прибутку;
- достатність основного і оборотного капіталу;
- наявність необхідного обсягу інвестиційних ресурсів;
- оптимізація відрахувань до бюджету та ін.

По-друге, враховувати принципи управління економічною безпекою підприємства:

- первинність господарського законодавства;
- застосування програмно-цільового управління;
- обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у складі його місії;
- інтегрованість підсистеми управління економічною безпекою підприємства із загальною системою фінансового менеджменту;

- взаємна матеріальна відповідальність персоналу і керівництва за стан економічної безпеки підприємства;

- мінімізація витрат на забезпечення економічної безпеки підприємства.

Загальна схема процесу забезпечення економічної безпеки включає такі дії, що здійснюються послідовно та одночасно:

- формування необхідних корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, прав, інформації, технології та устаткування);

- стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства (організації);

- тактичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства (організації);

- оперативне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства (організації);

- здійснення функціонального аналізу рівня економічної безпеки;

- загальна оцінка досягнутого рівня економічної безпеки.

Тільки за здійснення в необхідному обсязі зазначених дій можна буде досягти належного рівня економічної безпеки.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки є одним з основних принципів нормального функціонування підприємства, реалізація якого передбачає використання комплексного науково-практичного системного підходу. Головний його зміст - це виявлення й усунення зовнішніх і внутрішніх загроз. Тому кожне підприємство має розробляти власну комплексну систему забезпечення фінансово-економічної безпеки. Діяльність щодо забезпечення безпеки на підприємстві спрямована на конкретні об'єкти і провадиться за допомогою особливих засобів і методів відповідно до визначених принципів. Вона тісно пов'язана з діяльністю всіх функціональних ланок підприємства і має здійснюватися комплексно. Головна роль у цьому процесі належить службі безпеки. Фахівці служби безпеки покликані відстежувати економічну ситуацію на підприємстві, у його внутрішньому та зовнішньому середовищі, і вчасно реагувати на небезпечні, ризикові ситуації й загрози [2].

Таким чином, в основі механізму забезпечення економічної безпеки, знаходиться системне поєднання певних інструментів, методів, важелів та інформаційно-аналітичного забезпечення, створюваних на базі принципів забезпечення економічної безпеки, що об'єктивно існують як економічні закономірності, а також виробляються суб'єктами управління економічної безпеки підприємства для досягнення і захисту фінансових інтересів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Т. Г. Васильців. — Львів: Арал, 2009. — 386 с.

2. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: Навчальний посібник / М.І. Камлик. — К.: Атіка.: 2005. — 432 с.

3. Кравченко С. Основні напрямки забезпечення економічної безпеки України / С. Кравченко, С. Теленик // Економіка, фінанси, право. — 2013. — № 2. — С.6-10.

4. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ / В.Л. Ортинський, И.С. Керницький, З.Б. Живко — К.: Правова єдність, 2009. — 544 с.

5. Реверчук Н.Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: монографія / Н.Й. Реверчук. — Львів: ЛБІНУ, 2004. — 195 с.

Слатвінський М. А., к.е.н., професор
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

МОДЕЛЬ БАГАТОРІВНЕВОГО ЗАХИСТУ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Одним із перспективних напрямів ризик-менеджменту, який дозволяє сформувавши високий рівень захисту фінансових установ, є впровадження моделі їх багаторівневого захисту. Вона відповідає принципам ефективності використовуваних ресурсів та дозволяє підвищити прибутковість фінансових установ шляхом зосередження уваги на зонах підвищеного ризику та формування декількох кіл захисту, що спроможні забезпечувати високий рівень протистояння зовнішнім загрозам.

Ефективний ризик-менеджмент передбачає на основі постійного моніторингу ризиків управління ними у відповідності до цілей установи за постійно змінюваних обставин.

Основною метою ефективного ризик-менеджменту є зменшення чи уникнення втрат від ризиків, або в окремих випадках отримання додаткового прибутку внаслідок вмілого управління ризиками.

Поєднання функцій планування, організації, регулювання, координації та контролю дозволяє характеризувати ризик-менеджмент з позицій процесного підходу, а саме: як ряд послідовних управлінських дій, що характеризуються наступними етапами реалізації: визначення мети ризикованих подій (цілі ризику); діагностика проблеми; визначення можливих ризиків; аналіз ризику; визначення методів впливу на ризик; вибір оптимального методу впливу за умов оцінки порівняльної ефективності; розробка управлінського рішення; ухвалення рішення; безпосередній вплив на ризик; контроль і коригування результатів процесу управління [1, с. 75].

Основним етапом є встановлення цілей фінансової установи, досягненню яких сприяє система її ризик-менеджменту. У кожній установі має встановлюватися основна стратегічна мета її існування. Відповідно управління

установи має визначити шляхи її досягнення, які можуть мати стратегічний або операційний характер.

Окремим етапом, який потребує розгляду, є контроль у фінансовій установі, особливо внутрішній. Це процес, який здійснює її менеджмент або інші уповноважені особи, призначені для гарантування досягнення поставлених цілей, дотримання процедур та належного формування звітності. Внутрішній контроль є невід'ємною частиною системи ризик-менеджменту, оскільки дозволяє менеджменту фінансової установи скористатися можливостями ризикових ситуацій, та протистояти загрозам, пов'язаними з ними.

Взаємозв'язок ризик-менеджменту та внутрішнього контролю проявляється в тому, що перед прийняттям рішень необхідно враховувати ризики, на виявлення яких контроль і має бути спрямований. Однак контроль має бути гнучким, тобто адаптованим до змінних умов оточуючого середовища, для того щоб організація відреагувавши на ризики, змогла досягнути поставлених цілей. Оскільки ризиком повністю неможливо управляти, то існуюча система контролю має надавати можливість адекватно реагувати на зміни та підвищити стійкість організації до негативних обставин, для того, щоб справитися з непередбачуваними ситуаціями.

Необхідний результат система ризик-менеджменту та внутрішнього контролю можуть дати, будучи інтегровані в систему управління фінансовою установою. Для цього необхідно:

- використання системи ризик-менеджменту у відповідності зі стандартами та/або керівництвом менеджменту фінустанови;
- визначивши стратегію ризик-менеджменту, критерії ризику та систему внутрішнього контролю;
- забезпечити врахування ризиків на всіх рівнях планування та контролю фінустанови;
- спостереження за змінами у внутрішньому та зовнішньому середовищі організації, визначення їх впливу на цілі установи і перегляд відповідей у відповідності із принципами політики ризик-менеджменту;
- перевірка ефективності системи ризик-менеджменту на постійній основі;
- ризик-менеджмент та система внутрішнього контролю не ставляться за самоціль;
- вони використовуються для досягнення організацією власних стратегічних та тактичних цілей, для чого мають бути вбудовані в систему управління організацією.

Важливим питанням є поєднання системи ризик-менеджменту із засобами внутрішнього контролю фінансової установи з метою досягнення позитивного результату – упередження та подолання ризиків. На допомогу в цьому випадку можуть бути використані моделі багаторівневого захисту від ризиків. Найбільш відомими є дві: модель трьохлінійного захисту ACCA [3] та модель COSO, яка включає п'ять взаємопов'язаних компонентів [2].

Альтернативним варіантом до вище названих є система ризик-менеджменту відповідно до ISO 31000:2009 [4], яка встановлює основи і процедуру управління ризиком, які застосовні до будь-яких типів установ

(організацій). Згідно ISO 31000:2009 можна побачити, що ризик-менеджмент формує вартість, яка є невід'ємною частиною організаційних процесів. Управління здійснюється систематично та структуровано і дозволяє реагувати на ризик, за умови їх появи, тобто передбачає побудову динамічної системи ризик-менеджменту. Ця модель включає наступні елементи: проектування, організацію, моніторинг, аналіз та реагування на виникнення ризиків.

Можна стверджувати, що ефективний ризик-менеджмент для фінансових установ має включати систему ризик-менеджменту як складову управління установою у взаємозв'язку із внутрішнім контролем. Ця система має підпорядковуватись цілям та особливостям функціонування організації.

Список використаних джерел:

1. Мостенська Т. Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т. Л. Мостенська, Н.С. Скопенко // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – № 3(7). – 2010. – С. 72-79.

2. Anderson D. J., Eubanks G. (2015) Leveraging COSO across tree lines of defense [Online], available at: <http://www.coso.org/documents/COSO-2015-3LOD-PDF.pdf>

3. IIA position paper: The tree lines of defense in effective risk management and control [Online], available at: <https://na.theiia.org/standards-guidance/Public%20Documents/PP%20The%20Three%20Lines%20of%20Defense%20in%20Effective%20Risk%20Management%20and%20Control.pdf>

4. ISO 31000:2009. Менеджмент ризиків. Принципи и руководящие указания [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.iso.org/iso/ru/catalogue_detail?csnumber=43170

Степанова Н.М., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Активний вплив місцевих органів влади на формування нових суспільних відносин можливий лише за умови, що вони матимуть у своєму розпорядженні фінансові ресурси. Чинне законодавство України визначає основою самостійності місцевих бюджетів власні та закріплені за ними на стабільній основі законом загальнодержавні доходи. Стан і рівень доходів місцевих органів влади значною мірою визначаються способами їх формування. В Україні сьогодні основним способом формування доходів місцевих органів влади нині є відрахування від регульованих доходів, нормативи відрахувань від яких щорічно затверджуються центральною владою[3].

У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» зазначається, що доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених

законом, джерел та закріплених у встановленому порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів [2].

Доходи місцевих бюджетів формуються з різних джерел, причому порядок їхнього формування залежно від джерела регулюється різними законодавчими актами, але суть формування цих різних джерел одна – податкові чи неподаткові надходження від підприємств усіх форм власності та від населення, які об'єднуються у фінансові ресурси і зосереджуються в місцевому бюджеті.

Відповідно до Бюджетного кодексу України доходи місцевих бюджетів поділяються на ті, які не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, та враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів [1].

Проблема формування доходної бази місцевих бюджетів останніми роками перебуває в центрі уваги науковців, працівників органів виконавчої влади і місцевого самоврядування та фінансових органів.

Основними проблемами формування місцевих бюджетів є:

– «розриви» між сумами прибутків, що утворюються, і обсягом коштів, які необхідно спрямувати на фінансування основних функцій місцевих органів влади; низька частка місцевих бюджетів у зведеному бюджеті; економічно малообґрунтована доцільність механізму перерозподілу фінансових коштів, сформованих на місцевому рівні;

– зменшення доходної частини внаслідок недоотримання податкових платежів; збільшення видаткової частини в результаті деформації структури місцевих фінансів.

Одним із шляхів, що допоможуть вирішити дані проблеми – реформування системи справляння плати за землю. Так, зокрема необхідно завершити процес інвентаризації земель; переглянути і впорядкувати звільнення від сплати податку; вирішити проблему грошової оцінки земель; вирішити проблеми ставок орендної плати за землю, ввести плату за резервування земельних ділянок.

У більшості країн за рахунок місцевих податків покривається більше половини усіх витрат місцевого самоврядування. В Україні ж органи місцеві влади володіють усього 1–2% для покриття своїх витрат за рахунок місцевих податків, формуючи бюджети відрахуваннями від загальнодержавних податків.

В умовах розширення прав місцевих органів самоврядування підвищується роль і місцевих фінансів, що потребує проведення однакової економічної і фінансової політики. Вона збільшила б податкову базу місцевих бюджетів з метою формування достатніх для функціонування суб'єктів економічної діяльності місцевого підпорядкування обсягів фінансових ресурсів.

Дохідна частина місцевих бюджетів в основному залежить не від зусиль місцевої влади в розвитку власної бази оподаткування, а від перерозподілу фінансових ресурсів через державний бюджет. За збереження такої ситуації місцеві фінанси, безумовно, залишатимуться слабкими і не зможуть забезпечувати виконання покладених на місцеві органи влади функцій.

Застарілий механізм регулювання центральними органами влади доходів місцевих бюджетів позбавляє місцеві органи влади фінансової самостійності, на довгі роки закріплює залежність розвитку місцевої економіки і соціальної сфери від можливостей і бажання вищестоячих органів влади вирішувати проблеми, що знаходяться на даній території районів, міст, селищ і сіл.

Таким чином, сьогодні з особливою гостротою постає проблема вироблення ефективного механізму, який би визначав нові принципи формування місцевих бюджетів, чітке розмежування функцій і повноважень усіх рівнів влади, а звідси видатків кожного виду бюджету, і що саме головне – доходів між різними ланками бюджетної системи. При цьому питання бюджетної політики, оподаткування і міжбюджетних відносин повинні розглядатись і вирішуватись комплексно, оскільки вони тісно взаємопов'язані, і ні один із цих елементів не може бути реформованим без врахування двох інших.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page2?nreg=2456-17>

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»зі змінами від 17.07.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

3.Романків І. Формування місцевих бюджетів // Фінанси України. – 2009.- №9.- С. 106-110.

Сторожук С.С., студент

Назаренко І.В., студент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Ринкові зміни в економіці України відбуваються під впливом багатьох факторів, які зумовлюють невизначеність характеристик майбутнього стану зовнішнього та внутрішнього середовища для окремого підприємства. У зв'язку з цим підприємствам для забезпечення фінансово стабільного та прибуткового функціонування стає необхідний вибір найбільш оптимальної стратегії та побудова детального поетапного стратегічного плану розвитку підприємства [1, с. 182].

В економічній літературі вироблено багато моделей розробки та класифікації фінансових стратегій фірми, заснованих на різних фінансових показниках і різних методологічних підходах. Дані показники та підходи

висвітлювали як вітчизняні так і зарубіжні науковці, серед яких: М. Сорокіна, Градова А., Акулова В., Ж. Франсона, І. Романе, Бланк І. та ін.

Фінансова діяльність підприємства у всіх її формах не може зводитися тільки до задоволення фінансових потреб, що визначаються необхідністю управління окремими видами оборотних активів, заміни необоротних активів, що вибувають, або поточного їх приросту у зв'язку із змінами обсягу господарської діяльності. На сучасному етапі все більше число підприємств усвідомлюють необхідність свідомого перспективного управління фінансовою діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямів і форм, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства та мінливих умов зовнішнього фінансового середовища.

Основною метою формування стратегії розвитку є забезпечення конкурентоспроможності фірми. У зв'язку з тим, що в системі ринкових відносин економічна поведінка фірми та її конкурентоспроможність багато в чому обумовлені фінансовою складовою, одне з перших місць у системі стратегічного управління займає фінансова стратегія.

Ефективним інструментом перспективного управління фінансовою діяльністю підприємства, підпорядкованого реалізації цілей загального його розвитку в умовах суттєвих змін макроекономічних показників, системи державного регулювання ринкових процесів, кон'юнктури фінансового ринку і пов'язаною з цим невизначеністю, виступає фінансова стратегія [2].

Фінансова стратегія передбачає визначення довготермінових цілей фінансової діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення. Цілі фінансової стратегії мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку та спрямовуватися на максимізацію прибутку і ринкової вартості підприємства. При розробленні фінансової стратегії необхідно враховувати динаміку макроекономічних процесів, тенденції розвитку вітчизняних фінансових ринків, можливості диверсифікації діяльності підприємства тощо.

Підприємство як об'єкт стратегічного управління – це відкрита комплексна система, яка інтегрує всі напрями та форми господарської діяльності різних структурних його підрозділів [3].

Виявлення найважливіших сутнісних характеристик фінансової стратегії в світлі сучасної парадигми управління підприємством дозволяє наступним чином сформулювати її зміст: «фінансова стратегія являє собою один з найважливіших видів функціональної стратегії підприємства, що забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватної коригування напрямків формування та використання фінансових ресурсів при зміні умов зовнішнього середовища [4].

Отже, слід відмітити, що розкриття сутності поняття «фінансова стратегія підприємства» має не завжди точне й однобічне пояснення, що пов'язане з

різноманітними підходами авторів, їх розумінням базових категорій, точкою зору на економічні процеси, що відбуваються у суспільстві.

Формування фінансової стратегії пов'язане з постановкою цілей і завдань підприємства, підтримкою фінансових взаємозв'язків між підприємством і суб'єктами навколишнього середовища. Підприємство досягає своїх стратегічних фінансових цілей, коли зазначені взаємозв'язки відповідають її внутрішнім фінансовим можливостям, а також дозволяють їй залишатися сприйнятливою до зовнішніх соціально-економічних вимог.

Успіх фінансової стратегії підприємства гарантується, коли стратегічні цілі відповідають реальним фінансовим можливостям підприємства, коли чітко централізоване фінансове управління, а методи його втілення є гнучкими й адекватними змінам фінансово-економічних параметрів розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Янковська В. А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства / В. А. Янковська // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. - 2013. - № 50. - С. 182-187.

2. Івченко С. О. Роль фінансової стратегії в розвитку підприємства [Електронний ресурс] / С. О. Іванченко // Режим доступу <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=73892>

3. Гончаренко О.М. Фінансова стратегія: теоретичні питання розробки та реалізації / О.М. Гончаренко // Вісник соціально-економічних досліджень, випуск 1 (56) – 2015. – С. 35-40.

4. Янковська В.А. Фінансова стратегія та її роль у розвитку підприємства/ В.А. Янковська // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. - №50. – С. 182-187.

Телічко Н.А., к.е.н., доцент
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
Колотуха С.М., к.е.н., доцент
Уманський національний університет садівництва

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Потужна банківська система є необхідною умовою стабільного, збалансованого розвитку економіки України та її інтеграції у світове господарство. Фінансова криза, що відбулася у світі негативно позначилася на економічному розвитку України. Особливо гостро переживає її наслідки банківська система країни. Тому виникає потреба у всебічному аналізі основних індикаторів стану банківської системи та у пошуку шляхів виходу з кризи і ліквідації її негативних наслідків.

Питання щодо особливостей функціонування банківської системи України в умовах фінансово-економічної кризи вивчають такі дослідники, як Дмитренко М. Г., Кочума І. Ю., Уманців Ю., Багратян Г.А., Петик Л.О. та ін. Проте існують питання, які потребують більш детального вивчення, а саме: поступове поглинання іноземним капіталом українського банківського сектору, низький рівень капіталізації вітчизняної банківської системи та її невідповідність потребам економічного зростання.

Метою публікації є дослідження проблем, що заважають банківській діяльності в період економічної кризи та обґрунтування шляхів їх вирішення.

Вивчення стану та аналізу тенденцій розвитку банківської системи України дають підстави стверджувати, що донедавна для неї було характерним значне випередження темпів зростання загальноекономічної динаміки, і це, перш за все, зумовлене тим, що її реформування розпочато раніше за інші сектори економіки і більше відповідало потребам перехідного періоду [1].

Вітчизняні банки проходять серйозну перевірку часом в умовах постійних економічних трансформацій та прискорення глобалізаційних процесів на фінансових ринках. Швидка зміна умов функціонування, стрімке збільшення присутності іноземного капіталу спонукають банківську систему до постійного пошуку шляхів забезпечення її стійкості та конкурентоспроможності [1].

Стан банківської системи характеризується такими показниками. Кількість діючих банків в Україні зросла із 152 – у 2002 р. до 197 – у 2015 р., із них з іноземним капіталом: із 21 – у 2002 р. до 51 – у 2010 р., зокрема із 100-відсотковим іноземним капіталом: із 6 – у 2002 р. до 18 – у 2008 р. Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків теж збільшується: із 9,6% - у 2005 р. до 35,8% у 2015 р. [2].

Така активізація приходу іноземного капіталу в банківський сектор України несе загрозу втрати контролю над банківською системою з боку національних інвесторів. Щоб запобігти цьому, доцільно, з урахуванням світового досвіду, розробити і задіяти механізм підвищення конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи, а поки її рівень є відносно низьким – запровадити систему протекціоністських заходів. Зокрема, посилити контроль за діяльністю банків, особливо в напрямі підвищення рівня їх капіталізації, обмежити частку іноземного капіталу в капіталі українського банку на рівні 25%. Необхідно управляти процесами входження іноземних банків на вітчизняний фінансовий ринок, регулювати їхню діяльність у тих напрямках, які відповідають інтересам національної економіки, забезпечують стабільність функціонування вітчизняної банківської системи [1].

За станом на 01.01.2015 р. активи банків становили 880,3 млрд. грн., загальні активи – 1001,6 млрд. грн. Більшу частину загальних активів становлять кредитні операції – 74,6 % активних операцій.

Власний капітал банків змінилася майже в двічі: з 69,6 млрд. грн. у 2008 р. до 115,2 млрд. грн. у 2015 р. Однак рентабельність капіталу значно знизилася: з 12,67% у 2008 р. до -32,52% у 2015 р. [2].

На основі аналізу економічної літератури необхідно виділити такі основні напрями підвищення капіталізації банків України: збільшення капіталу за рахунок розміщення акцій власної емісії; збільшення показника адекватності капіталу через консолідацію банківської системи (консорціумне кредитування, створення банківських об'єднань, злиття банків, реорганізація банків); збільшення капіталу за рахунок субординованого боргу (шляхом випуску депозитних сертифікатів, банківських облігацій, єврооблігацій та удосконалення механізму акумулювання боргу); збільшення капіталу за рахунок прибутку; зменшення обсягів ризикових активів; легалізація тіньового капіталу; покращення інвестиційного клімату; розвиток страхового ринку; перехід до довгострокових моделей накопичення в пенсійному страхуванні; запровадження податкових пільг на прибуток банків, який має спрямовуватися на збільшення капіталу; збільшення частки міжнародного капіталу для розвитку вітчизняної економіки.

Аналіз стану банківської системи України дає можливість виявити основну проблему, вирішення якої сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських банків і створенню в країні банківської системи світового рівня. Такою проблемою є низький рівень капіталізації комерційних банків. За цим показником вітчизняні банки настільки відстають від іноземних, що навіть за сприятливих умов їм буде важко конкурувати не тільки на світовому ринку, а й всередині країни, якщо останні вирішать серйозно закріпитися на нашому ринку.

У зв'язку з цим найважливішим стратегічним напрямком розвитку національної банківської системи у контексті глобалізації фінансових ринків є послідовна інтеграція у світовий фінансовий простір, основною запорукою якої має бути укрупнення банківського капіталу та підвищення рівня капіталізації вітчизняних банківських установ.

Крім того, на думку деяких вчених, підґрунтям нинішньої кризи є глибинні внутрішні процеси в економіці, пов'язані з циклічністю її розвитку [3]. Окремі економісти [4] вказують на специфічні особливості кризи в Україні. Каталізатором банківської кризи в Україні стала світова фінансова криза [5].

Таким чином, світова фінансова криза виявила вразливість банківської системи. Тому для виходу з кризи потрібна стабілізація банківської системи, як ключова умова відновлення економічного зростання в Україні, підтримка ліквідності та платоспроможності українських банків, підвищення довіри населення до банківської системи загалом, удосконалення регулювання ліквідності банків, підвищення дієвості нормативів ліквідності, здійснення масштабної реформи банківського сектору.

Отже, на основі здійсненого аналізу можна зробити висновки, що незважаючи на позитивну динаміку, рівень розвитку вітчизняного банківського сектору залишається, за європейськими мірками, відносно низьким. Низька кредитоспроможність переважної частини підприємств-позичальників та домогосподарств, низька капіталізація банків спричинюють надзвичайно високу ризикованість банківської діяльності, ускладнюють підтримку їх

ліквідності. Усе це послаблює посередницьку роль і трансформаційну функцію банків і банківської системи в цілому.

Список використаних джерел:

1. Дмитренко М. Г. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України в умовах глобалізації фінансових ринків /М. Г. Дмитренко, І. Ю. Кочума// Вісник університету банківської справи національного банку України, 2008. - № 3. – С.102-107.

2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep.htm.

3. Уманців Ю. Економіка України в координатах глобальних фінансових дисбалансів / Ю. Уманців, В. Ємець // Вісник НБУ. – 2009. – № 5. – С. 33-39.

4. Багратян Г.А. Світова криза та Україна: проблеми й нові підходи до фінансового регулювання / Г.А. Багратян, І.С. Кравченко // Фінанси України, 2009. – № 4. – С. 33-41.

5. Петик Л.О. Банківська система України в умовах кризи /Л.О. Петик // Науковий вісник НЛТУ України, 2010. – Вип. 20.3 . – С.199-206.

Федоришин М.М., студентка

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день сучасні економічні умови, що утвердилися в країні, зумовлюють все більше розповсюдження товарного кредитування при реалізації товарів, продукції чи послуг у будь-якій сфері діяльності. У структурі оборотних активах та поточних зобов'язаннях підприємств, при сучасному стані взаєморозрахунків, значна частина припадає на дебіторську та кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги. Наслідком проблеми неефективного управління дебіторською заборгованістю стає значне погіршення фінансового стану фірм. При цьому, можливістю подолати або пом'якшити дефіцит обігових коштів та кризи неплатежів є погашення дебіторської заборгованості в стислі терміни та недопущення її зростання вище допустимої межі. Враховуючи зазначене вище, актуальною постає проблема розробки в новій парадигмі теоретичних постулатів та практичних рекомендацій для ефективного управління дебіторською заборгованістю.

Під процесом управління дебіторською заборгованістю компанії розуміють механізм, що містить набір заходів комплексного, цілеспрямованого та систематичного характеру спрямованих на оптимізацію розмірів заборгованості, з метою підвищення рівня фінансової безпеки та максимізації прибутку і реалізується використовуючи моніторинг за дебіторською і кредиторською заборгованостями, впровадження ефективної кредитної

політики, а також врахування впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Головними завданнями управління дебіторською заборгованістю є: збільшення обсягу реалізації продукції шляхом надання товарного кредиту, підвищення конкурентоспроможності, встановлення можливості неплатоспроможності покупця, розрахунок планового резерву сумнівних боргів, розробка рекомендації подальшої співпраці з такими покупцями.

Необхідність управління дебіторською заборгованістю викликана тим, що:

- ❖ одержання платежів від дебіторів є одним із основних джерел надходження коштів на підприємство від операційної діяльності;

- ❖ врахування реальних витрат або вигод від прийнятих кредитних рішень може використовуватися як інструмент розширення продажів [1, с. 63].

Основними блоками завдань, що направлені на проведення ефективного управління дебіторською заборгованістю є:

- ❖ раціональний вибір моделі кредитної політики підприємства щодо покупців;

- ❖ аналіз та оцінка поточного стану дебіторської заборгованості;

- ❖ формування системи кредитних умов (термін надання кредиту, його обсяг, система штрафних санкцій);

- ❖ розрахунок суми оборотних коштів, спрямованих в дебіторську заборгованість;

- ❖ оцінка кредитоспроможності окремих груп покупців;

- ❖ планування, організація та контроль роботи з дебіторами (формування кредитного рівня покупців, класифікація дебіторської заборгованості за видами, ведення реєстру старіння заборгованості та визначення її реальної вартості);

- ❖ використання сучасних форм її рефінансування (кліринг, факторинг, форфейтинг);

- ❖ контроль та моніторинг дебіторської заборгованості (визначення строків повернення суми боргу, контроль за виконанням планів його погашення);

- ❖ організація інформаційного забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві.

Таким чином, в сучасних умовах вмиле керування дебіторською заборгованістю є можливістю оптимального та обґрунтованого використання фінансових ресурсів. Формування та впровадження ефективного управління дебіторською заборгованістю виступає елементом вирішення проблеми забезпечення належного рівня фінансової безпеки підприємства та сприяє досягненню позитивних фінансових результатів.

Список використаних джерел:

1. Коблянська О.І. Фінансовий облік : навч. посіб. / О.І. Коблянська. – К. : Знання, 2004. – 473 с.

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Ведення готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах характеризуються загостренням конкурентної боротьби серед суб'єктів підприємницької діяльності. Характерною рисою, що виділятиме успішне підприємство, є інтенсивність використання у своїй діяльності інноваційної активності. Дослідженню інноваційних процесів в різних сферах економіки присвячена велика кількість робіт. На даному етапі вдосконаленню інноваційної діяльності та вирішенню зазначених проблем спрямовані дослідження таких вітчизняних учених як С. Васильчак, М. А. Йохна, М. М. Стадника, О. І. Амоши, Ю. М. Бажала, В. М. Гейця, О. О. Лапко, Б.А. Маліцького, С. М. Ілляшенко, Л.І. Федулової, О. М. Барикіна, І. М. Ніконова та інших. Так, С. М. Ілляшенко визначає інноваційний розвиток як "... процес господарювання, що спирається на безупинні пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у мінливих умовах зовнішнього середовища у рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванням нових ринків збуту" [3, с. 23]. О. М. Барикін та І. М. Ніконов розглядають поняття "інноваційного розвитку комерційної організації", під яким розуміють "... прогресивну форму розвитку соціально-економічних систем, виражену в зміні їх якісного стану в рамках прийнятої моделі в результаті приросту компетенцій в області ведення інноваційної діяльності" [1, с. 19].

Закон України «Про інноваційну діяльність» визначає інновації як новостворені і вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукцію або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і соціальної сфери; а інноваційну діяльність – як діяльність, що спрямована на вирішення і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг [2].

Середовище в якому функціонує заклад готельно-ресторанного господарства зумовлює розвиток інноваційної стратегії розвитку підприємства за такими основними напрямками: інновації в структурі системи правління підприємства, маркетингові інновації, продуктові інновації, організаційні нововведення. Прагнучи створити сприятливі умови для розвитку готельно-ресторанного бізнесу важливе значення має співпраця різних структурних підрозділів регіону, що зацікавлені та забезпечують процес даного розвитку.

Основними організаційними структурами, що можуть забезпечити поєднання інтересів різних секторів управлінської діяльності в індустрії гостинності, можуть бути маркетингові консорціуми, конгломерати, громадські

організації при навчальних закладах, які готують фахівців сфери обслуговування, об'єднання створені з метою просування конкретного туристичного продукту, туристично-інформаційні центри.

Шляхи забезпечення інноваційного розвитку закладів готельно-ресторанного бізнесу, наприклад Івано-Франківської області, зумовлюють до використання такої структури, як кластер під назвою «Кулінарне мистецтво і гостинність Прикарпаття». Основна місія такого кластеру – підтримувати створення і пропонувати продукти і послуги в галузі кулінарії і виробництва високоякісних товарів харчування в стилі етнічних традицій з дотриманням світових тенденцій. Мета кластеру полягає у ствердженні етнічної кухні як унікальної туристичної атракції та сприянні розвитку кулінарного туризму на Прикарпатті.

Вперше кластерна модель, як ідея господарювання була обґрунтована М.Портером, який її сформував як основу регіональної та місцевої стратегії конкурентоспроможності, та яка практично одразу була схвалена і взята на озброєння як економістами-теоретиками, так і практиками. Перевага і новизна кластерного підходу полягають у тому, що він додає високу значущість мікроекономічній складовій, а також територіальному і соціальному аспектам економічного розвитку. Крім того, він пропонує ефективні інструменти для стимулювання регіонального розвитку.

Таким чином, входження до кластеру «Кулінарне мистецтво і гостинність Прикарпаття» є унікальною можливістю покращити присутність будь-якої організації в Україні на ринку, яка має бажання пропонувати високоякісні продукти і послуги в галузі кулінарії та гостинності.

Список використаних джерел:

1. Барикін А.Н. Рішення динамічних задач інноваційного розвитку комерційних організацій: основи методики [підручник] / А.Н. Барикін // Менеджмент інновацій. – 2014. – 19 с.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV [Електронний ресурс] – Режим доступ: www.zakon.rada.gov.ua.
3. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи [підручник] / С. М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2014. – 278с.

Хрипта В.С., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

Сучасна індустрія гостинності за останні роки зазнала досить істотних змін за рахунок впровадження нових інформаційно-комунікативних технологій.

Успішне функціонування будь-якої фірми на ринку туристичного бізнесу практично неможливе без використання сучасного інформаційного забезпечення. Специфіка технології розробки та реалізації послуг готельно-ресторанного господарства вимагає таких систем, які в найкоротші терміни надавали б інформацію про доступність транспортних засобів і можливості розміщення туристів, забезпечували швидке резервування та бронювання місць. Це можливо за умови широкого використання в туристичній галузі сучасних комп'ютерних технологій обробки і передачі інформації.

Готельно-ресторанна індустрія настільки багатогранна, що вимагає застосування найрізноманітніших інформаційних технологій, починаючи від розробки спеціалізованих програмних засобів, що забезпечують автоматизацію роботи окремої туристичної фірми або готелю, до використання глобальних комп'ютерних мереж.

В даний час, формування послуг готельно-ресторанного господарства передбачає використання глобальних розподільчих систем GDS (Global Distribution System), що забезпечують швидке і зручне бронювання квитків, резервування місць у готелі, прокат автомобілів, обмін валюти, замовлення квитків на розважальні і спортивні програми тощо [1, с. 321].

В готельно-ресторанному бізнесі також широко поширений відеотекст, що поєднує можливості комп'ютерних систем резервування, електронної пошти, електронних газет. Сфера гостинності, будучи однією з найдинамічніших сфер економіки, являє собою високо насичену інформаційну галузь. Іншими словами, збір, зберігання, обробка і передача актуальної інформації є найважливішою і необхідною умовою функціонування будь-якого туристичного підприємства. У зв'язку з цим, розвиток туристичного бізнесу передбачає широке використання новітніх технологій у галузі створення послуг готельно-ресторанного господарства.

Готельно-ресторанна індустрія дозволяє використовувати все різноманіття комп'ютерних технологій, починаючи від спеціалізованих програмних продуктів управління окремою туристичною фірмою до застосування глобальних комп'ютерних мереж. На сьогоднішній день в туризмі використовується досить багато новітніх комп'ютерних технологій, наприклад, глобальні комп'ютерні системи резервування, інтегровані комунікаційні мережі, системи мультимедіа, Smart Cards, інформаційні системи менеджменту тощо.

Вплив інформаційних технологій на туристичну галузь відчувається на різних стадіях створення та просування послуг готельно-ресторанного господарства. Найбільший вплив сучасні комп'ютерні технології мають на реалізацію послуг готельно-ресторанних послуг. Насамперед це пов'язано з можливістю формування нових маркетингових каналів просування і збуту послуг, що надаються готельно-ресторанними підприємствами. Так, в області реклами, значне поширення отримала пряма розсилка туристичної інформації електронною поштою (direct-mail). В останні роки більшість туристичних підприємств створюють свої власні сайти в Інтернеті, а також використовують

банерну рекламу [2].

Одним із основних напрямів застосування інформаційних технологій у туристичній індустрії є впровадження мультимедійних технологій, зокрема довідників і каталогів. В даний час туристичні довідники і каталоги випускаються в книжковому варіанті, на відеокасетах, на лазерних дисках CD-ROM, в мережі Інтернет. Електронні каталоги дозволяють віртуально подорожувати по запропонованих маршрутах, переглянути ці маршрути в активному режимі, отримати інформацію про країни, дані про готелі, кемпінги, мотелі та інші засоби розміщення, ознайомитися з системою пілг та знижок, а також законодавством у сфері туризму [3].

Слід зазначити, що вітчизняна туристична індустрія відстає від провідних розвинених країн світу у впровадженні інформаційних технологій і автоматизації, управління готелями та ресторанами. У той же час є величезні перспективи розвитку в цьому напрямку, оскільки на українському ринку розроблено більше десяти високоякісних сучасних систем автоматизації управління готелями та ресторанами.

Отже, впровадження інформаційних технологій дозволить ефективно управляти підприємствами будь-яких розмірів, від невеликих готелів до великих готельних комплексів. Номерний фонд, ресторани і бари, спортивний центр, більярдні зали – все підлягає оперативному управлінню. Гнучкість і оперативність управління за допомогою програмних комплексів допомагає швидко і чітко приймати маркетингові рішення, підвищити рівень обслуговування гостей, знизити витрати і підвищити фінансові показники підприємств. Вирішуються завдання продажу, бронювання, прийому та розміщення гостей, організації конференцій і банкетів, надання повних даних для фінансового контролю та обліку діяльності підприємств.

Список використаних джерел:

1. Писаревського І. М. Організація туризму : [Підручник] // І.М. Писаревського. – Харків: ХНАМГ, 2010. – 541 с.
2. Информационные технологии в социально-культурном сервисе и туризме [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.turbooks.ru/libro>.
3. Информационные системы управления гостиничными комплексами [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://tourlib.net/_tourism.

Цвігун М.В., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ СТРАХУВАННЯ В ТУРИЗМІ

Відправляючись у туристичну чи екскурсійну поїздку, на відпочинок або оздоровлення, на маршрут вихідного дня або у всевітню подорож, турист стикається з цілою низкою проблем, які при збігу обставин можуть призвести

до негативних наслідків для його здоров'я та майна, погано вплинути на настрої та враження від поїздки.

Для забезпечення стабільної діяльності туристичних підприємств та гарантування якісного відпочинку туристам, зокрема у сферах підвищеного ризику, існують різні інструменти управління ризиком, одним з яких є страхування. Страхування як складова системи безпеки в туристичній індустрії сприяє стабілізації діяльності туристичних підприємств та туроператорських фірм, а також безпеці туристичних подорожей як в Україні, так і за її межами.

Туристична подорож несе у собі багато несподіванок. Турист може стати жертвою катастрофи або пограбування, раптово захворіти, внаслідок зміни погоди та інших обставин можуть не виправдатися його сподівання на спокійний відпочинок. У цих і в безлічі інших випадків виникне необхідність наперед забезпечити себе від їхніх шкідливих наслідків або звести їх до мінімуму [1].

Страхування у туризмі є гарантією того, що всі непередбачені витрати, пов'язані зі страховими випадками, бере на себе страховик. Страховиком може бути тільки страхова компанія, що має відповідну ліцензію. Туристична фірма виступає страхувальником туриста і в свою чергу для забезпечення його страхування укладає договір (агентську угоду) зі страховиком. Згідно договору страховик зобов'язується сплачувати страхове відшкодування застрахованим туристам у випадку настання страхових подій; забезпечувати турфірму бланками страхових полісів у необхідній кількості; надавати їй необхідну інформацію щодо умов і правил страхування, тарифів та їх змін; здійснювати консультаційну допомогу тощо.

Особливості страхування у туризмі стосуються безпосередньо страхування туристів. Страхування туристів забезпечує страховий захист майнових інтересів громадян під час туристичних поїздок. Воно відноситься до ризикових видів страхування, характерними рисами є короткочасність (не більше шести місяців), велика ступінь невизначеності часу настання страхового випадку та величини можливого збитку.

До страхування туристів відноситься добровільне медичне страхування на випадки раптового захворювання, смерті чи тілесних пошкоджень у результаті нещасного випадку під час туру; майнове страхування особистого майна і багажу, що перевозиться з собою; страхування цивільної відповідальності перевізників туристів і автотуристів за можливий збиток, заподіяну третім особам або навколишньому природному середовищу.

Специфічними видами страхування є страхування на випадок несвоєчасного вильоту, на випадок поганої погоди в місці тимчасового перебування, від невіїзду, від неотримання візи, відшкодування штрафних витрат при ануляції туру (у разі захворювання туриста або близького родича). Конкретні умови страхування туристів по кожному виду страхування вказуються страховиком самостійно в рамках існуючого законодавства і нормативних актів федерального органу виконавчої влади з нагляду за страховою діяльністю [2, с. 79].

Страхові випадки мають сезонний характер: максимальна їхня кількість припадає звичайно на літньо-осінній сезон (гострі респіраторні захворювання, застуда, різні травми, шлунково-кишкові захворювання). Більш спокійним вважається зимово-весняний сезон (невисокий відсоток травматизму, переважно на гірськолижних курортах).

Страхові компанії страхують і підвищені ризики, передбачені туристським страховим полісом, з настанням яких вони зобов'язані надати туристу необхідну допомогу. До групи підвищених ризиків належать екзотичні й екстремальні види туризму, що стали досить популярними. Поряд із традиційним пляжним відпочинком туристів дедалі частіше ваблять прерії і савани, вони мандрують джунглями і пустелями, піднімаються скелями, займаються дайвінгом, віндсерфінгом, гірськими лижами, «підкоряють» Північний полюс, беруть участь у сафарі, стрибають із парашутом і навіть літають на космічному кораблі. Такі туристи належать до групи підвищеного ризику, і з ними відбуваються нечасті, але серйозні за важкістю і медичними витратами випадки, що ускладнює роботу страховиків. Іноді аматори активного відпочинку, крім підвищеного ризику одержати травму, можуть зіштовхнутися ще з однією проблемою. Гори, ріки, відкритий океан, пустелі — це місця, що знаходяться на значній відстані від «цивілізації». Іноді при настанні страхового випадку евакуювати потерпілого можна тільки вертольотом, а такі рятувальні роботи є дуже дорогими й оплатити їх самостійно більшість людей не в змозі.

Свої особливості для страхування у туризмі мають дитячі групи. Оскільки сфери організованого дитячого відпочинку, екскурсійні автобусні маршрути, навчання дітей за кордоном мають високу ймовірність виникнення страхових випадків, тому страховий поліс при поїздках дитячих груп є обов'язковим. При цьому вартість страховки для дітей менша, ніж для дорослих. Якщо в подорож вирушає родина з дітьми, то застрахованими повинні бути всі члени родини, включаючи дітей. Незайвими виявляться взяті зі собою ліки, бактерицидний пластир, бинт, щоб можна було надати дитині першу допомогу при одержанні незначної подряпини від коралів чи при переїданні екзотичних фруктів.

Законодавства більшості країн світу передбачають обов'язкове страхування цивільної відповідальності водіїв і власників автотранспорту (автотуристів), тому автотурист, перетинаючи кордон, зобов'язаний оформити страховий поліс.

У Європейській спілці для автотуристів обов'язковим є отримання такої страховки у вигляді «Зеленої карти», яка дозволяє пересуватись дорогами Європи без необхідності страхування цивільної відповідальності при перетині кожного нового кордону, тим самим звільняючи власника транспортного засобу від фінансових проблем у разі нанесення комусь шкоди. Вартість «Зеленої карти» залежить не тільки від типу транспортного засобу і терміну дії страхування, а й від ситуації на страховому ринку, рівня збитковості та інших статистичних показників.

Факт укладення договору страхування засвідчує поліс, переданий страховиком страхувальнику. Договір страхування може бути укладений на

будь-який термін до одного року. Під страховим ризиком розуміють можливу подію, на випадок настання якої проводиться страхування; під страховим випадком – подію, що здійснилася, передбачену договором, з настанням якої виникає обов'язок страховика виплатити страхове забезпечення за одним або декількома страховими випадками, котрі сталися у період дії договору страхування. Виплата не може перевищувати встановленої в договорі страхової суми, виходячи з якої встановлюється розмір страхового внеску і страхової виплати.

Страхова компанія, крім полісу, видає кожному туристу спеціальну пам'ятку, в якій зазначено, як слід діяти при настанні страхового випадку або раптового захворюванні, а також адреси і телефони центрів, що надають допомогу в різних країнах світу.

Деякі страхові компанії пропонують своїм клієнтам додаткове страхування, при якому страхові виплати проводяться у випадку, якщо застрахований відмовився від поїздки за настання таких страхових подій:

1. хвороби, внаслідок нещасного випадку або смерті застрахованої особи;
2. хвороби, внаслідок нещасного випадку або смерті близького родича (чоловіка, дружини, батька, матері, доньки, сина, брата, сестри) застрахованого;
3. пожежі, пограбування квартири застрахованого, коли необхідна його присутність для розслідування справи;
4. явки до суду для участі в засіданні, коли застрахований виступає як обвинувачуваний, потерпілий або цивільний відповідач.

Страхова сума й тарифи залежать від рівня страхового покриття, країни подорожі, терміну перебування, віку застрахованої особи.

Отже, страхування в туризмі– це система відносин між страховою компанією і туристом по захисту його життя і здоров'я та майнових інтересів при настанні страхових випадків. Суб'єкт туристичної діяльності, який надає туристичні послуги, зобов'язаний забезпечити страхування туристів та осіб, які їх супроводжують. Для цього договір страхування із страховиком можуть укласти самі туристи або суб'єкт туристичної діяльності як агент страхової компанії. Особливим видом страхування є асистанс. Він забезпечує туристів або спеціалістів, відряджених за кордон, допомогою на місці в технічній (ремонт автомобіля), грошовій або іншій формі.

Основними проблемами при страхування туристичних ризиків є: низька страхова культура населення; технічні та побутові проблеми в країні перебування (відсутність телефонного зв'язку з асистуючою компанією; при оплаті медичних послуг готівкою; проблеми з евакуацією на батьківщину тощо); надання некваліфікованої медичної допомоги на місці тощо.

Список використаних джерел:

1. Мальська М. П. Страхування, Міжнародний туризм і сфера послуг / М. П. Мальська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/120925968_turizmstrahuvannya.html

2.Плиса В. П. Страхування : навч. посіб. / В. П. Плиса. – К.: Каравела, 2008. – 392 с.

Циганков В.В., студент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ВИПУСКУ ОБЛІГАЦІЙ МІСЦЕВИХ ПОЗИК УКРАЇНИ

Облігація є одним з особливих цінних паперів. На практиці в Україні випуск такого роду цінних паперів є поки ще недостатньою, і облігації не набули особливого поширення. Облігація – це цінний папір, що символізує державне боргове зобов'язання і дає право її власнику по закінченню визначеного терміну одержати назад суму боргу і відсотки. На відміну від акцій облігації після закінчення визначеного строку підлягають викупу, до того ж емітент повинен сплатити номінальну вартість облігацій і дохід у вигляді процента.

Облігації місцевих позик являють собою емісійні цінні папери, які розміщуються на ринку, за участі міської ради відповідно до вимог, установлених бюджетним законодавством. У визначені терміну облігація місцевих позик часто застосовують слово «папери», але у паперовому вигляді вони не існують. Облік облігацій здійснюється виключно в електронному вигляді.

Облігаційна позика – емісія облігацій муніципальної позики – цінних паперів з терміном обігу більше 1 року. Прийнято вважати облігації інструментом фондового ринку, що має принципове значення, оскільки мається на увазі, що залучені засоби направляються на розвиток основних фондів, а проекти, під які випускаються облігації, мають інвестиційну направленість [1].

До облігацій місцевих позик належать облігації зовнішніх та внутрішніх місцевих позик. Реєстрацію випуску облігацій місцевих позик, здійснює Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку в установленому нею порядку.

Місцеві позики розміщуються на ринку позичкового капіталу. Позики на місцях це – форма мобілізації фінансових ресурсів для потреб місцевих органів влади. Облігації місцевих позик є інструментом залучення грошових коштів для потреб місцевого розвитку.

Емітентом облігацій місцевих позик може бути міська рада, що від свого імені розміщує облігації і бере на себе зобов'язання, що випливають з умов розміщення цих облігацій, перед власниками облігацій.

Номінальна вартість облігації визначається в національній валюті або, якщо це передбачено умовами розміщення облігацій, в іноземній валюті.

Емітент може розміщувати три види облігацій:

1. Дисконтні облигації – облигації, що розміщуються за ціною, нижчою ніж їх номінальна вартість. Різниця між ціною придбання та номінальною вартістю облигації виплачується власнику облигації під час її погашення і становить дохід (дисконт) за облигацією.

2. Відсоткові облигації – облигації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів.

3. Цільові облигації – облигації, виконання зобов'язань за якими дозволяється товарами та послугами відповідно до вимог, встановлених умовами розміщення таких облигацій.

Місцеві позики є нетрадиційним джерелом залучення фінансів в місцевий бюджет для зміцнення фінансової могутності місцевого самоврядування та є, прогресивним механізмом інвестиційної і грошово-кредитної політики в руках держави. Використовуючи такий механізм державні органи можуть впливати на регіональну політику шляхом мобілізації заощаджень та накопичень у суб'єктів господарювання, головна мета яких, реалізація соціально-інвестиційних програм на місцевому рівні.

Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у 2014 році зареєстровано один випуск облигацій місцевих позик Київської міської ради на суму 2,38 млрд. грн. (рис. 1). Для порівняння, у 2013 році Комісія не зареєструвала жодного випуску облигацій місцевих позик.

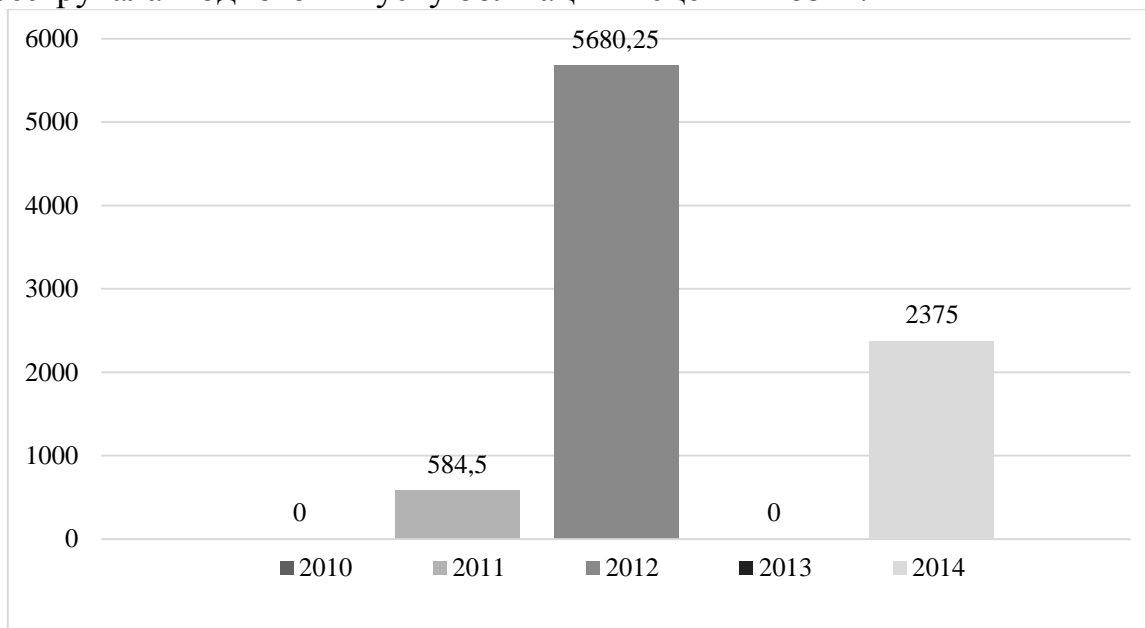

Рис 1. Обсяг зареєстрованих випусків облигацій місцевих позик у 2010-2014 роках, млн. грн. [2]

У 2014 році частка обсягу торгів облигаціями місцевих позик на біржовому ринку становила 14,11% та зменшилася майже у два рази порівняно з 2013 роком.

З рис. 2 видно, що обсяг торгів облигаціями місцевих позик нестабільний. Така нестабільність вказує на фрагментарний характер розвитку ринку місцевих запозичень, а також про відсутність обґрунтованої послідовності в борговій політиці органів місцевого самоврядування. Багато в чому, це

визначається високим рівнем залежності бюджетних рішень на місцевому рівні від бюджетного управління на макрорівні.

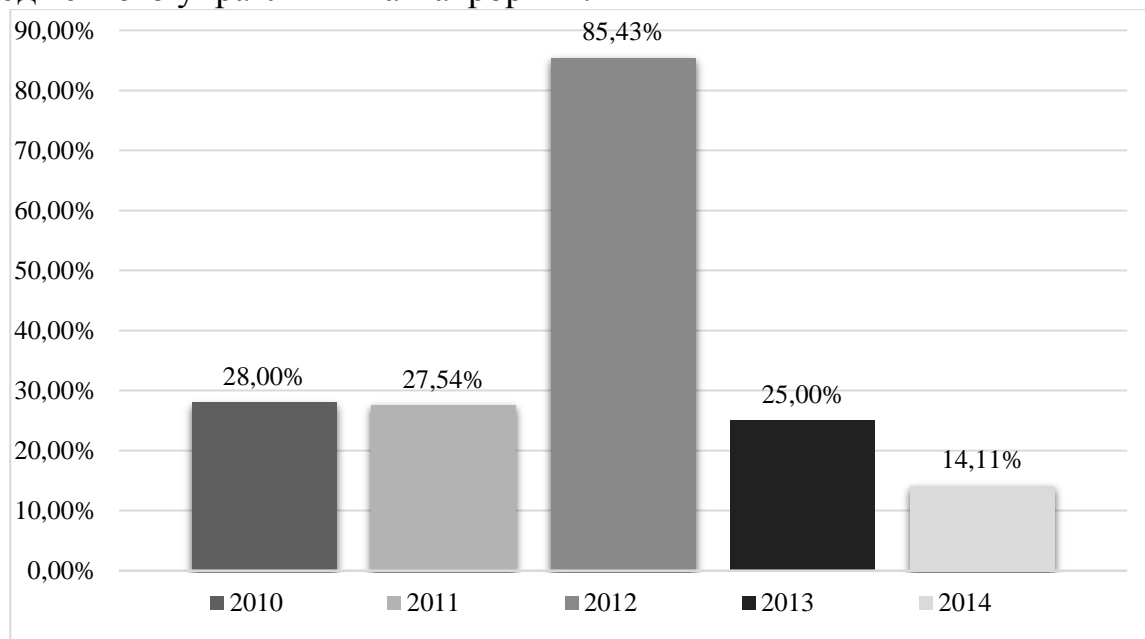

Рис 2. Частка обігу торгів облігацій місцевих позик на біржовому ринку у загальному обсязі торгів облігаціями місцевих позик на ринку цінних паперів у 2010-2014 рр. [2]

Ринок місцевих позик в Україні розвивається дуже повільно, хоча є перспективним сегментом українського фондового ринку. Розвиток місцевих позик у вигляді облігацій потребує ефективного розвитку як фондового ринку країни так і в цілому регіонів, зростання доходів населення, також ефективної політики держави, а ще високого і якісного менеджменту на рівні місцевих органів влади з управління фінансами регіону. Але незважаючи на місцеві позики є дуже важливим сегментом фінансового ринку і його обов'язково потрібно удосконалювати і створювати умови для його подальшого розвитку та зміцнення.

Список використаних джерел:

1. Перспективи становлення ринку муніципальних цінних паперів в Україні. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/june2009/12.htm>
2. Річний звіт НКЦПФР за 2010-2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

Чава В.О., студентка

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У зв'язку з активним здійсненням зовнішньоекономічної діяльності підприємствами України, достатньо актуальним є питання проведення аудиту зовнішньоекономічної діяльності. Багато українських компаній стали

активними учасниками зовнішньої торгівлі, проте не всім вдається проводити зовнішньоторговельні операції успішно, насамперед, через відсутність досвіду роботи на зовнішньому ринку. Окрім цього, недосконалість законодавства, що регулює зовнішньоекономічну діяльність, не завжди однозначно трактує окремі господарські операції, що також має негативний вплив на результативність зовнішньоторговельних операцій.

Порядок проведення аудиторської перевірки ЗЕД підприємства та її завдання обумовлені особливим законодавчим регулюванням як умов здійснення цього виду фінансово-господарської діяльності, так і визначення порядку оподаткування окремих об'єктів. Базовим нормативним актом, що регулює зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання – резидентів є Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ [1].

Основним завданням аудиту ЗЕД є виявлення на основі наданих підприємством фінансових і податкових звітів, даних аналітичного та синтетичного обліку, первинних документів, відповідності її чинним законам України та нормативам про ЗЕД, обґрунтованості проведення таких операцій, правильності визначення фінансових результатів.

Аудиторську перевірку зовнішньоекономічної діяльності підприємства доцільно розділити на два етапи:

- аудит доцільності, законності і обґрунтованості здійснення підприємством зовнішньоекономічної діяльності; аудит її організації та умов виконання;

- аудит відображення у бухгалтерському обліку, податковій та фінансовій звітності операцій зовнішньоекономічної діяльності [2].

На першому етапі аудиторської перевірки аудитор повинен встановити:

- чи передбачено установчими документами підприємства здійснення зовнішньоекономічної діяльності, на яких умовах та які її види;

- наявність дозволу чи ліцензії на виконання певного виду ЗЕД;

- наявність та умови застосування валютного рахунка;

- повноту документального підтвердження здійснення ЗЕД (наявність договорів, запрошень, наказів, розпоряджень тощо) [3].

Отже, незалежно від конкретного виду зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюється підприємством, аудитор повинен перевірити:

- правильність формування балансової вартості придбаної та отриманої іноземної валюти;

- правильність визначення суми дебіторської та кредиторської заборгованості в іноземній валюті;

- дотримання порядку перерахунку дебіторської та кредиторської заборгованості в національну валюту України та відображення курсових різниць в обліку.

У процесі перевірки операцій з зовнішньоекономічної діяльності аудитор повинен перевірити правильність відображення в бухгалтерському обліку вартості одержаних активів та доходів від реалізації активів при здійсненні

попередньої оплати в іноземній валюті відповідно до вимог Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затвердженого Наказом Міністерства фінансів від 10 серпня 2000 р. № 193, які повинні бути визначені тільки із застосування валютних курсів на дату сплати або одержання авансових платежів.

Аудит зовнішньоекономічної діяльності має певні особливості. Насамперед, аудитор повинен приділити особливу увагу перевірці порядку оподаткування зовнішньоекономічної діяльності. При перевірці необхідно мати на увазі, що для експортно-імпортних операцій встановлені особливі умови оподаткування податком на додану вартість. Слід впевнитися, що на грошові кошти, які надійшли на валютний рахунок підприємства як попередня оплата товарів, які згідно з договорами підлягають вивезенню за межі митної території України, не нарахована сума податку на додану вартість [4].

Аудитор повинен перевірити, чи застосовується до операцій з продажу товарів, вивезених платником податку за межі митної території України, нульова ставка податку на додану вартість. Особливо уважно слід перевірити визначення податкового кредиту при здійсненні експортних операцій. Застосування нульової ставки податку означає, що такі підприємства мають право на податковий кредит.

Отже, що аудит зовнішньоекономічної діяльності на даному етапі розвитку ринкових відносин має дуже важливе значення для підприємств України, що виходять на зовнішній ринок, оскільки є запорукою успішності та надійності подальшої діяльності. Пошук шляхів підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності обумовлює необхідність подальшого розвитку аудиторської діяльності у даній сфері.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Давидов Г. М. Аудит: навч. посіб. / Г. М. Давидов. – 2-ге вид., перероб і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2013. – 363 с.
3. Рудницький В. Методологія і організація аудиту / В. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 192 с.
4. Назарова Г. Б. Особливості аудиту зовнішньоекономічної діяльності / Г.Б. Назарова // Аудитор України. – 2010. – № 7. – С. 56–61.

Чава В.О., студентка

Митяй О. В., к.е.н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВПЛИВ БЮДЖЕТНОГО ДЕФІЦИТУ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Вплив дефіциту на економіку існують деякі протиріччя. Ряд економістів, які є прихильниками дефіцитного фінансування, вважають, що дефіцит

бюджету не є небезпечним для національної економіки, оскільки всі видатки здійснюються на території певної держави і сприяють зростанню рівня життя населення, що стимулює ріст купівельної спроможності, продуктивності праці й національного виробництва.

Однак переважна більшість теоретиків і практиків світу схиляється до думки, що бюджетний дефіцит має негативний вплив на соціально-економічні процеси у суспільстві. Він є свідченням марнотратства уряду, чинником макрофінансової нестабільності та підвищення ризику економічної діяльності держави. Зростання бюджетного дефіциту спричиняє посилення інфляційних процесів у суспільстві, кризу державних фінансів, грошової системи, зростання диференціації в доходах. Дефіцит бюджету є причиною зниження ефективної податкової системи, послаблення стимулів до праці, підриву впевненості членів суспільства у майбутньому.

Основним інструментом державної фінансової політики є бюджетний дефіцит, який суттєво впливає на соціально-економічний стан країни. Дефіцит Державного бюджету України – це проблема, яка стоїть перед вітчизняною економікою. Адже функціонування багатьох сфер економіки України залежить від об'єму державного бюджету, а також його структури. Сучасна ситуація у бюджетній системі призвела до того, що дефіцит бюджету щорічно зростає, незважаючи на низку величезних іноземних кредитів. Це зростання спричиняє в країні посилення інфляційних процесів, кризу у сфері державних фінансів, грошової системи, зростання диференціації в доходах і, як наслідок, погіршення соціально-економічного стану в суспільстві.

Проблеми формування бюджетного дефіциту та визначення його розміру і пошук джерел погашення є одними з ключових при розробці стратегії розвитку держави на декілька наступних періодів. Зростання бюджетного дефіциту, в свою чергу, у більшості випадків впливає на підвищення боргової залежності країни, що виступає фактором стримування розвитку економіки та знижує інвестиційну привабливість.

Підтримування запланованих показників дефіциту відбувалось переважно завдяки регулюванню готівки в обігу без необхідних структурних перетворень у господарському комплексі, що спричинило масове накопичення бюджетної заборгованості. Це призвело до зростання прихованого бюджетного дефіциту (з урахуванням соціальних зобов'язань держави і заборгованості уряду підприємствам).

Рівень бюджетного дефіциту належить до найважливіших індикаторів фінансової безпеки будь-якої держави. Існують різні оцінки його граничного розміру, проте згідно з даними міжнародної статистики "нормальна" величина бюджетного дефіциту в індустріально розвинутих країнах коливається у межах 3-4 % від розміру ВВП за середньосвітової його величини 4,5 %. Існує тенденція до стабілізації бюджетного дефіциту у середньосвітовому вимірі 4-5 % ВВП.

Зменшити дефіцит бюджету уряд може і накопиченням заборгованості - прострочення платежів за борги або за куплені товари, а також за рахунок підвищення податків. Ці заходи теж мають неінфляційний характер.

Інфляційним джерелом фінансування бюджетного дефіциту є монетизація дефіциту, яка відбувається в результаті позик центрального банку урядові та купівлі центральним банком державних цінних паперів.

Дефіцит бюджету можуть покривати також додатковою емісією грошей. Внаслідок такої емісії розвивається неконтрольована інфляція, підриваються стимули для інвестицій, знецінюються заощадження населення, відтворюється бюджетний дефіцит.

При монетизації дефіциту держава отримує сеньйораж - доход від друкування грошей. Сеньйораж виникає в умовах перевищення приросту грошової маси над приростом реального ВВП, наслідком чого є зростання середнього рівня цін. З огляду на це, всі економічні агенти змушені сплачувати так званий інфляційний податок, який через вищі ціни перерозподіляє частину їхніх доходів на користь держави.

Дефіцитне фінансування економіки та інших сфер державної діяльності може бути вигідним, раціональним і виправданим за умови, коли темпи приросту ВВП будуть випереджувати приріст обсягів бюджетів, бюджетних дефіцитів і видатків на обслуговування державного боргу. Позитивними наслідками можна вважати також отриманий ефект від зміцнення економіки за рахунок дефіцитного фінансування, створення реального фундаменту та ефективної фінансової системи, вигідних майбутнім поколінням. За інших умов соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту будуть негативні.

Список використаних джерел:

1. Самсонова К. В. Проблеми фінансування бюджетного дефіциту в Україні // К. В. Самсонова // Кіровоградський національний технічний університет. – УДК 336.14.025.3. – 2014.

2. Висновки щодо виконання Державного бюджету України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/search>.

3. Куніцин О. М. Дефіцит Державного бюджету України: причина та заходи щодо вирішення проблеми // О. М. Куніцин // Управління розвитком №16. – 2013. – С.137-140.

4. Невінчаний І. С. Основні шляхи подолання бюджетного дефіциту в Україні / І. С. Невінчаний // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 6. – С. 98-101.

5. Редіна Н. І., Гордєєва Л. П. Дефіцит бюджету й основні шляхи його подолання в Україні // Фінанси України. – 2012. – №5. – С. 93.

Чвeрткo Л. А., к.е.н., доцeнт

Яцyлa Я.С., cтyдeнткa

Умaнcький дeржaвний пeдaгoгiчний унiвeрcитeт iмeнi Пaвлa Тичини

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТУВАННЯ КОШТІВ СТРАХОВИХ РЕЗЕРВІВ СТРАХОВИКАМИ В УКРАЇНІ

Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання, ефективної реалізації політики економічних реформ. Особливе місце в інвестиційному процесі належить страховим компаніям, які, мобілізуючи значну частину фінансових ресурсів юридичних і фізичних осіб через продаж страхових продуктів, спрямовують їх у різні види інвестицій.

Страхові резерви — це фонди, що утворюються страховими компаніями для забезпечення гарантій виплат страхового відшкодування і страхових сум залежно від видів страхування (перестраховування). Вони використовуються, якщо сума виплат страхувальникам у визначений операційний період перевищує поточні надходження страхових премій, а також в інших обумовлених випадках. За економічним змістом страхові резерви — це величина відкладених страхових виплат на конкретну дату.

Кошти, що сформовані за рахунок страхових внесків і призначені виключно для майбутніх виплат страхових сум та відшкодувань, вважаються відносно або тимчасово вільними. Специфіка договору страхування дає можливість страховикам розпоряджатися ними та одержувати додаткові прибутки. Операції з інвестування залучених у формі страхових премій коштів належать до активних операцій страхових компаній.

Акумуляуючи кошти страхувальників, страховики відкривають доступ до збереження та примноження їхніх вкладів шляхом професійного інвестування та управління. При цьому значно знижуються витрати на здійснення операцій з фінансовими інструментами.

Залежно від характеру власних зобов'язань страховики, як правило, утримують у різних пропорціях чотири основних типи фінансових активів: облігації та інші інструменти з фіксованим доходом; звичайні акції або подібні види пайових паперів; борги, вимоги, депозити та інші права; майно. Необхідність досягнення максимально можливої безпеки таких інвестиційних вкладень обумовлює визначені чинним законодавством обмеження щодо напрямів, принципів та нормативів їх розміщення.

Розміщення й інвестування коштів страхових резервів є предметом державного нагляду та контролю в усіх країнах, де взагалі передбачено державний нагляд за страховою діяльністю і створений відповідний наглядовий орган.

Операції щодо інвестування коштів страхових резервів страховиками у нашій країні регламентується Законом України «Про страхування» [1], Постановою Кабінету Міністрів України № 1211 від 17.08.2002 р. [2], Розпорядженнями Держфінпослуг № 2875 від 26.11.2004 р. та № 741

від 08.10.2009 р. [3; 4]. Так, у ст. 31 Закону України «Про страхування» зазначено, що кошти страхових резервів повинні розміщуватися з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості та мають бути представлені активами таких категорій:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації, іпотечні сертифікати;
- цінні папери, що емітуються державою;
- права вимоги до перестраховиків;
- інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України;
- банківські метали;
- кредити страхувальникам - фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми;
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених НБУ [1].

Як показують дослідження, інвестиційний портфель вітчизняних страхових компаній є недосконалим. Зважаючи на фінансову нестабільність та загострення суспільно-політичних проблем у країні, нерозвиненість фондового ринку та, як наслідок, безальтернативність інвестицій, страховики при виборі партнерів та інструментів інвестування, насамперед намагаються дотримуватися принципу ліквідності. У деякі активи вітчизняні страховики протягом останніх років практично не вкладали коштів. Зокрема, це стосується банківських металів, іпотечних сертифікатів, інвестицій в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України, кредитів страхувальникам-громадянам, що видаються у порядку, встановленому Нацкомфінпослуг і погодженому з Національним банком України, довгострокових кредитів для житлового будівництва, у т. ч. індивідуальних забудовників, котрі використовуються у порядку, визначеному урядом. Впродовж багатьох років досить низькою залишається частка державних цінних паперів і корпоративних облігацій у загальному обсязі активів, натомість значною є частка банківських депозитів. Так, станом на кінець 2014 р. у структурі активів страхових компаній, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», найбільшу частку становлять активи, дозволені для представлення акціями – 44,4% від загального обсягу активів; 22,3% від загального обсягу складають активи, дозволені для представлення банківськими вкладками (депозитами); 9,5% – правами вимог до перестраховиків; 8,4% – цінними паперами, що емітуються державою; 6,9% – грошовими коштами на поточних рахунках.

Для підвищення ефективності діяльності страхових компаній як важливої інституційної складової фінансової інфраструктури необхідно збільшувати їхню ресурсну базу, активізувавши діяльність щодо додаткового залучення

вільних грошових коштів. Водночас потребує оптимізації структура розподілу вже акумульованих коштів шляхом оцінки можливих ризиків і мінімізації їхніх негативних наслідків.

Таким чином, процес інвестування коштів страхових резервів страховиками в Україні передбачає використання різних фінансових інструментів та спрямований на досягнення як загальних цілей інвестування, що полягають у забезпеченні збереження, надійності, дохідності й ліквідності вкладень, так і звужених, відповідно до специфіки діяльності страхових компаній.

Ефективність інвестиційної діяльності страхових компаній та їх подальший розвиток залежить від стану і розвитку ринку цінних паперів. Недостатність ліквідних фінансових інструментів залишається основною проблемою для проведення ефективної політики інвестування коштів страхових резервів вітчизняними страховиками.

Список використаних джерел:

1. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

2. Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів : Постанова КМУ № 1211 від 17.08.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1211-2002-п>

3. Про затвердження Правил розміщення страхових резервів із страхування життя : Розпорядження Держфінпослуг № 2875 від 26.11.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/docs/?start=20&c=0&d=2&fd=26&fm=2&fy=1991&td=24&tm=11&ty=2015&o=0>

4. Про затвердження Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя : Розпорядження Держфінпослуг № 741 від 08.10.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/docs/?d=2>

Шведе Я.Б., студент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

НЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ ТА ЇХ РОЛЬ У НЕДЕРЖАВНОМУ ПЕНСІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ В УКРАЇНІ

Сьогодні в Україні дуже гострим є питанням про пенсійне забезпечення громадян. Пенсійний фонд України неспроможний виконувати всі свої завдання в повному обсязі. Тому у зв'язку з цим актуальним є питання про недержавне пенсійне забезпечення, яке відіграє дуже важливу роль у розвитку

економіки, надаючи послуги не тільки у сфері додаткового пенсійного забезпечення, а також для задоволення інвестиційних потреб реального сектора економіки шляхом перерозподілу вільних фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та населення.

Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється:

- пенсійними фондами шляхом укладення пенсійних контрактів між адміністраторами пенсійних фондів та вкладниками фондів;
- банківськими установами через укладення договорів про відкриття пенсійних депозитних рахунків для нагромадження пенсійних заощаджень;
- страховими організаціями шляхом укладення договорів страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника фонду.

Недержавне пенсійне забезпечення здійснюється на основі наступних принципів:

- законодавчого визначення умов недержавного пенсійного забезпечення;
- добровільності створення пенсійних фондів юридичними та фізичними особами;
- добровільності участі фізичних осіб у системі недержавного пенсійного забезпечення та вибору виду пенсійної виплати.

Недержавний пенсійний фонд (НПФ) – юридична особа, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами [1, с. 46].

Систему НПФ в Україні на сьогодні складають засновники НПФ, недержавні пенсійні фонди, вкладники та учасники НПФ; адміністратори НПФ, компанії з управління активами НПФ, зберігачі (банки), роботодавці платники корпоративних НПФ, аудитори й органи державного нагляду та контролю у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Аналізуючи діяльність ринку НПФ за 2012-2014 роки в Державному реєстрі фінансових установ, у 2012 році їх налічувалось 84 недержавних пенсійних фондів та 33 адміністратори НПФ. Станом на 31.12.2014 р. у Державному реєстрі налічувалось 81 НПФ та 27 адміністраторів. Протягом 2012-2014 рр. кількість НПФ зменшилась у зв'язку з виключенням фінансових установ з реєстру за не виконання своїх обов'язків перед громадянами України.

Згідно з даними Державного реєстру фінансових установ недержавні пенсійні фонди зареєстровано у 9 регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена у м. Києві – 57, або 75,0% від загальної кількості зареєстрованих НПФ [2].

Структура пенсійних контрактів станом на 31.12.2015р.:

- з вкладниками – фізичними особами – 47,8 тис. шт.;
- з вкладниками фізичними особами-підприємцями – 100 шт.;
- з вкладниками – юридичними особами – 7,8 тис. шт.

На 31.12.2015 загальна кількість учасників НПФ становила 833,6 тис. осіб, порівняно з 2014 роком їхня кількість зменшилась на 16 тис. осіб, а загальна кількість учасників на 31.12.2014 рік становила 849,6 тис. осіб. Так, переважну більшість учасників НПФ становили особи віком від 25 до 50 років, а саме 63,7%, та особи вікової групи від 50 до 60 років, що становили 25,6%. Частка учасників НПФ вікової групи старше 60 років становила 6,9%, вікової групи до 25 років – 3,8%.

Позитивним аспектом у роботі НПФ вирішення проблем та необхідність налагодження ефективного механізму управління фінансовими ресурсами, спрямованого на:

- максимізацію обсягу залучених фінансових ресурсів за рахунок активізації роботи НПФ із залучення учасників;
- оптимізацію витрат та посилення фінансової безпеки НПФ в цілях захисту пенсійних накопичень учасників [3, с. 19].

Можна зробити висновок, що сучасний стан розвитку недержавних пенсійних фондів не дозволяє їм повною мірою реалізувати як власне соціальне призначення, так і фінансові можливості. Причиною цього є низький рівень участі громадян і роботодавців у системі недержавного пенсійного забезпечення внаслідок низького рівня доходів, необізнаності з особливостями функціонування НПФ.

Важливу роль у пенсійному забезпеченні відіграють недержавні пенсійні фонди. Вони дають можливість створити гідні умови для життя громадян після їхнього виходу на пенсію. Ці кошти є додатковим доходом громадян, завдяки якому вони матимуть кращі умови для життя.

Список використаних джерел:

1. Антіпов О.М. Функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні / О.М.Антіпов, О.О. Недобега //Часопис економічних реформ № 3 (7). – 2012. – С.46-50.
2. Недержавні пенсійні фонди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://npf.nfp.gov.ua/>.
3. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 01.01.2004., № 1057 – IV // ВР України. – 2004. – № 36. – С. 19.

Юрченко О.С., студент

Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТУРИСТИЧНУ ГАЛУЗЬ

У сучасних умовах жорсткої конкуренції на ринку туристичних послуг довгостроковий успіх компанії нерозривно пов'язаний з її здатністю безперервно впроваджувати інновації. Інноваційна діяльність у туризмі знаходить своє втілення у створенні нових або поліпшенні існуючих

турпродуктів, удосконаленні транспортних, готельних та інших послуг, освоєнні нових ринків, упровадженні провідних інформаційних і телекомунікаційних технологій, сучасних форм організаційно-управлінської діяльності, нових підходів до задоволення потреб туристів.

Тому актуальним на сьогоднішній день є дослідження значення інновації в туризмі та вплив інновацій на туризм.

Саме можливість ефективного функціонування будь-якого підприємства, яке працює в сфері туристичних послуг, вимагає перевірених та обґрунтованих новітніх інформаційних технологій і послуг. Інтернет у даній сфері – це основа управління. Чим більше нового і простого у використанні, тим доступнішою буде дана інформація для кожного і це позитивно впливає на бізнес. Щоб бізнес процвітав, потрібно грати за правилами сучасних тенденцій, задаючи і виявляючи все нові і нові методи. Зараз дуже актуальним є он-лайн бронювання. Прямо не виходячи з дому або офісу, адже це зручно і значно полегшує діяльність, як підприємства, так і споживача [1, с.156].

Однак не всі компанії охоче застосовують інновації на практиці. Адже інновація – це перш за все чималий ризик. Будь-яка інновація, особливо якщо вона стосується організації в цілому, створює опір, тому що прийняття і здійснення інновації створено з руйнування стереотипів сприйняття, поведінки і установок. Та все ж фірми, які використовували в своїй діяльності інноваційні аспекти, стверджують, що впровадження інновацій не тільки бажання діяльність організації, а й необхідна.

Інновації в туризмі слід розглядати як системні заходи, що мають якісну новизну, що й призводять до позитивних зрушень, що забезпечують розвиток галузі в регіоні, й тим самим активно сприяють створенню додаткових робочих місць і зростання доходів населення [2].

Важливим напрямом використання інформаційних інноваційних технологій є поєднання зусиль одночасно туристичної фірми, страхувальника, транспортної компанії, екскурсійного бюро, готелів, закладів харчування для створення інформаційних туристичних продуктів, які дозволятимуть через Інтернет споживачеві обирати послугу, а для учасників формувати конкурентоздатну товарну, цінову, інвестиційну та збутову політику.

Ще один напрям – це використання сучасних автоматизованих систем для організації безпеки у готелях та ресторанах, управління інженерною інфраструктурою тощо, що дозволяє не тільки упорядкувати процес управління, але і раціонально використовувати всі наявні ресурси. До технічних інноваційних технологій слід віднести впровадження людиноподібних роботів, які створили японські вчені для зменшення впливу людських почуттів на якість організації роботи готелів і ресторанів. Дані роботи створюються для вирішення проблем з масовим скупченням людей, що дозволятиме продуктивно організувати роботу.

Наступна технологія – це використання терміналів для бронювання місць і різних готелів. Портал Prohotel.ru – це не лише соціальна мережа для фахівців сегменту Ногеса, але і зручний майданчик бронювання. Майданчик бронювання

порталу «Prohotel.ru» містить великий, регулярно оновлюваний каталог готелів всього світу, завдяки чому у користувача не виникає проблем з вибором готельного об'єкту [3].

Отже, інновації мають великий вплив на туризм. Особливо у туристичному бізнесі активно використовуються можливості Інтернету, розвивається торгівля послугами в он-лайн режимі. Інтернет дозволяє туристичним організаціям, без більших витрат одержати доступ до більших груп споживачів з метою передачі конкретної інформації про пропоновані продукти й про організацію їх продажів; надійно поширювати повну й докладну інформацію про свою діяльність; швидко й ефективно ухвалювати заявки клієнтів і робити бронювання необхідних послуг; скоротити витрати на виробництво й поширення друкованої продукції.

Кількість користувачів Інтернет стрімко зростає, тому що використання телекомунікаційних систем дозволяє туристові самостійно планувати поїздку: скласти маршрут, замовити й оплатити готель, екскурсії, квитки на літак, поїзд або круїз і ін. Особливою формою використання інформаційних технологій у туризмі є електронні системи бронювання.

Отже, інноваційні технології у туристичній галузі є вимогою часу, що дозволяють не тільки підвищувати якість послуг, але і раціонально використовувати всі наявні ресурси як для туристів, так і для власників туристичного бізнесу. По мірі розвитку НТП будуть розвиватися і інноваційні технології у туристичній галузі, які дозволяють відкривати нові можливості для інноваторів та роблять туризм доступним для різних категорій населення.

Список використаних джерел:

1. Малахова Н.Н. Інновації в туризмі й сервісі/ Н.Н. Малахова, Д.С. Ушаков. – М.: ИКЦ«МАРТ», Ростов н/Д: Видавничий центр «МАРТ», 2011. – 224с. («Туризм і сервіс»)
2. Усе про туризм, туристична бібліотека:[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_tourism/milinchuk.htm.
3. Сучасні інформаційні технології в туризмі:[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://5ka.at.ua/load/turizm/suchasni_informacijni_tekhnologiji

Яковлева В. Ю., студентка
Уманський державний педагогічний університет імені П.Тичини

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Формування в Україні соціально орієнтованої моделі ринкової економіки, розбудова її інфраструктури, створення дієвих механізмів господарювання для усіх суб'єктів ринку передбачає створення ефективної системи соціального захисту населення, що передбачає необхідність наукового обґрунтування форм і методів мобілізації фінансових ресурсів на соціальне страхування.

Необхідність соціального страхування зумовлена потребою у формуванні таких страхових фондів, за рахунок яких працездатним особам можна було б гарантувати їхнє фінансове забезпечення у разі тимчасової втрати працездатності, пенсійне страхування, на випадок безробіття, страхування при нещасних випадках на виробництві та профзахворювання та медичне страхування.

Важливим складовим елементом системи соціального захисту населення є соціальне страхування. Соціальне страхування – гарантована державою система заходів щодо забезпечення громадян у старості, на випадок захворювання, втрати працездатності, підтримки материнства та дитинства, а також з охорони здоров'я членів суспільства в умовах страхової медицини, з виходом на пенсію тощо [2, с. 51].

Обов'язкова форма соціального страхування за ознакою розповсюдження (застосування) є переважною. Вона запроваджується державою з метою забезпечення соціальних гарантій та соціальних інтересів всіх суб'єктів суспільства.

В Україні обов'язкова форма соціального страхування є державною. На сучасному етапі розвитку більшість країн світу шукають оптимальні шляхи поліпшення соціального захисту населення. Одним із перспективних вважається розвиток обов'язкового недержавного соціального страхування, який передбачає масове залучення недержавних установ у цю сферу.

Добровільне страхування на відміну від обов'язкового здійснюється за волевиявленням особи, тобто, основним критерієм їх розмежування є залежність виникнення страхування від волі. Добровільне соціальне страхування–страхування громадян, які займаються підприємницькою діяльністю, заснованою на особистій власності та винятково особистій праці, а також інших громадян, які мають свідоцтво на право займатися індивідуальною діяльністю, та їхніх помічників. Вони мають право на всі види забезпечення з державного соціального страхування, встановлені для робітників, службовців і членів кооперативів, за умови сплати страхових внесків до Фонду соціального страхування України. Внески сплачуються з доходів за тарифами, які встановлює Кабінет Міністрів України. Розмір доходу визначається у порядку, передбаченому чинним законодавством. Виплату всіх видів забезпечення з державного соціального страхування вказаним громадянам здійснює орган, у якому громадяни зареєстровані як страхувальники (профспілковий орган або орган Фонду соціального страхування України за місцем проживання). Підставою для виплати є відповідно оформлені документи [1].

Зараз в Україні діють три фонди соціального страхування. Своєчасно та в повному обсязі забезпечуються соціальні виплати потерпілим на виробництві, виплачується мінімальна допомога на випадок безробіття, допомога у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності відповідно до втраченої заробітної плати.

Ефективне функціонування соціального страхування забезпечується за умови дотримання певних умов, а саме:

- постійна наявність фінансових ресурсів у фізичних та юридичних осіб, за рахунок яких вони сплачуються всі витрати з соціального страхування;

- проведення ефективної соціальної політики, яка забезпечуватиме захист окремих індивідів та суспільства в цілому, а також сприятиме економічному росту країни;

- регулярна модернізація правової бази, яка гарантуватиме реалізацію своїх прав всіма суб'єктами системи соціального страхування.

Складність системи загальнообов'язкового державного соціального страхування обумовлюється такими недоліками у її діяльності:

- суттєва соціальна диференціація населення і великий розрив у рівнях доходів громадян у різних регіонах;

- відсутність повного та ефективного захисту найменш забезпечених верств населення;

- недостатність бюджетної допомоги, що спрямовувалася б на розвиток системи соціального страхування України, що спричинено дефіцитністю державного бюджету України;

- низький рівень добробуту населення, високий рівень безробіття;

- незбалансований контроль за розвитком соціального страхування України з боку органів державної влади [3].

Недостатність фінансування за умов гострого дефіциту бюджетних коштів системи соціального забезпечення, загострення демографічної ситуації у державі зумовлюють необхідність реформування національної системи охорони здоров'я та системи пенсійного забезпечення, а саме перехід від виключно бюджетного забезпечення до нової бюджетно-страхової моделі, що фінансується за рахунок цільових страхових внесків працівників, підприємств, а також за рахунок бюджетних коштів.

Зокрема, довгий час тривають дискусії щодо запровадження в Україні загальнообов'язкового державного медичного страхування. Вважаємо, що більшість проблем організаційно-правового характеру вказаного виду соціального страхування пов'язана з визначенням об'єкту страхування, його відокремлення або можливістю поєднання з об'єктом загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок тимчасової непрацездатності.

Соціальне страхування потребує подальшого вдосконалення для забезпечення прозорості та публічності діяльності фондів, уніфікації бази нарахування страхових внесків, створення єдиної процедури їх сплати, обліку і системи контролю за фінансовими потоками, запровадження медичного страхування.

Таким чином, питання щодо підвищення рівня захисту населення України і зокрема розвитку соціальних видів страхування обумовлює необхідність: розробки державної політики ефективного розвитку соціального страхування у поєднанні з загальнонаціональними економічними пріоритетами, яка б передбачала умови для: подальшого розвитку законодавчої та удосконалення нормативної бази; визначення основних напрямків формування механізму страхових послуг для забезпечення соціального захисту; державної ефективної

підтримки розвитку страхування додаткових пенсій; подальшу інтеграцію ринку страхування України в міжнародні структури.

Список використаних джерел:

1. Добровільне соціальне страхування [Електронний ресурс] : матеріали із Вікіпедії. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Бровенко М. О. Проблеми та перспективи розвитку системи соціального страхування в Україні / М.О. Бровенко. – К., 2009. – С.50-56.
3. Белінська О.В. Соціальне страхування: особливості розвитку[Електронний ресурс] / О.В. Белінська, В.С. Бастричев. – Режим доступу : <http://www.stelmaschuk.info/archive-internet-conference/67-conferencia-12-12-2013/1046-1046.html>

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК

Збірник наукових праць

Випуск 10

Відповідальний за випуск : Чвортко Л. А.
Технічний редактор: Яцула Я. С.

Друкується без редакторської правки

Підписано до друку 19.04.2016. Формат 60x90 1/32
Папір офсет.
Обл. – вид. арк. 10,5 Ум. друк. арк. 9,2
Тираж 300. Зам. №2457

Видавець та виготовлювач
ФОП Жовтий

20300, м. Умань, вул. Садова, 2
(УДПУ імені Павла Тичини, навчальний корпус № 1)
Тел. 097 255 65 07
047 44 5 21 66
093 540 78 82
e-mail: nastek@meta.ua
www.foto-na.net.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК, №2444 від 22.03.2006 р.